नया पल्लव

नयाँ पल्लव

[निनीनानी गीत]

बाल गीत

भारतीय भाषा संस्थान
[मानव संशाधन विकास मंत्रालय शिक्षा विभाग भारत सरकार]
मैसूर

तथा

नेपाली साहित्य सम्मेलन,
दार्जीलिङ

नेपाली साहित्य सम्मेलन, दार्जीलिङको सहयोगमा दार्जीलिङमा आयोजित कार्यशालामा रचिएका गीतहरू -

सहभागी कवि

श्री चन्द्र कुमार राई
श्री रूद्रराज मास्के
श्री एम 'पथिक'
श्री जगत छेत्री
श्री विकास छेत्री
श्री सचेन राई
डा. शान्ति छेत्री

श्रीमती खिरोदा खड़गा
श्री जोगेन दरनाल
श्री मनबहादुर राई
श्री टी. बी. ठकुरी
श्री बी. आर. छेत्री
श्री बुद्धिमान प्रधान
श्रीमती कुमारी खाती

श्री एन. एस. योञ्जन

विशेषज्ञ

श्री एस. एस. यदुराजन

संयोजक

श्री सचेन राई
श्री एस. एस. यदुराजन

सम्पादन र पर्यवेक्षण

डा. जगत छेत्री; श्रीमती बी. श्यामला कुमारी; श्री टी. बी. ठकुरी
(भा. भा. सं.)

प्रस्तावना

नेपाली साहित्य सम्मेलन, दार्जीलिङ र भारतीय भाषा संस्थान, मैसूरको संयुक्त तत्त्वावधानमा नेपाली बाल-गीतको कार्यशाला सम्मेलनकै भवनमा गत ता: १८ फरवरी देखि ३ मार्च, १९९७ सम्म आयोजना भएको थियो। यस कार्यशालामा दार्जीलिङ र सिक्किमका गरेर जम्मा १५ (पन्ध्र) जना कवि-कवियित्रीहरूले भाग लिएका थिए। जसको फलस्वरूप यो संग्रह यहाँहरूका हातमा आइपुगेको छ। नेपाली बालगीत तयारी गर्ने यस प्रकारको कार्यशाला एवं सुचारू र वैज्ञानिक ढंगमा भएको यो पहिलो पल्ट हो। कार्यशालामा तयारी यी बालगीतहरू विभिन्न विषयहरूमा प्रस्तुत गरिएका छन्। सामग्री तयार गरी संस्थान कै कोषद्वारा प्रकाशित पनि हुन पुगेको छ।

यी बालगीतहरू विशेषत् : साना बालक-बालिकाहरूका निम्ति तयार पारिएका छन् - जसका उमेर ३ देखि ४ र ४ देखि ५ वर्षहरूका निम्ति ध्यान दिइएका छन्। यी उमेरका बालक-बालिकाहरूका मनोविज्ञानमा लक्षित छन् यी गीतहरू। यही उमेरदेखि नै बालक-बालिकाहरूमा अक्षर सिक्ने एवं विषयपरक गीत सिक्ने मनोभाव रहेको हुन्छ। यसलाई जीवनको मिमिरे समय र क्षण हो भन्न सकिन्छ। जहाँबाट रोशनी हुन्छ घामको अथवा ज्ञानको र नै विस्तृति तिर फैलावट हुने गर्दछ। यसैले यी बालगीतहरू साना साना बालक-बालिकाहरूका निम्ति उपयुक्त हुने छन्। साथै हाम्रो बाल-साहित्यको विधामा यो एउटा थप फूलको थुँगा भएर रहने छन्।

म आशा एवं विश्वास गर्दछु - यसको सबैद्वारा सुस्वागत हुने नै छ।

अन्तमा नेपाली साहित्य सम्मेलनका तत्कालीन मूल सचिव र वर्तमान उपाध्यक्ष प्रा० रामलाल अधिकारीले प्रस्तुत बालगीत संग्रहका गीतहरूको हिज्जे आद्योपान्त सच्याइदिनु भई एवं अहिले यो मुद्रण हुँदा प्रुफसमेत संशोधन गरिदिनु भएकाले सम्मेलन उहाँप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछ।

हरेन आले
अध्यक्ष
नेपाली साहित्य सम्मेलन
दार्जीलिङ

दार्जीलिङ
२७ नोभेम्बर, १९९७

आमुख

नानीहरूले भाषिक शब्दहरू बोल्नभन्दा यसका अघिका अर्थहीन आवाजहरू वा शब्दहरू उच्चारण गर्दछन्। चित्र कोर्नु, लेख्ने काम जस्तो होइन जसरी गाउनु, बोल्नु जस्तो होइन यद्यपि यिनले भाषिक शब्दहरूको निर्माणमा सहयोग गर्छन्। निनीनानी गीत भाषा सिक्न सक्ने अवस्थामा भन्दा अघिका शिशुहरूको निम्ति हो। निनीनानी गीतको अभ्यास स्कूल जानुभन्दा अघिको अनुभव हो औ यसले शिशुलाई स्कूल जान योग्य बनाउनमा सहयोग गर्छ। निनीनानी गीत साहित्यिक कौशल जान्नभन्दा अघिको चित्र मात्र कोर्न सक्ने अवस्था हो जसले शिशुलाई स्कूलको योग्य हुनमा सहायता गर्छ।

भारतीय भाषाका साहित्यहरूमा बाल-साहित्यको पनि क्रमशः विकास भइरहेछ तर बाल गीत वा निनीनानी गीत सम्बन्धमा विशेष ध्यान दिइएको छैन। यो अभाव अंग्रेजी माध्यमका पाठशालाहरूमा भने नर्सरी राइम्-द्वारा पूरा गरिएकोछ जसको शहरी अञ्चेलका शिशुहरूले मात्र लाभ उठाउन पाएका छन्। गाउँले वातावरणका वा गरीब मध्य वर्गीय परिवारका नानीहरूले भने त्यस्ता नर्सरी राइम्-को लाभ पाउन दुर्लभ छ। तर शिशुमा सामाजिकताको विकास गराउन तिनमा आफ्नो भाषाका शब्द र आवाजहरूको ज्ञान हुन नितान्त आवश्यक छ। यसबाट नै आफ्नो भाषाप्रति प्रेमको विकास हुन सक्दछ।

अंग्रेजी माध्यम पाठशालाहरूको ठूलो प्रभावलाई रोक्न भारतीय भाषाहरूमा पनि बालगीत वा निनीनानी गीतका प्रचार हुनुपर्छ। अंग्रेजीको प्रभावलाई हटाउन वा कम्ति गर्न अरू उपायभन्दा यो नै सहज, सरल र प्रभावकारी उपाय हो। निनीनानी गीत वा बालगीत यस्ता भारतीय 'नर्सरी स्कूल'-को निम्ति जरूरी उपादान हुनेछ। यही उद्देश्य राखेर भारतीय भाषा संस्थानले कार्यशाला आयोजन गरेर विभिन्न भारतीय भाषा तथा जनजातीय भाषामा बालगीत तयार गर्न लागेको हो जसमा शिक्षक वा लेखक - कविहरूले भाग लिदँछन्। उनीहरूले यस्ता कार्यशालाबाट बहुमूल्य अनुभव बटुलेकाछन् औ यस संस्थानले पनि ठूलो लाभ उठाउन सकेकोछ। यस्ता कार्यशालामा सबैको ठूलो उत्साह र लगनशीलता देख्न पाइएकोछ। त्यसबाहेक बालक-बालिकाको निम्ति तथा सहज भाषाको पनि ध्यान राखेर सैकड़ौं बालगीतहरू रचना गरिएका छन्। सम्पूर्ण संकलनले

शिक्षक-शिक्षिका तथा माता-पितालाई भाषायी कोश वा स्रोत-सन्दर्भ ग्रन्थको रूपमा काम दिन सहयोग गर्न सक्नेछ ।

धेरै भारतीय भाषाहरू बाहेक जनजातीय भाषाहरूमा पनि यस संस्थानद्वारा बालगीत संकलन तयार भइसके । नेपाली भाषामा पनि प्रस्तुत बालगीत संकलन तयार छ । यसले शिशुहरू, शिक्षकवर्ग तथा अभिभावकहरूमा पनि एउटा अभावको पूर्ति हुनेछ भन्ने हामी आशा राख्छौं । हाम्रो इच्छा छ कि यस्ता बालगीतहरूमा जहाँ सम्भव हुन्छ चित्र पनि कोरेर प्रकाशित गर्न सकौं । यो आज सम्भव नभए पनि भविष्यमा होला भन्ने आशा राख्छौं । त्यतिमात्र होइन यस्ता गीतका लय, सूर ताललाई पनि क्यासेटमा टिपेर राखौं भन्ने पनि हाम्रो इच्छा छ । यसरी यस्ता चित्र र क्यासेटले बालगीतको उपयोगिता अझ बढ्ने छ तथा यसप्रति सबैको अझ बढ़ी चाख हुनेछ ।

यदि यी बालगीतहरू घर-घरमा, विद्यालयहरूमा औ गाउँ-गाउँमा गाइएको खण्डमा हामी अत्यन्त आनन्द मान्ने छौं । हामीलाई विश्वास छ, भारतीय भाषाहरूमा यो प्रयोग युवा मस्तिष्कको विकासमा एक विशिष्ट कदम हुनेछ ।

अन्तमा नेपाली साहित्य सम्मेलन, दार्जीलिङलाई सम्पूर्ण सहयोगको निम्ति हामी हार्दिक धन्यवाद दिँदछौं ।

२६/३/९७

डा. एम. रामस्वामी
निर्देशक
भारतीय भाषा संस्थान
मैसूर

भूमिका

विद्वान्हरूको भनाइछ, गीत र संगीतप्रति मनुष्य मात्र होइन परन्तु रूख-पात, पशु-पंक्षीहरू पनि आकर्षित हुन्छन् । आमाको गर्भमा विकसित भइरहेको शिशुको मानसिक विकासमा संगीतको कस्तो औ कति प्रभाव पर्छ भन्ने जान्नको निम्ति विश्वको विभिन्न भागमा कैयौं प्रकारका प्रयोगहरू भइरहेका छन् ।

आदिकालदेखि नै मनुष्यको प्रेम गीत र संगीतप्रति मात्र होइन तर ती सबमा पनि रहेकोछ जसमा लय र ताल विद्यमान हुन्छ । मनुष्यलाई सुन्दर र सुरिलो आवाज, चराहरूको बोली, नदी-नालाको कलकल ध्वनि, भँमरा-मौरीको मधुर गुञ्जन इत्यादिले प्रभावित गरेको छ । यही कारणले नै प्रत्येक लोकगीत औ अन्य साहित्यिक परम्परामा सुन्दर र सुमधुर निदरी वा निनीनानी गीतहरू सुन्न पाइन्छन् । यिनलाई युगौदेखि आमा वा बज्यैले मात्र होइन, तर अरूले पनि गाए जो शिशुको पालन-पोषणमा सम्बन्धित छन् ।

प्रत्येक जाति र सम्प्रदायमा निनीनानी गीतको प्रचलन छ । जब नानीहरू आफ्नो घरेलू वातावरणबाट सामाजिक जीवनमा अर्थात् बालगीत गाउने अवस्थामा पदार्पण गर्छन् तब उनीहरूलाई आकर्षित गर्ने सर्वश्रेष्ठ माध्यम बालगीत वा निनीनानी गीत नै हुन्छ जसको रचना उनीहरूको समाजीकरणको निम्ति नै गरिएको हुन्छ ।

साधारणतः सबै नानीहरू ती गीत सुन्न र दोहोऱ्याउन मन पराउँछन् जुन गीत उनीहरूको निम्ति गाइएको हुन्छ, चाहे गीतका अर्थहरू उनीहरूले बुझून् कि नबुझून् वा ती शब्दहरू उनीहरूले अघि सुनेका हुन् वा नहुन् । यहाँसम्म कि कति शब्द वा ध्वनिहरूको उच्चारण गर्न उनीहरूलाई गाहारो पर्छ कारण आफ्नो घरेलू वातावरणमा त्यस्ता शब्द कहिल्यै उच्चारण गरेको हुँदैनन्, तापनि उनीहरू त्यस्ता शब्दहरू वा ध्वनिको बदलामा अन्य शब्द वा ध्वनि प्रयोग गरेर पनि ती गीत गाउँछन् । उनीहरूले अर्थ नबुझून् वा गीतमा के भनिएको छ त्यसको अर्थको वास्तै नगरून्, तर जब उनीहरूले त्यस गीतको मूल सन्देश बुझ्दछन् तब उनीहरूमा एक विशिष्ट प्रकारको भाव देखा पर्छ । लयसितै यदि सन्देश पनि स्पष्ट भए उनीहरू अझ आनन्दसित ती गीत गाइरहन्छन् चाहे जसले पनि ती गीत गाउन लगाउन् ।

विद्यालय जान अघिका बाल-बालिकाको भाषा-विकासमा रूचि भएको कारण अध्यापकहरू औ भाषाविदहरूको यो कर्त्तव्य हुन जान्छ कि हामी नानीहरूलाई समाजमा मानव औ मानवेतर वातावरणसित परिचित गराऊँ। यसमा अनुस्तरणको सिद्धान्त अपनाइन्छ, जस्तो कि परिचितबाट अपरिचित, सरलबाट जटिल, विशिष्टबाट सामान्य, सामान्यबाट तकनिकी आदि विषयहरूसम्म पुऱ्याउनु। यी सिद्धान्तहरूलाई पालन गर्दै विशेष गरी दुइ आयु वर्ग अर्थात ३-४ औ ४-५ वर्षका बालक-बालिकाको निम्ति यस पुस्तकमा गीतहरूका संकलित भएका छन्। यस आयुवर्गमा नानीहरूबाट पढ़िने वा लेखिने आशा गरिँदैन। यसर्थ यो पुस्तक ती स्कूल जाने अवस्थाभन्दा अघिका बालक-बालिकाका अध्यापकहरू वा माता-पिता वा सम्बन्धीहरू तथा बाल-प्रेमी सबैलाई सम्बोधित छ जसले बारम्बार गाएर औ दोहाएर नानीहरूलाई यी गीत सिकाउन चाहन्छन्। यसलाई सिकाउने प्रक्रियामा सजग वा सचेत रहनु आवश्यक नभए तापनि यी गीतलाई ईमान्दारीसित घरिघरि गाइयो भने नानीहरूमा अपेक्षित प्रभाव पर्न सक्छ औ नानीहरू आफै गीतहरूलाई ह्रदयंगम गर्न सक्नेछन्।

हाम्रो उद्देश्य नानीहरूको जीवनको प्रारम्भमा नै भाषाप्रति संवेदना उत्पन्न गराउनुको साथै उनीहरूले आनन्द पनि पाउन सकून् भन्ने पनि हो। त्यसैले यी गीतहरूको सृजनाको समय अतिरिक्त सावधानी राखिएको छ। हामीले ती भाषा संरचनाहरू औ शब्दावलीको चयन गरेका छौं जो बाल-जगत्का अनुभवहरूबाट अनुप्रेरित छन्। हामीले ती शब्दहरूको पनि प्रयोग गरेका छौं जो संभवतः यही आयु वर्गका बालक-बालिकामा प्रयुक्त नभए तापनि उनीहरूलाई सबै परिचित सन्दर्भहरूमा राख्ने प्रयास गरिएको छ जो निश्चय नै बोधगम्य छ, कारण यिनमा अन्य शब्द पनि उनीहरूकै शब्द-सम्पदाले सजाइएका छन्। यी गीतहरूमा अर्थ साथ-साथै सस्वर पठनीयता औ गेयतामा पनि ध्यान दिइएकोछ। यसैकारण एउटै सन्दर्भमा प्रत्येक वर्गको निम्ति कैयौं गीतहरूको रचना गरिएका छन्। यसबाट यो पनि स्पष्ट हुन्छ कि एउटै कुरालाई कैयौं प्रकारले अभिव्यक्त गर्न सकिन्छ। यी बालगीतहरूको विषय नानीहरूको घरेलू वातावरण वरिपरि केन्द्रित छ औ विस्तारै उनीहरूलाई फूल, वन-जंगल औ अन्य प्राणी-जगत्को परिचय गराइएको छ। विश्वप्रेमको मूल विषय-वस्तु, परस्परको प्रेम, सबै सजीव औ निर्जीव जीव-जन्तुहरूप्रतिको प्रेमभाव यी गीतहरूका आंतरिक सूत्रको रूपमा प्रस्फुटित गराउने विषयमा ध्यान राखिएको छ। आफ्ना साथीसित प्रेम गर्नलाई नानीहरूलाई शिक्षा वा उपदेश नदिएर उनीहरूलाई परोक्ष रूपमा त्यो सन्देश दिने विषयमा पनि ध्यान दिइएको छ। 'तिमीले प्रेम गर्न सिक वा तिमी दयालु हुन सिक' जस्ता वाक्यहरूको बद्लामा 'म प्रेम गर्छु, यो राम्रो छ, यो असल छ' जस्ता वाक्यहरू उनीहरूको मानसिकता विकास गराउनलाई राखिएका छन्। हामी नानीहरूको ध्यान प्रेम,

आनन्द औ सौन्दर्यतिर आकर्षित गराउन चाहन्छौं जसले उनीहरूमा गुण चिन्ने औ त्यसको प्रशंसा गर्ने शक्ति विकसित होस् ।

संकलित गीतहरू विभिन्न विषयहरूमा छन्, जस्तै - नाता सम्बन्ध, शरीरको अंग, व्यक्तिगत वस्तुहरू विभिन्न प्रकारका पशु-पंक्षीहरू, रूख-पात, पौधा, फूल, कीट-पतंग तथा प्रकृतिका अन्य पक्ष वा घाम, जून, तारा इत्यादि विषयमा लेखिएका छन् । अध्यापक वा माता-पिता यी गीतहरूको चयन गर्न सक्छन् जो आफ्नो शहरी वा ग्रामीण पृष्ठभूमिको अनुकूल छन् तथा जसलाई सुविधा अनुसार गाउन सकिन्छ अथवा जसलाई सस्वर पाठ गर्न सकिन्छ औ नानीहरूले दोहोर्‍याउ सक्नेछन् ।

नेपाली साहित्य सम्मेलन, दार्जीलिङ तथा भारतीय भाषा संस्थान, मैसूरको संयुक्त तत्त्वावधानमा १७ फग्वरी देखि २ मार्च, १९९७ सम्म आयोजित पन्ध्र दिनव्यापी कार्यशाला साँच्चै नै चाखलाग्दो हुन सक्यो । सबै सहभागी कविहरू वा शिक्षकहरूले आफ्नो अनुभवको आधारमा श्रेष्ठ बालगीत रचना गर्ने प्रयास गरेका छन् । यी बालगीत रचना भएपछि आपस्तमा पाठ गरेर संशोधन गराउने काम पनि भएको छ । यसरी कार्यशालामा सक्रिय रूपले भाग लिने सबै सहभागीप्रति हामी कृतज्ञता व्यक्त गर्छौं । हामी ती ससाना नानीहरूका माता-पिता तथा अध्यापक-अध्यापिकाहरूप्रति पनि कृतज्ञ छौं जसले नानीहरूलाई यी गीतहरू सुनाउने छन् औ सिकाउने छन् । हामी उनीहरूप्रति पनि धेरै ऋणी हुनेछौं जसले हामीलाई यी गीतहरूका सुधार र संशोधनको निम्ति आफ्नो टिप्पणी औ रचनात्मक सुझावहरू पठाउने छन् । हामी आफ्नो नयाँ प्रयासहरूमा ती सुझावहरूप्रति अवश्यै विचार गर्नेछौं ।

श्रीमती बी. श्यामला कुमारी
डा. जगत छेत्री

(भाग १)

विषय-सूची

	विषय	पृ. सं.
1.	आमा	1
2.	मलाई माया गर्छन्	1
3.	मेरा प्यारा	1
4.	मेरी आमा	1
5.	आमा	2
6.	आमाको काख	2
7.	मेरो आफ्नै	2
8.	आमा सधैं भरि	2
9.	बाबा	3
10.	खोइ तिम्रो बाबु	3
11.	बाबु	3
12.	सानो भाइ	3
13.	नाच्दै भाइ आयो	4
14.	भाइ	4
15.	मेरी बहिनी	4
16.	बहिनी	4
17.	आए दाजु दौड़ी	5
18.	दाजु	5
19.	चिमी नानी	5
20.	सानी नानी	5
21.	आऊ बाबा आऊ नानी	6
22.	मेरी बजू	6
23.	मेरी सानी छोरी	6
24.	बजू	6
25.	साथी	7
26.	मनपर्छ	7
27.	मेरी साथी	7
28.	फलवाला जामा	7
29.	मेरी साथीको घर	8
30.	साइनो	8

	विषय	पृ. सं.
31.	लुगा	8
32.	ठूलो कुरा	9
33.	हात र दाँत	9
34.	औंला	9
35.	शरीरको अंग	9
36.	बाला	10
37.	गहना के भन्छन्	10
38.	मेरो जामा	10
39.	जुत्ता मोजा	11
40.	घड़ी	11
41.	लौरो	11
42.	छाता	11
43.	सानो गुड़िया	12
44.	खेल	12
45.	तारा संग खेलौं	12
46.	गोली	12
47.	बेलुन	12
48.	गोली खेल्छौं सर	13
49.	बेलुन खस्यो	13
50.	हाम्रो बेलुन	13
51.	ढकुमुकु	13
52.	छ्याम्म नानी छ्याम्म	13
53.	कुक्कु हा...............	14
54.	गुड्डी	14
55.	हाङ गुजी	14
56.	लुकी चोरी	14
57.	लुकी चोरी खेल्छौं	15
58.	हामी खेल्छौं	15
59.	खेलौं	15
60.	बनभात	15
61.	बनभोज	15
62.	हाम्रो घर	16
63.	मेरो घर	16
64.	नानी को कोक्रो	16
65.	घड़ीले टिक् टिक् गर्छ	17
66.	ठूलो एउटा नक्सा	17
67.	मैन बत्ती	17
68.	घरका सामान	18

	विषय	पृ. सं.
69.	मोटोकको चुला	18
70.	सबै घरमा चाहिन्छ	18
71.	हाम्रो टी.भी.	18
72.	बस्तीको घर	19
73.	जाउलो	19
74.	भात-भान्सा	19
75.	बजूको बदाम	19
76.	गुन्द्रक	20
77.	पेंड़ा	20
78.	हराएको पोथी	20
79.	परेवा	20
80.	गौंथली	20
81.	मुजूर	21
82.	भोजन	21
83.	चरा	21
84.	लाटकोसेरो र कोइली	21
85.	रूपी	21
86.	रानी चरी	21
87.	नाँच नाँच बेसारो	22
88.	हाँस	22
89.	परेवाको नाँच	22
90.	चराको बोली	22
91.	कल्चौड़ो	22
92.	काग् दाइ	22
93.	काग् भैं उड़ौं	23
94.	काग	23
95.	चल्ला	23
96.	कुखुरा	23
97.	चील	23
98.	चल्लाको माया	24
99.	चाल	24
100.	कोकले	24
101.	धुरीको जुरेली	24
102.	परेवा, म्याऊ र भाउ	24
103.	बिरालो	24
104.	पुसी	25
105.	मेरो पुसी	25
106.	पुसी म्याउँ	25

	विषय	पृ. सं.
107.	बिरालोको दाऊ	25
108.	लुसी कुकुर	26
109.	सुर्के कुकुर	26
110.	पाङ्रे कुकुर	26
111.	बाख्राको बुद्धि	26
112.	मने	26
113.	माली गाई	27
114.	गाई	27
115.	गाईलाई घाँस	27
116.	भाका	27
117.	घोड़ा	27
118.	चौरस्ताको घोड़ा	27
119.	खरायो	28
120.	जंगलको साथी	28
121.	बाँदर र स्याल	28
122.	बाँदर	28
123.	स्यालको ओड़ाल	29
124.	दया	29
125.	दया गरौं	29
126.	खोलाको माछा	29
127.	माछा	29
128.	पुतली	30
129.	पुतलीको नाँच	30
130.	मौरी	30
131.	मौरीको मह	30
132.	बोली	30
133.	कस्तो होला	31
134.	झ्याउँकिरी	31
135.	जुनकिरीको गाथा	31
136.	टमाटरका दाना	31
137.	सुन्तला	31
138.	सुन्तलाको दाना	31
139.	हाम्रो बारीको सुन्तला	32
140.	केरा	32
141.	ऐंसेलु	32
142.	गुलाब	32
143.	चाँप-गुराँस	32
144.	फूल फुलिरहेछन्	32

	विषय	पृ. सं.
145.	सानो फूलबारी	33
146.	हाम्रो फूलबारी	33
147.	हेर साथी फूलबारी	33
148.	नयाँ पालुवा	33
149.	रूख	33
150.	हेर साथी रूखमा	34
151.	बनको बाटो	34
152.	कमान-बस्ती	34
153.	रूखको बिरूवा	34
154.	धानको बाली	34
155.	बर-पीपल	34
156.	गीत गाऊँ	35
157.	मुरली	35
158.	आवाज	35
159.	बाजाको धून	35
160.	मारूनी नाँच	35
161.	नानी नचाउँदै	35
162.	होली	36
163.	दशैं	36

	विषय	पृ. सं.
164.	यस्तो लाग्छ	36
165.	बिहान भो	36
166.	झुल्के घाम	36
167.	आऊ तारा	36
168.	टुप्पी ठाड़ो	37
169.	चम्चम् गर्ने तारा	37
170.	जून तारा	37
171.	जून मामा	37
172.	घाम	37
173.	बर्खाको पानी	38
174.	खोला	38
175.	नदी	38
176.	कलको चिसो पानी	38
177.	पानी पर्छ	38
178.	जाड़ो भयो	38
179.	बिहानै	39
180.	जाड़ो	39
181.	गिन्ती	39
182.	अ आ इ ई	39

	विषय	पृ. सं.
183.	गिन्ती सिकौं	40
184.	समयको मोल	40
185.	गुरूमा	40
186.	माया गर्छन्	40
187.	नगरौं हानि	40
188.	राम्रो बानी	41
189.	कसरी हुन्छ	41
190.	लेख्छौं हामी	41
191.	झटपट गरौं	41
192.	नानी चिऊँ गर्छ	41
193.	के हो त्यो धन	42
194.	हामी साना नानी	42
195.	स्कूलसम्म आयौं	42
196.	घण्टी बज्यो	42
197.	खोला	42
198.	स्नान	42
199.	नुहाएँ	43
200.	बढौं	43
201.	आशीष	43
202.	हाम्म नानी हाम्म	43
203.	खाता-किताब	43
204.	हाम्रो दर्जी	43
205.	डाकवाला	44
206.	खेतीवाला	44
207.	जमदार	44
208.	जादुवाला	44
209.	अस्पताल	44
210.	हाम्रो नयाँ गाड़ी	45
211.	रेल आयो	45
212.	राम्रो	45
213.	सानो रेल	45
214.	कपाल कोरें	45
215.	लुगा धुन्छौं यसरी	45
216.	आगो	46
217.	हप्ताको दिन	46
218.	शहर	46
219.	हाम्रो दार्जीलिङ्ग	47
220.	गाँधीजी	47

आमा

रूझी - भिजी दु:ख सही
आमा मलाई बढ़ाउँछिन्,
चिया पती टिपी टिपी
मलाई स्कूल पढ़ाउँछिन्।

मलाई माया गर्छन्।

आमा बाबा
माया गर्छन्
छोरा छोरी
हामीलाई
दोग गर्छु
आमालाई
जिउवा गर्छु
बाबालाई
दादा दिदी
भाइ बैनी
साथीहरूलाई
सबै सबैलाई
माया गर्छु
सबै सबैलाई
मैले माया गरे
मलाई माया गर्छन्
राम्रो नानीलाई।

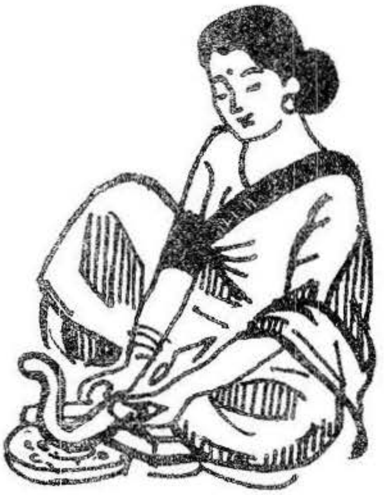

मेरा प्यारा

म ता सानो
नानी
आमाको प्यारो
नानी
सँधै खेल्ने बानी
आमाको हात तानी।
बहिनीसित खेल्दछु
दिदीसित गाउँदछु
आमा ताली बजाउँछिन्
दिदी मलाई नचाउँछिन्।

मेरी आमा

मेहनती मेरी आमा
बिहान छिट्टै उठ्छिन्,
चिया बिस्कुट ल्याएर
मलाई उठाउँछिन्।

आँखा चिम्म गरेर म
सुते जस्तै गर्छु
अनि उनलाई झुक्याएर
झट्ट म्याइँ गर्छु।

आमा

आमा आमा आमा
भात खान आँउ?
भात खाई आमा,
स्कूल पढ़न जाउँ।

आमाको काख

पलङ्मा सुत्छु
लड़ी बड़ी गर्छु
आमाको काखमा
लुटपुट हुन्छु

मेरो आफ्नै

आमाको माया लाग्छ
बाबाको पनि लाग्छ
घरमा सबै जनाको
खूबै माया लाग्छ।

खाना दिन्छिन् आमाले
कथा भन्छन् बाबाले
साथी बन्छिन् दिदीले
माया गर्छन् सबैले।

आमा सधैँभरि

आमा मेरो सधैँभरि
स्याहार सम्भार गर्छिन्।
खाना – पिना पूरा गराई
कथा मलाई भन्छिन्।

पढ – नानी पढ
असल बालक बन्नलाई
खाउ खाना डम्म
स्कूल अब जानलाई।

खोइ तिम्रो बाबु ?

पर – पर नसर
वर – वर आऊ
आमा तिम्रो घरमै छिन्
खोइ तिम्रो बाबु ?

बाबा

बाबा आए घरमा,
घर तिम्रो रमाइलो।
गुड़िया गोली हातमा,
मुख तिम्रो झरिलो।

बाबु

बाबु हाम्रो कड़ा
आउँदै छन् है पर
पढन बस झट्ट
पर्ला रुन नत्र।

खान्छन् बाबु खाजा,
रोटी दाल ताजा
छिटो छाटो गरन
माथि टेबल राखन।

सानो भाइ

आऊ आऊ सानो भाइ
सफा लुगा लगाई।
जाऊँ जाऊँ स्कूल भाइ
विद्या पढ्नलाई।

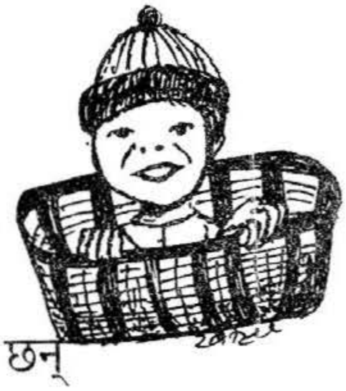

भाइ

कोक्रामा छन्
साना मेरा भाइ
खेल्दै छन् उठी
मुसुक्क हाँसी

खेलौना हेर्दै
खेल्दैछन् उनी
अग्लामा छन्
भेट्दैनन् उनी

नाच्दै भाइ आयो

नाच्दै नाच्दै भाइ आयो
पीँ पीँ बाजा बजायो।
चिच्याई चिच्याई गीत गायो,
बाजे बजू हँसायो।

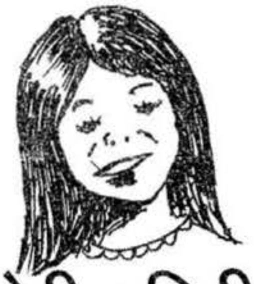

मेरी बहिनी

मेरी सानी बहिनी गोरी
बोल्छे मिठो बोली,
स्कूल जान्छे झोला बोकी
पढ्छे किताब खोली।

बहिनी

सानी सानी बहिनी मेरी
गुड़ियाकी साथी
आकाशमा तारा हेरी
उड्न खोज्छे माथि।

दाजु

मेरा दाजु ठूले
साह्रै खेलमा भुले,
पढ्दा पढ्दै झुले
सपनामा डुले।

आए दाजु दौड़ी

खटक, खटक घोड़ामा
आए दाजु दौड़ी
समान–तमाम मिलाई
गन्न लागे कौड़ी।

मकै पटाक पुटुक
खन्द्रानभरि फूल
खान्छन् दाजु ख्वाम्मै
पिउँछन् मही सुरुप्पै।

चिमी नानी

चिमी नानी चिमी।
बुबु दिन्छु चिमी॥
मेरो कथा सुनिदेऊ।
अब चाँड़ै सुति देऊ॥

सानी नानी

नयाँ लुगा पाएर
सानी नानी हाँसेकी
नाना समाई आँगनमा
छम्छम् गर्दै नाचेकी।

मेरी बजू

मेरी बजू सुन्दरी
नाकमा छ मुन्दरी
मलाई काख राखेर
भन्छिन् - 'नानी सुन्दरी'।

जामा लगाइदिएर
मिठाइ किनिदिएर
भन्छिन् मलाई 'सुन्दरी'
मेरी बजू सुन्दरी।

आऊ बाबा आऊ नानी

आऊ बाबा आऊ नानी
ताती गर्दै आऊ
बुई चढ़ी बुबुमाम
कुपु कुपु खाऊ।

बुबुमाम खाई हामी
स्कूल पढ्न जाऔं
अ आ क ख पढ़ी हामी
घरतिर जाऔं।

मेरी सानी छोरी

हो - रि - री, हो - रि - री
मेरी सानी छोरी
नयाँ नाना लगाउँछे
खुशी भई रमाउँछे
हो - रि - री, हो - रि - री।

बजू

बजू, बजू, यता आउन
मेरो हात समाउन
तपाईंलाई हिँड़ाउँछु म
मलाई नै समाउन।

खै लट्ठी बजूको
कतातिर परेछ
टिपी दिन्छु बजू
यता पो झरेछ।

साथी

पारीपट्टि छंग छंग गर्दै
बग्दै गयो खोला
पल्लोबाटो जाने साथी
घर पुग्यो होला।

मनपर्छ

बाजे मलाई मनपर्छ
कथा मलाई सुनाउँछन्
बजू मलाई मनपर्छ
लुगा मेरो मिलाउँछन्

कुकुर मेरो मनपर्छ
पुच्छर मलाई हल्लाउँछ
बिरालो मलाई मनपर्छ
म्याऊ गरी सुनाउँछ।

मेरो साथी

आँगनमा म खेल्छु
एक्लै डुलिरहन्छु
खुशीले फूल लोलाउँछ
मलाई खेल्न बोलाउँछ।

फूलवाला जामा

बजारबाट आइन् आमा,
ल्याइन् मलाई एउटा जामा।
फूलै फूलले सजेको,
गुलाबी रंगले भरेको।
हेरन साथी के राम्रो,
प्यारी आमा यो हाम्रो।

मेरो साथीको घर

मेरो घर छ यता,
साथीको घर छ उता।
हामी सँगै स्कूल जान्छौं,
स्कूलपछि सँगै आउछौं।
दुवै मिली पढ्न बस्छौं,
घरको काम सँगै गर्छौं।

साइनो

बाबु, दाजु, काका, मामा,
फुपू, सम्धी, दिदी, आमा,
बहिनी, सोल्टी, साला, छ्यामा,
अरू पनि छन् साइनो हाम्रा।

लुगा

कपासको भूआ रेशमको कीरा,
भेड़ाको ऊन पाटको चीरा।
लुगा बनिन्छ हामीले लाउने
खुशी छन् नयाँ लुगा पाउने।

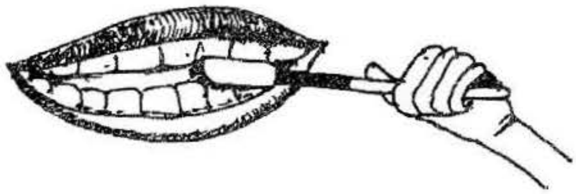

हात र दाँत

दश औंला छन् हेर
मेरा दुइ हातमा
औंला सबै चलाउँछु
यसरी लिरिरि।

सोह्र दाँत छन् मेरा
सानो मेरो मुखमा
दाँत माझ्छु म ब्रुशले
हेर यसरी।

ठूलो कुरा

कानले राम्रो सुन्ने गर
मुखले मिठो बोली
राम्रो बानी थप्ने गर
खोली मनको झोली।

औंला

हातमा मेरा पाँच औंला
पाँचै औंला भिन्न
मुट्ठी पार्दा एक बन्छन्
समात्दा एक होला।

शरीरको अंग

मेरा आँखा दुइ, कान पनि दुइ
मेरा हात दुइ, खुट्टा पनि दुइ
औंला हुन्छन् पाँच पाँच, नाक चाँहि एक
दाँत त गन्नुपर्छ है, जिब्रो चाँहि एक।

बाला

टुकुल टुकुल आँगनमा,
सानो प्यारो बाला।
नुनु पापा मामाम् हाम्
बुल्डुङ्ग लड़ी जाला।

बुइ बुइ गर्छु आउन यता
पहिले हाम्म
खै खै तिम्रो नाना हेरौं
अलिक वर सर।

मेरो जामा

आमाले मलाई प्यार गर्छिन्,
सधैँ बजार लिएर जान्छिन्।
बजारमा एउटा जामा देखें,
आमालाई मैले किनिमागें।
सोह्रै राम्रो लाग्यो मलाई,
जान्छु स्कूल यही लगाई।

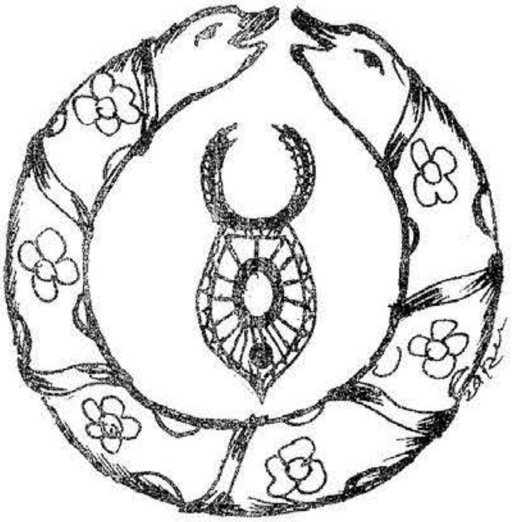

गहना के भन्छन् ?

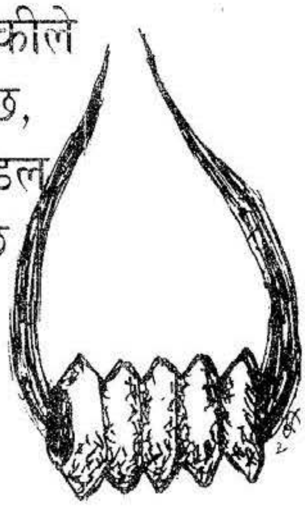

बजूको बुलाकीले
छैन छैन भन्छ,
कानको कुण्डल
हैन हैन भन्छ
छातीको तिलहरी
हो हो भन्छ,
शिरबन्दी तल हेरी
को हो भन्छ।

हातको बाला
एक तोला,
औंलाकौ औंठी
कहाँ होला।

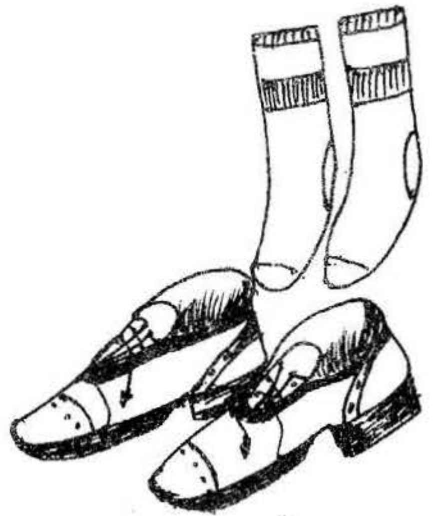

जुत्ता मोजा

जुत्ता मोजा लाएर
तुमलेट बोकी हातमा
रंगीन छाता ओढ़ेर
झोला भिरी काँधमा
स्कूल पढ्न जानेछु
दिदी सितै बस्नेछु।

छाता

पानी परे साथी ! छाता ओढ़ौंला।
पानी रहे साथी ! छाता मारौंला।
धाम चर्के साथी ! छाता ओढ़ौंला।
छाता बेक्दा साथी ! चंखो बसौंला।

घड़ी

घड़ी चल्छ टिक् टिक् टिक्
घुमिरहन्छ ठीक ठीक ठीक
हेरौं समाई हातै हात
सुनौं राम्रो यसको बात

लौरो

बाजेको लौरो मेरो घोड़ा।
हट् हट् गर्छु बाटो छोड़॥
यही हो मेरो सधैँको साथी।
सुतअघि राख्छु माथि॥
लौरो यसैले म फल झार्छुं।
कुकुर आउँदा यसले धपाउँछु॥

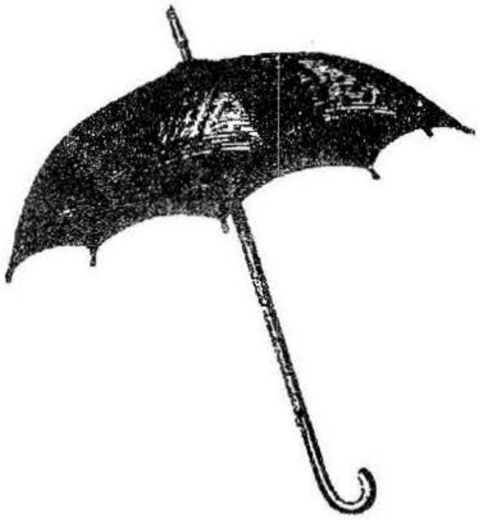

सानो गुड़िया

मेरो सानो गुड़िया,
आँखा झिम् झिम् पार्छ।
पलंगमा सुताइ दिए,
आँखा चिम्म गर्छ।
अब गुड़िया सुत्नेछ,
उठाए मात्र उठने छ।

तारासँग खेलौं

हेर ठूलो आकाशमाथि,
ताराहरू खेल्छन् राति,
हामी साना नानी भन्छौं,
हामी पनि खेल्न आउँछौं ॥

गोली

आउन साथी गोरी,
केश बाटी कोरी,
दुइ नम्बरको गोली
खेल्न जाउँ भोलि।

खेल

हामी खेल्छौं भाँड़ाकुटी
तिमी खेल गोली
अरूहरू लुकी चोरी
खेलौं आँगन भरी।

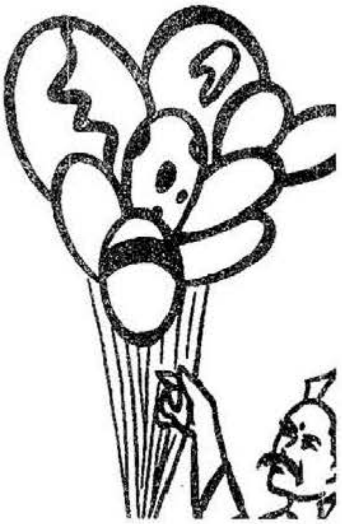

बेलुन

मेरो बुलुन ठूलो छ
तिम्रोभन्दा राम्रो छ
हावामाथि उड़दैछ
यता - उति नाच्दैछ।

गोली खेल्छौं सर

गोली खेल्छौं सर
गोली खेल्छौं सर
खाजा खाने छुट्टीमा
गोली खेल्छौं सर

मजा आउँछ सर
मजा आउँछ सर
सब मिली खेल्दा
मजा आउँछ सर।

हाम्रो बेलुन

तिम्रो बेलुन
मेरो बेलुन
राम्रो राम्रो छ
रातो निलो छ

रंगी बिरंगी छ
हलौं हलौं छ
खेल्नलाई साथी
मजा आउँदछ।

बेलुन खस्यो

ए आमा सानीमा
बेलुन खस्यो पानीमा
बगाई लग्यो नालीमा
समाई देऊन जालीमा।

ढुकमुक

ढुकमुक ढुकमुक के को हात।
मिली जुली खेल्छौं एकै साथ॥
को खेल्ने ढुकमुक चाँड़ो आऊ।
होइन भने सबै पिङ खेल्न जाउँ॥

छ्याम्म नानी छ्याम्म

छ्याम्म नानी छ्याम्म
दूध - भात हाम्म
हात - मुख बुलुबुलु
नाची जाऊँ है छुनुमुनु।

कुक्कु हा.........

आउन साथी लुकाचोरी खेलौं -
कुक्कु हा..........!
कुक्कु हा.........!
लुकेर भन "खोज्नु तिमीलाई" -
कुक्कु........!
कुक्कु.......!
देखेनौं भने - निस्की तिमी भन -
हा.........!
कुक्कु हा.......!
कुक्कु हा......!

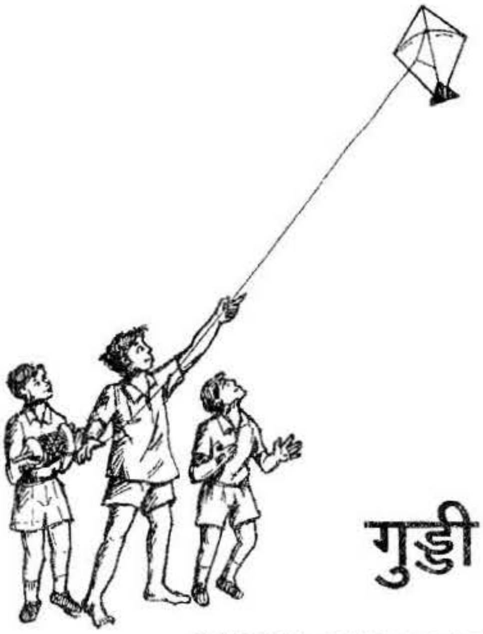

गुड्डी

आइज आइज हावा आइज
गुड्डी मेरो उड़ाई लैजा
चल्छ हावा सिरिरि
उड़यो गुड्डी फिरिरि।

हाङ गुजी

हाङ गुजी नानी हाङ गुजी
नानीतिर आयो हाङगुजी
हाङ गुजी केही गर्दैन नानी
तिमीसित खेल्छ हाङ गुजी।
हाङ..हाङ..हाङ...हाङ...हाङ...हाङ।

लुकी चोरी

कुकु हाऊ तिमी उता जाऊ
म यता लुक्छु साथीलाई ढुक्छु
लुकी चोरी खेल्न तिमी आऊ यता
खै मेरो साथी गयो कता
ए मेरो साथी कु कु हाऊ
साथी कहाँ लुक्यो खोज्न जाऊ।

लुकी चोरी खेल्छौं

लुकी चोरी खेल्ने
सानी मेरी नानी
आमालाई सुनाउँछे
यसको कहानी

आफै लुक्छु पर्दामा
आउँछन् सबै तहाँ
लुकी चोरी..... लुकी चोरी
कु...कु.... हा... हा...

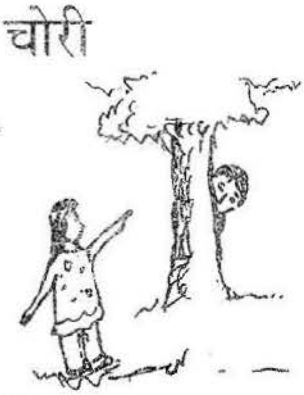

खेलौं

आउन साथी आँगनमा
अम्बल - डम्बल खेलौं
भाग्दा - भाग्दै थाक्यौं भने
ओम बिस ओम बिस भनौं।

टुक्कुल हुने छेकी - छेकी
सबलाई छुन खोज्छ
भाग्दा - भाग्दै छोयो भने
त्यही टुक्कुल हुन्छ।

हामी खेल्छौं

हर बर हर बर तोरिको फूल।
वरि परि हामी नानीको हूल॥
साना साना हातले ताली बजाउँला।
छम् छम् गर्दै नाचि रहौंला॥

बनभात

दिदी बहिनी दाजु भाइ,
धिन्ताङ धिन्ताङ मादल बजाई।
तयार भए जानलाई,
बनभात खानालाइ॥

बनभोज

धान रोपे सबै मिली
पाकेपछि झिलिमिलि।
काटी - कुटी बनभोजमा
बोकी सामल साथमा।

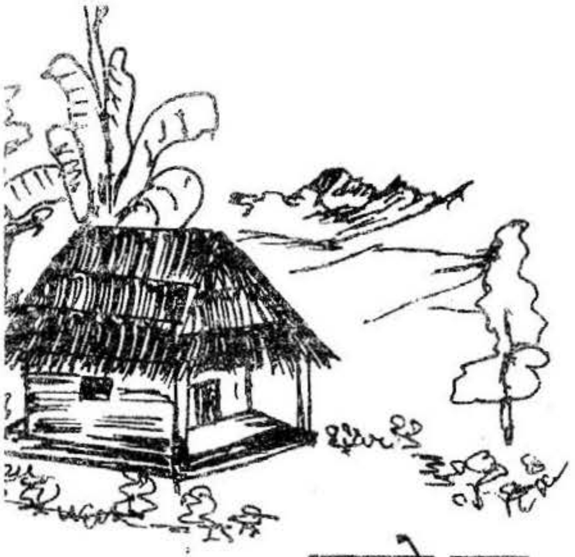

हाम्रो घर

हाम्रो घरको उत्तरमा
हिउँको पर्वत हिमाल छ
अलि तल चियाबारी
छेउ मै केरा बाँसघारी।

सानो घर यो राम्रो छ
ढोका झ्यालमा पर्दा छ
आँगन बाटा सफा ती
फूलले ढक्मक् फूलबारी।

मेरो घर

एकापट्टि पीपल,
अर्कोपट्टि बर।
बीचैमा काठको,
छ मेरो घर॥

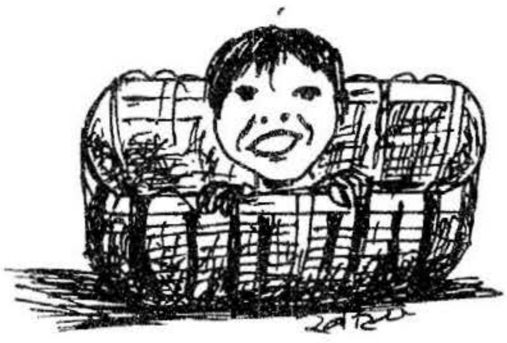

नानीको कोक्रो

नानीको कोक्रो चोया बाँसले बुनेको,
वरिपरि नाम्लो बोक्नलाई लगाको।
हाम्रो नानी राजा त्यसमा बसी हाँसेको,
उसको मिठो हाँसो मह जस्तो लागेको।

घड़ीले टिक् टिक् गर्छ

घड़ीले टिक् टिक् गर्छ ।
उठ उठ भन्छ,
पढ़ पढ़ भन्छ,
हिँड़ हिँड़ भन्छ,
घड़ीले आऊ आऊ भन्छ ।
सुत सुत भन्छ,
जाऊ जाऊ भन्छ,
घड़ीले टिक् टिक् गर्छ ।

मैन - बत्ती

सानो छोटो लामो सेतो ।
हेर्दा खेरि खेलाउना जस्तो ॥
अन्धकारमा सबको साथी ।
तिमी हौ हाम्रो मैन बत्ती ॥
बाल्दा झट्टै छिट्टै बल्ने ।
सधैँ साथमा राख्नै पर्ने ॥
उज्यालो पारी अरूलाई हसाउँछौ ।
आफै जल्दै बिलाई हराउँछौ ॥

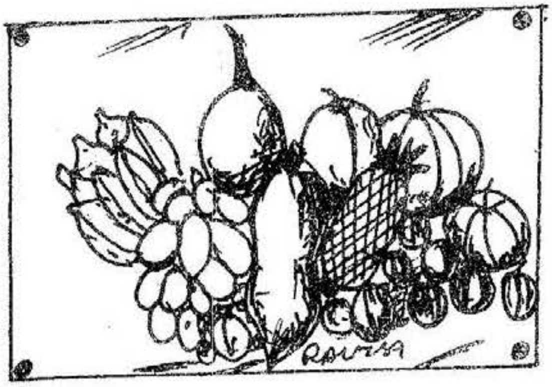

ठूलो एउटा नक्सा

फलै फल भएको,
ठूलो एउटा नक्सा ।
दिदीले टाँस्नु भएको,
हेर्दा हुन्छ मज्जा ।

केरा, अङ्गुर, सुन्तला,
मेवा, कटहर, लिची ।
आँप, अम्बक, सरिफा,
दारिम, बयर, चिउरी ।
आरू, आरूबखड़ा,
सेउ, नसपाती ।
खरबुजा, नरिवल
सलगम नानाभाँती ।
आऊन हेर साथी,
कुन कुन खानु जाती ।

घरका सामान

लोहोरो, सिलौटो, ओखली र मुस्ली,
कटेरोमा राखेको काठको ढिकी।
हातोसितको गोलो त्यो जाँतो,
घरमा चाहिने चीज बीज हाम्रो।

सबै घरमा चाहिन्छ

चमच डाडु पुनिउ
एक एक वटा चिनौं
थाल बटुका गिलास
डेक्ची कराइ परास।

कुकर कित्ली तावा
चामल भर्ने पावा
कुचो झाडु नाङ्लो
सिलौटो र लोहोरो।

बेलना चौका अनेक
हसियाँ खुकुरी समेत
अझै के के चाहिन्छ?
संझी संझी भन त।

माटोको चुला

माटोको चुला क्या राम्रो,
झन् राम्रा गोला ती चुम्का।
बीचमा मुख छ चिटिक्क,
दाउरा बाल्दा झि-लिक्क।

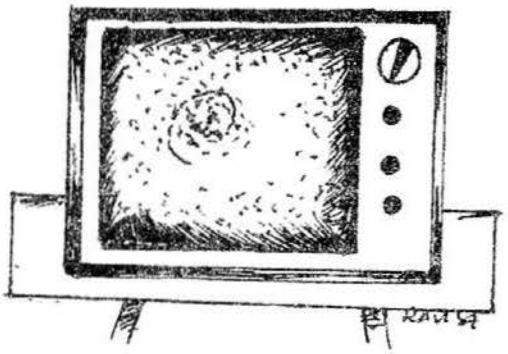

हाम्रो टी. भी.

हाम्रो घरको टी. भी.ले
बाघ भालू देखाउँछ।
गीत पनि सुनाउँछ,
नाच राम्रो देखाउँछ।
नानीहरू हेर खेलेको,
कति राम्रो देखेको।
आज हामी पढ्न जाऔँ,
भोलि फेरि हेर्न आँऊ॥

बस्तीको घर

बस्तीको घर हाम्रो खरको छानो,
धुरीमाथि परेवा, सेतो र खैरो।
कोठेबारी छेउमा गाईको गोठ,
आँगनमा लिपी पोती तुलसीको मोठ।

जाउलो

पानी परे खेतीवाललाई
घाम लागे कुमालेलाई,
धान फले जाउलो सबलाई
इलामे चाहिँ रूमालेलाई।

भात-भान्सा

नाङ्लोमा चामल केलाउँदै
डालोमा राखिन् आमाले
चुलामा चढाइन्
नापेर तामाको मानाले

डुकू, कालो दाल अचार
मीठो होस् भन्ने विचार
हामी खान्छौं मिलेर सब
साँझमा बाबा आउँछन् जब।

बजूको बदाम

मामा, मलाई किनिदेऊन,
बजूको बदाम।
लाग्छ मीठो, हुन्छ ताजा।
बजूको बदाम॥

गोजीभरि बोकिराख्छु
बजूको बदाम।
छुट्टी हुँदा झिकी खान्छु
बजूको बदाम।

गुन्द्रुक

के को झोल के को झोल,
गुन्द्रुकको झोल।
दिलै खोली खाऊ हजूर,
पाचक मीठो झोल॥

हराएको पोथी

मेरी सेती पोथी हराई,
कत्ति खोजें पाइनँ भाइ,
बाइस दिनमा आफै आई,
सुन झैं चल्ला साथ ल्याई॥

परेवा

उड्दै उड्दै परेवा
आकासतिर गा'को
ढुंगा हानी सानो भाइ
बदमास किन भा'को?

पेंड़ा

शहरमा बस्ने
बैनीको छोरा
गाउँमा बस्ने
दाज्यूको छोरा।
दाज्यूभाइको
मिलेछ जोड़ा
चौरस्ता गई
चढ़छन् घोड़ा।

गौंथली

बस बस गौंथली
एकै घरमा बसौंन,
मितेरी लाई सबैजना
माया - मोह गाँसौंन।

मुजूर

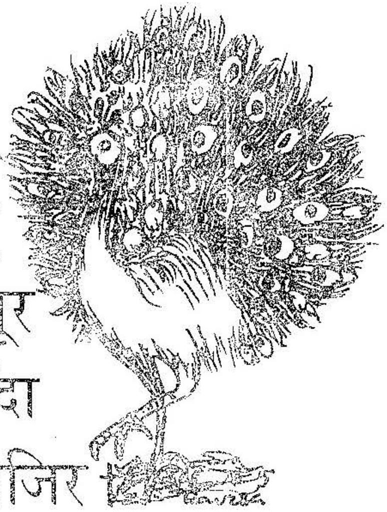

पंक्षीहरू धेरै छन्
राजा तिनमा मुजूर
गड्याङ गुडुङ हुँदा
प्वाँख फिजाई हाजिर

भोजन

कोकलेले मकै खायो
भङ्गेरीले धान
ढुकुरले कोदो खायो
हाँसले खायो माम ।

चरा

चरा हेर्न मन लागे
जाऊँ डाँड़ा डाँड़ा
कति उड़े कति भागे
नाघी डाँड़ा काँड़ा ।

लाटकोसेरो र **कोइली**

कुहू - कुहू कोइलीले
रूखमा लुकी गाउँछ
टुलु - टुलु लाटकोसेरो
टाउको घुमाई हेर्छ ।

रूपी

हाम्रो घरको धुरिमाथि
दुईटा रूपी बस्छन्
चाँ - चाँ चिँ - चिँ गर्दै सधैँ
फूर्र - फूर्र नाच्छन् ।

रानी चरी

ए चरी रानी चरी
बस्यो रूखभरि
घरि वारि घरि पारि
चिरबिर गरी ।

नाँच नाँच बेसारो

नाँच नाँच बेसारो,
खट्टे भुटिदिउँला ।
तँ सँगै नाँची नाँची,
म दूध पिउँला ॥
तिम्रो नाच हेरेर
म गीत गाउँला ॥

हाँस

सानो सानो मेरो हाँस
पानी माथि पौड़,
खुट्टा चाल्दै अघि बढ
अनि छिटो दौड़ ।

चराको बोली

गौँथलीको चिरीबिरी
परेवाको घुर् घुर्
कोइलीको कुहू कुहू
ढुकुरको कुर् कुर् ।

परेवाको नाच

माकमाक घुर्घुर परेवा
सबैलाई बिहान जगाउँछ
जोड़ा र जोड़ी मिलेर
आँगनमा नाच देखाउँछ ।

कल्चौंड़ो

कालो कालो कल्चौँड़ो
सधैँ एक्लो किन?
बन – जंगल छोड़ेर
आउँछ गाउँमा किन?

काग् दाइ

गौँथलीको चिरीबिरी
काग् दाइको काग् काग्
आइ बसी खुब खा
टिपेर नभाग् ।

काग् झैं उड़ौं

काग झैं उड़ौं साथी हावामा
एक सँगमा एक सँगमा
काग् झैं उड़ौं साथी हावामा
काग् काग् काग् ।

कुखुरा

तल्लो घरको कौड़े भाले
धुरीमाथि चड़्यो
पोथी चाहिँ कोट्याँस कोट्याँस
ओथ्राभित्र पस्यो ।

काग

धुप्पीको टुप्पोमा
एउटा काग आयो
तलतिर मलाई हेरी
आफ्नो गीत गायो
काग्.... काग्.... काग्
काग्.... काग्.... काग्

चल्ला

बादल माथि हावाजाहाज
उड्छ हुरूरू,
चील आई छोप्यो भनी
कुद्छ खुरूरू ।
ठूलो आवाज डाँड़ा काटे,
चल्ला भुरूरू..... ।

चील

सुरिलो त्यो रूखमाथि
एउटा चील बस्यो
कुखुराको चल्ला सबै
कुना तिर पस्यो ।

चल्लाको माया

सानो सानो चल्लाहरू
हामी जस्तै हुन्,
मकै - मल्खु, छरि दिउँ,
चिउँ-चिउँ गर्दैछन् ।

ख्याल

हात्ती आयो लमक लमक,
बाँदर उफ्र्यो फुत्रुक्क ।
घोड़ा आयो खटक खटक
भालु उठ्यो जुरुक्क ।

कोकले

बारी भित्र कोकले
कस्ले छोप्यो डोकोले ।
पोथी कराई शोकले,
छाड़ी देऊ है अक्कले ॥

धुरीको जुरेली

धुरीमा बस्ने काली जुरेली,
नाच्न लागी सुनी मुरली ।
आज नाचौली भोलि नाचौली,
एक दिन तिमी आफै गाउली ॥

परेवा, म्याऊ र भाउ

परेवाले चुच्चोमा चिठी ल्यायो
म्याऊ म्याऊ गर्दै पुसीले खोस्यो
रोटी सम्झी भाऊ भाऊ झम्ट्यो
भाइले सबलाई पर धपायो ।

बिरालो

म्याउँ म्याउँ बिरालो
कुद्दै भाग्यो ओहालो,
खोजी लैजाऊँ घरमा
मुसा त्यसकै भरमा ।

पुसी

मेरो सानो पुसी
खरानी धसी,
मुसु मुसु हाँसी
चूल्हामाथि बसी ।

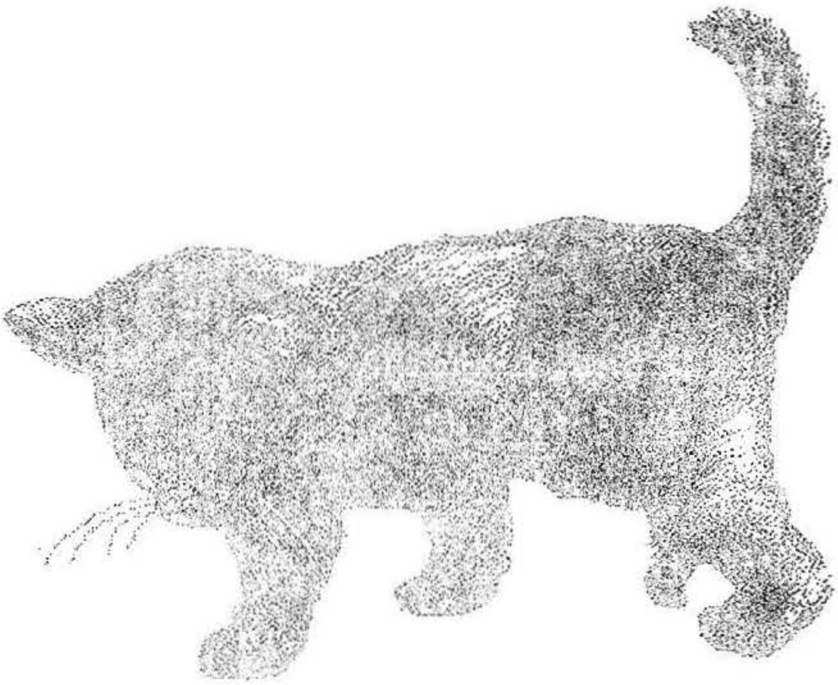

मेरो पुसी

पुसी पुसी कति खुसी ।
आउन खेलौं छेवै बसी ॥
नाना दिउँला खाना दिउँला ।
दुवै मिली मिठो गाउँला ॥

पुसी म्याउँ

म्याउँ म्याउँ गर्दै पुसी आउँछ,
मूसा खाई अन्न बचाउँछ ।
लाड़े बन्छ घुर्घुर गर्छ,
प्यारो गरे काखमा सुत्छ ॥

बिरालोको दाऊ

मान्याक मुसुक जुँगा पार्ने
बिरालोको नाऊ
घुर्दै घुर्दै काखमा पस्ने
रहेछ यसको दाऊ ।

लुसी कुकुर

लुसी कुकुर ब्याइछ
छाउरो दुइटा पाइछ
थियो एउटा सेतो
अर्को थियो रातो
बोरा राखी टाटो
पारे सबलाई तातो
एउटा को नाम
जिमी मैले राखें
अर्कोलाई फेरि
टमी भनी डाकें।

पाङ्रे कुकुर

मेरो पाङ्रे कुकुर
सधैँ घर बस्छ।
पराई कोही आउँदा
भौ भौ भुक्छ।
स्कूल म जाँदा
परसम्म आउँछ
घर एक्लो भए
सधैँ रुँगि बस्छ।

सुर्के कुकुर

सुर्के सानो कुकुर राम्रो
दूध मासु रूचाउँछ
कहिले खूब भुक्छ, दगुर्छ
कहिले जमिनमा लड़िबड़ि गर्छ।

बाख्राको बुद्धि

एउटा पूलमा दुइ बाखा
सल्लाह गरी तरे,
एउटा झुकी अर्को टेकी
दुवै पार गरे।

मने

मने मेरो म्या म्या गर्छ
बुद्रुक्क उफ्री भित्तामा चढ्छ,
घाँस कलिलो स्वादले खान्छ,
समाउन खोज्दा पर पर भाग्छ।

भाली गाई

बाँ बाँ गर्छ भाली गाई
घाँस हाल्छ ठूले - दाई,
दूध दिन्छ कुँढे भरी
खान्छौं हामी खुशी भई।

गाई

हाम्रो एउटा गाई छ
त्यसको एउटा बाछा छ
घाँस कुँढो खाँदछ
दूध धेरै दिँदछ।

गाईलाई घाँस

आँगनमा एउटा डोको छ
गोठमा गाई भोको छ,
घाँस काटी ल्याऊँ साथी
सिमको घाँस चोखो छ।

भाका

म्याँ - म्याँ गर्ने बाखरी त
भाउ - भाउ भुक्ने कुकुर
ब्वाँ - ब्वाँ गर्छन् गाई गोरु
च्वाँ - च्वाँ गर्ने सुँगुर।

घोड़ा

खट - खट घोड़ा
आए एक जोड़ा
घोड़ामाथि चड़ने
सरदारको छोरा।

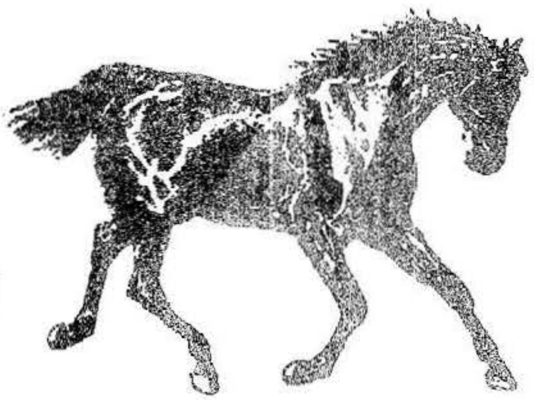

चौरस्ताको घोड़ा

चौरस्ताको आँगनमा
एउटा बूढ़ो घोड़ा छ
त्यसको एउटा बछेड़ा
उफ्री - उफ्री दौड़ेछ।

खरायो

खोरमा धेरै खरायो
एउटा निकै डरायो
कालो ढाड़े देख्यो कि
दाजु चैले पिट्यो कि?

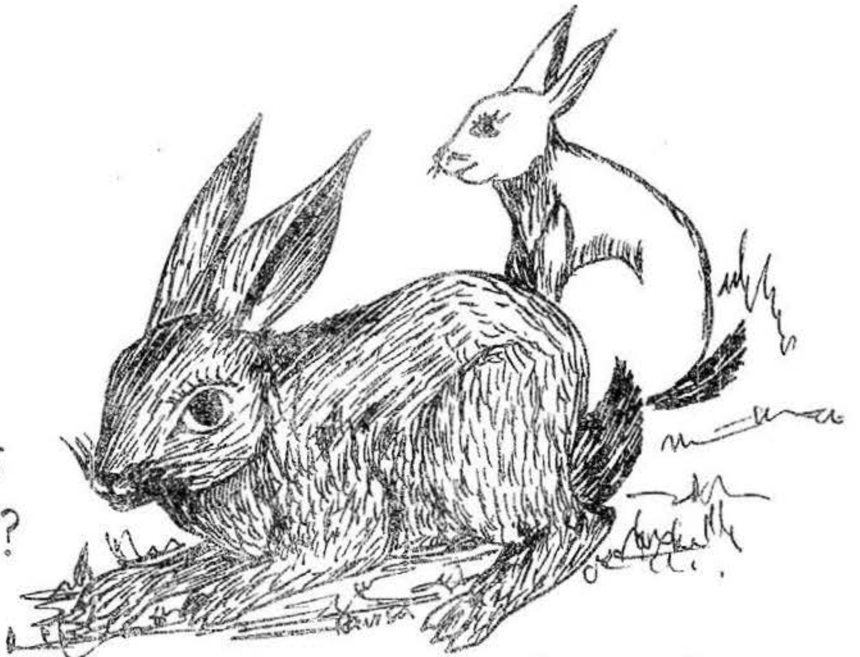

बाँदर र स्याल

मकै खायो बाँदरले
हाम्रो बारीभरिको
कुखुरा लग्यो स्यालले
क्याँक् - क्याँक् पार्दै खोरको।

बाँदर

लहै लहै बाँदर जा
भन्दै भाइ कराउँछ,
बाँदर मकै लुछेर
जंगलभित्र हराउँछ।

जंगलको साथी

बाघ भालू हात्ती।
सबै मेरो साथी॥
उफ्री आउने खरायो।
कुदी आउने जरायो॥
सबै मिली कराए।
जंगल सबै थर्काए॥
देखे मैले टी. भी. मा
हेर्दा खूब छुट्टीमा।

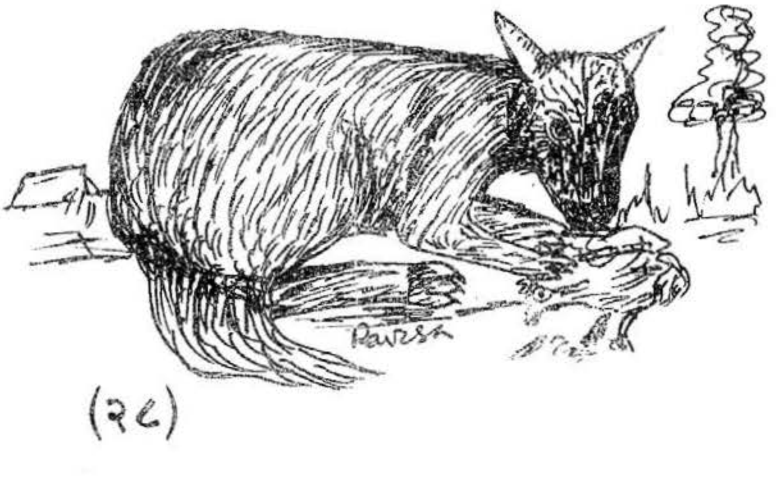

स्यालको ओड़ार

स्याल धुपी घारीमा
गीत गाउन लाग्यो,
गाउँतिर कुकुर भुक्दा
ओड़ारतिर भाग्यो ।

दया

बिरालोलाई दूध देऊ कुकुरलाई भात
मानिससितै बस्ने पशुका जात
थिचोमिचो नगर मायाका भोका
एउटा खोज्ने तातो अर्को रूँग्ने ढोका ।

याद गरौं

बनको रुख काटेमा
चरीले गीत गाउँदैन,
गैरी खेतको मूलधारामा
एक थोपो पानी आउँदैन ।

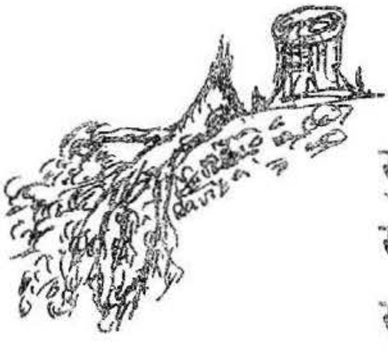

खोलाको माछा

सुनन साथी कान थापी
खोला किन करायो,
खोलामा माछा छ भन्थ्यो
आज कता हरायो ।

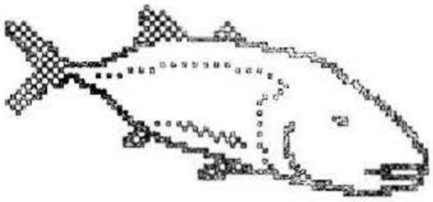

माछा

माछा बस्छ पानीमा
त्यहाँ गर्छ बुर्लुक्क
पानीदेखि झिकेमा
एकै छिनमा पुर्लुक्क ।

पुतली

बस बस पुतली
फूलमा आई बस,
परपर गयौ भने
पाउँदिनौं है रस।

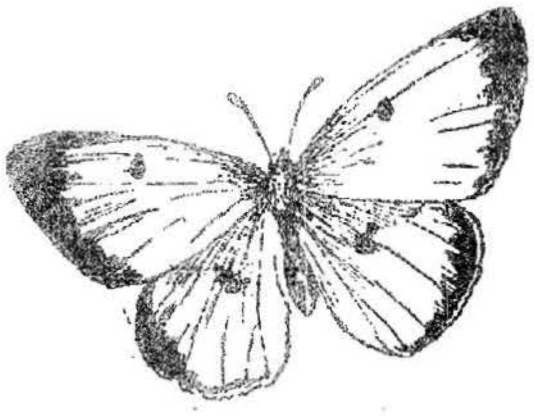

पुतलीको नाच

नाच नाच पुतली
फूलमाथि माथि
भँमरा र मौरीसँग
कम्मर भाँची भाँची।

मौरी

हेर मौरी घुनुनुनु गर्छ,
फूल - फूलको रस बटुल्छ,
मह बनाई सबलाई दिन्छ,
सबले यस्तै बन्नु पर्छ।

मौरीको मह

घुन घुन गर्दै मौरी आउँछ,
फूलको रस खोज्नलाई।
घारमा लगी मह बनाउँछ,
बालक सबलाई दिनलाई।

बोली

भ्यागुताको टर्र टर्र पोखरीको छेऊ
मौरीको घुनुनु फूलरस लेऊ
झ्याँउकिरीको झ्याँऊ झ्याँऊ मकैबारी छेऊ
फटेंग्राको च्याउँ च्याउँ अब सुन्न देऊ।

कस्तो होला

भ्यागुतालाई च्याउको छाता ।
गंगटालाई माला ॥
छेपारालाई जुत्ता मोजा ।
हेर्दा कस्तो होला ॥

झ्याउँकिरी

बाटो बाटो रुने
देखी झ्याउँकिरी,
बाँसको लिङ्गोले
गर्‍यो कुरी-कुरी ।

जुनकिरीको गाथा

आकाशको तारा जस्तै
रातमा झलमल बल्दै
दिनमा फेरि हराई कता
जुनकिरीको गाथा ।

टमाटरका दाना

टमाटरका दाना
राता राता साना
ए भाइ लौ जान
अचार बनाई खान ।

सुन्तला

कति राम्रो फलेको,
फलले बोटै झुलेको ।
हेर साथी पाकेको,
खान मन लागेको ।
पाकेपछि झर्ला ।
हामी टिपी खाउँला ॥

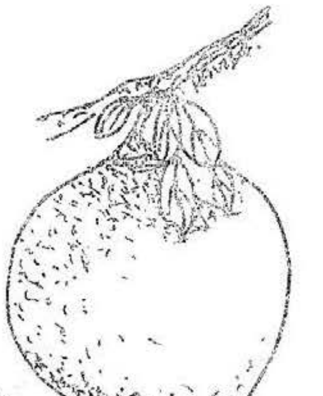

सुन्तलाको दाना

लौ भाइ सुन्तला,
बोक्रा यसको निकाल ।
केस्रा केस्रा सम्हाल,
दाना फ्याँकी भित्रको,
मुखमा क्वाप्प लौ हाल ।

हाम्रो बारीको सुन्तला

हाम्रो बारीको सुन्तला
खानु कति मीठो छ,
मेरो प्यारो सानो भाइ
टिप्नु कति छिटो छ।

केरा

पाक्यो केरा बारीमा,
टिपी ल्याउन आरीमा।
बाँड़ो चुँड़ी खाउन,
खेती गर्न जाउनँ।

ऐंसेलु

डाँड़ा वारि पारि,
ऐंसेलुको घारी।
खान जान्छौं एकदिन
आइतबार पारी।

गुलाब

मेरो गुलाब फुलेछ,
पुतलीले देखेछ।
भमरा मौरीलाई भनेछ,
एक एक गरी आएछ।

चाँप - गुराँस

गुराँस रातो रमाइलो
सेतो चाँप त झन राम्रो
मगमग सुवास फैलाउँछ
बन - पाखा गमकाउँछ।

फूल फुलिरहेछन्

मखमली गोदावरी,
वरिपरि बाबरी।
चितुचाङ्गे संयपत्री।
फुलिरहेछन् ती कती लत्री॥

सानो फूलबारी

सानो मेरो फूलबारी छ,
चाँप गुराँस फुल्दछन् ।
हावामा गुलाब हल्लन्छन्,
भँवरा मौरी थुप्रन्छन् ॥

साना साना नानीहरू
रमाई - रमाई खेल्दैछन् ।

हेर साथी फूलबारी

हेर साथी फूलबारी
कति राम्रो फूलहरू,
चुँड़ी फाल्न हुन्न है
माली रुन्छ धुरुरु ।

नयाँ पालुवा

जब नयाँ पालुवा
रुखमाथि आउँछन्,
बनचरी खुशीभई
नाची गीत गाउँछन् ।

हाम्रो फूलबारी

लिली, पेन्जी सयपत्री
डेजी पपी गोदावरी
चाँप गुराँस वरिपरि
हाम्रो प्यारो फूलबारी

छेउ छेउमा सुनाखरी
बीच बीचमा मखमली
रङ्गी - चङ्गी हरियाली
हाम्रो प्यारो फूलबारी ।

रुख

यो रुख हाम्रो सिमलको
त्यो रुख तिम्रो चिमलको
शिरिश, उत्तिस उसको
बर र पिपल सबैको ।

हेर साथी रुखमा

हेर साथी रुखमा
हाँगामाथि बसेर
मीठो भाखा गरेर
गाउँछ है चरीले
कुकुली काक
कुकुली काक।

बनको बाटो

गलङ्याङ - गुल्डुङ ओह्रालो
बनको बाटो भिरालो
उफ्री - उफ्री हिँड़ेर
नपार हे पिरोलो।

कमान - बस्ती

दार्जीलिङ्को वरिपरि
कमान - बस्ती गाऊँ,
छुट्टी हाम्रो भएपछि
घुम्न हामी जाऊँ।

रुखको बिरूवा

रुखको बिरूवा नकाटौं
एकदिन ठूलो हुनेछ,
मलाई आङमा बुइगरी
चन्द्र - तारा छुनेछ।

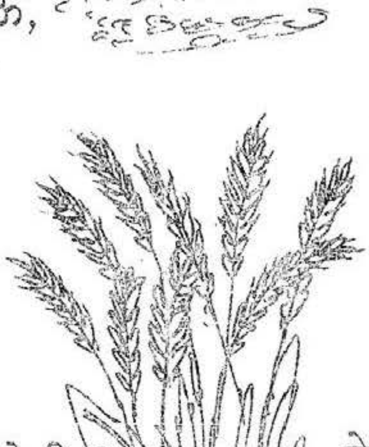

धानको बाली

रुखो बारी खनी - जोती
स्याहारौं मल हाली,
मकै छरौं कोदो रोपौं
लगाऊँ धानको बाली।

बर - पीपल

हेरन साथी बर - पीपल
अँगालो मारी बसेको,
मिली - जुली सधैँभरि
माया प्रीति गाँसेको।

गीत गाऊँ

आऊ साथी गीत गाऊँ,
सबै मिलेर।
सा रे ग म प ध नि सां
सोर खोलेर।

मुरली

मुरली बज्यो तिरिरि।
पुतली उड्यो फिरिरि।
अनारको दाना मिरिरि।
हावा त चल्यो सिरिरि।

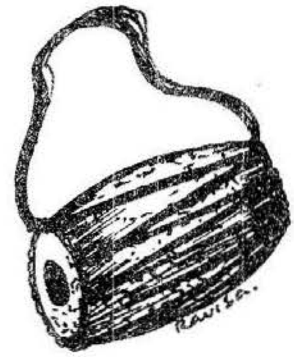

आवाज

मादल बज्यो धिङ - ताङ गर्दै,
शंख बज्यो पुँ हूँ।
घण्टा बज्यो टँग - टँग गर्दै,
छाउरी रोयो कुँ हूँ।

बाजाको धून

टुङ - टुङ गर्ने टुङ्ना बाजा
चक् दुङ गर्ने डम्फू
मुर्चुङ्गाले मनै भुल्यो
बिनायोले लट्ठू।

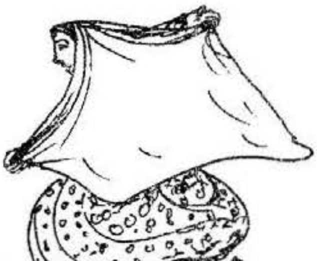

मारूनी नाच

मारूनी नाच आँगनमा
घिन ताङ मादलको तालैमा
दशैं तिहार जनाउन
घर घर खुशी पुऱ्याउन।

नानी नचाउँदै

सानो सानो खुट्टीले सिन्कि खाँदौला।
नाना, भोटो नदेऊ बजै नाङ्गै नाचौला॥
सानो सानो हातैले ताली बजाउँला।
इन्द्रेणीको माला बनाई आफै लगाउँला॥

होली

होली होली होली,
हामी सबको होली,
रङ छर्की खेलौं,
दिल खोली खोली ।

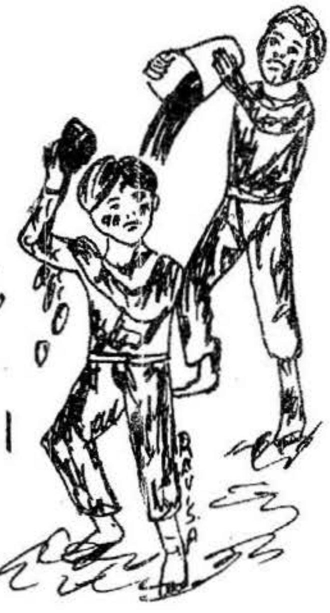

दशैं

दशैं आयो दशैं आयो
हामी सबको घरमा
अब हामी थालौं है
नयाँ नाना लाउन ।

यस्तो लाग्छ

बादललाई देखेर लाग्छ,
सेतो कपासको भुवा ।
पानी परेर झर्दछ,
दूध बगेको देखिन्छ ॥

बिहान भो

बिहान भो भन्दै कौड़े भाले बास्छ ।
अबेर भो अब चाँड़ो उठ भन्छ ॥
चराहरू सब अब कराउन थाले ।
मलाई नै होला सब जगाउन थाले ॥

झुल्के घाम

पूर्वको त्यो झुल्के घाम,
पश्चिमतिर अस्तायो ।
सारा दिन खट्ने त्यो केटो,
ढुक्कले अब बिसायो ॥

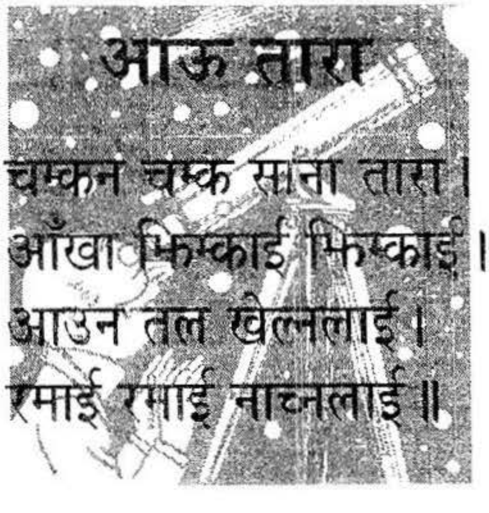

आऊ तारा

चम्कन चम्क साना तारा ।
आँखा झिम्काई झिम्काई ॥
आउन तल खेल्नलाई ।
रमाई रमाई नाच्नलाई ॥

टुप्पी ठाड़ो

आछु आछु जाढ़ो टुप्पी ढाडो ।
कुदि आउँ भने घर टाढ़ो ॥
हिँड़ि जाउँ भने कोही छैन साथी ।
न जाउँ भने कता बसौ राति ॥

जून तारा

आकाशमा राति झिलीमिली तारा
चम्कन थाले चमचम सारा
ताराको बीचमा सुन्दर चन्द्र
ओर्ली आइदेऊ हामीसित खेल्न ।

जून मामा

जून मामा जाँदैछन्
बादल घोड़ा चढ़ी
ताराबाट देखाउँछन्
झिलिक झिलिक गरी ।

चम्चम् गर्ने तारा

ल....र....लल्ल....ल....र....ल
ल....र....लल्ल....ल....र....ल
हेर साथी आकाशमा
चम्चम् गर्ने तारा छन्
तिमी हामी मिलेर
ताराहरू गन्नेछौं
एक - दुइ - तीन - चार
ल....र....लल्ल....ल....र....ल
ल....र....लल्ल....ल....र....ल ।

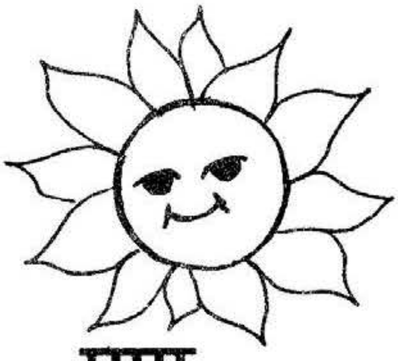

घाम

घाम लागे झलल
दिन घमाइलो
दिन भए घमाइलो
मनै रमाइलो ॥

बर्खाको पानी

झररर पानी आयो
बाटै - बाटो भल बग्यो,
गाउँ - घरको फोहोर मैला
बगाएर लग्यो।

खोला

खल खल खोला
कल कल पानी
तलतिर बहँदै
जाँदछ नानी।

नदी

कल - कल गर्दै
तल - तल झर्ने
पल - पलमा
सल सल गर्ने
नदी छ हरदम
बगिरहने।

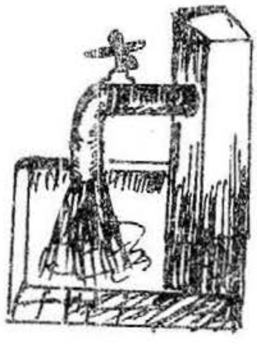

कलको चिसो पानी

कलको चिसो पानी
उमालेर पिउँछौं,
उमालेको पानी पिए
धेरै लामो जिउँछौं।

पानी पर्छ

आकाशमा कालो बादल
गढ़याङ - गुडुङ गर्छ
चिसो हावा चल्यो अब
पानी पर्छ पर्छ।

जाड़ो भयो

आछुछुछु जाड़ो भयो
ओठ मेरो काम्यो
भागिजाऊँ घर अब
लुगा लाऊँ न्यानो।

बिहानै

दाँत हामी माझ्दछौं
माझ्दछौं, माझ्दछौं
मुख हामी धुँदछौं
धुँदछौं धुँदछौं
बिहानै बिहानै बिहानै

भात हामी खाँदछौं
खाँदछौं खाँदछौं
हात हामी चुठ्दछौं
चुठ्दछौं चुठ्दछौं
बिहानै बिहानै बिहानै।

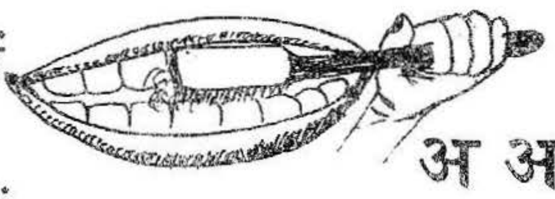

गिन्ती

एक दुई तीन
बिति गयो दिन
चार पाँच छ
भाइ कता छ
सात आठ नौ
घर चलि जाउँ।

जाड़ो

आछुछु आछुछु
यसपालीको जाड़ो,
बसिरहने मनै छैन
गाउँ - घर भने टाड़ो।

अ आ इ ई

अ आ इ ई
राम्रो होइन लड़ाइँ
उ ऊ ऋ ॠ
बढौं हामी अगाड़ि
ए ऐ ओ औ
पढी सकी जाऊँ लौ।

गिन्ती सिकौं

एक दुइ तीन,
बस एकै छिन,
चार पाँच छ,
समय धेरै छ,
सात आठ नौ
पढ़ी लेखी जाऊँ
एक र शून्य दश,
अब घर बस।

English
Gramm

गुरूमा

हातमा लट्ठी आँखामा चश्मा
चिटिक्क साड़ी लाएर।
मुन्नी भन्छे म हुन्छु,
आज सबैको गुरूमा।
तिमीहरू सबै चाँड़ो आऊ,
सबैले भन आफ्नो नाउँ॥

समयको मोल

पढ्ने समयमा पढ् नानी,
खेल्ने समयमा खेल,
व्यर्थ न फालौं समय हामी
समयको मूल्य जानी।

माया गर्छन्

साना साना नानी हामी,
माया गर्छन् जानी जानी,
चकचक हामी धेरै गर्छौं,
तरै पनि सबले माया गर्छन्।

नगरौं हानि

पशु - पन्छी कीरा - फटेग्रां,
मान्छे जस्तै प्राणी।
आफ्नै जस्तो ज्यान ठानी,
गर्दैनौ उसको हानि॥

राम्रो बानी

म त सानो नानी,
राम्रो पार्छु बानी।
कसैको जुठो खान्नँ,
मैलातिर जान्नँ।
सबैसित मिल्छु,
बाँड़ी चुँड़ी खान्छु।

लेख्छौं हामी

साना साना बालक हामी,
लेख्नु हाम्रो काम,
खेल्दा खेल्दा भोक लागे,
खान्छौं हामी माम,
माम खाई थकाइ मारी
लेख्छौं हाम्रो नाम,
सिलेट झिकी खरी समाई
लेख्छौं रमाई रमाई॥

कसरी हुन्छ ?

भोजन मीठो भोकले,
स्वस्थ्य बन्छ खेलले,
बुद्धि बढ्छ पढ्नाले,
साथी हुन्छ प्रेमले॥

झटपट गरो

बिहान भो हेर घाम उदायो,
चराले पनि गाउन लौ थाल्यो।
भन्छ चरा धेर नसुत
हातमुख धोई स्कूल लौ कुद।

नानी चिउँ गर्छ

हल्ला न गर,
हल्ला न गर,
मेरो नानी चिउँ गर्छ,
हल्ला न गर।

के हो त्यो धन

कसैले चोर्न सक्तैन
दिँदा पनि घट्दैन
मान र ज्ञान त्यो दिँदछ,
बिद्यै हो त्यो धन भन त?

स्कूलसम्म आयौं

आमा – काख बसी बुबु खायौं
चार हात पाउले बामे सर्‍यौं
तोते बोली बोल्दै टुकुटुकु हिड्यौं।
लड्यो लड्यो हुँदै आँगनसम्म पुग्यौं।
आँगनदेखि गाउँमा आमासित गयौं
घरदेखि आज स्कूलसम्म आयौं।

घण्टी बज्यो

टिङ – टिङ गरी घण्टी बज्यो
पाठशालाको हेर
छिटो – छिटो जाऊँ साथी
हुनलाग्यो बेर।

हामी साना नानी

हामी साना नानी हौं।
हामी सबका प्यारा छौं।
छम छम हामी पाउ चलाई।
नाच्छौं हामी सबलाई हँसाई।
हामी पाछौं घरै रमाइलो।
हामी न भए बिरमाइलो॥

खोला

सललल बग्ने खोला,
कति सङ्लो पानी।
भित्र धेरै माछा होला।
छेउमा न जाउ नानी॥

स्नान

बुलबुलु नानी बुलबुलु
हरहर नानी हरहर
साबुन लगाऊँ सरसर
मैला फ्याँकौं खलखल
बुलबुलु नानी बुलबुलु
हरहर नानी हरहर।

नुहाएँ

आमा मैले नुहाएँ
केश कोरी देऊन
दुइटा रातो रिबीन बाँधी
फूल सिउरी देऊन।

आशीष

साना साना हातले,
नमस्कार गरौंला।
माता पिता ठूलाका,
आशीष सधैं थापौंला।

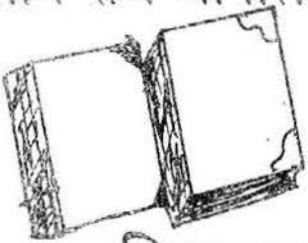

खाता - किताब

मेरी दिदी मुनियाँ
सब्जी बेची रमाउँछिन्।
धेरै कमाई रुपियाँ
खाता किताब किन्दछिन्।

बढौं

खर - खर लेखेर
सर - सर पढौं
हातेमालो गरेर
सँगै अघि बढौं।

हाम्म नानी हाम्म

गागरीमा पानी छ - थालभरि माम
मनभरि माया छ - मुखभरि चाम
रुञ्चे नानी चुप्प लागे
एक गाँस हाम्म,
हाम्म नानी हाम्म।

हाम्रो दर्जी

टुलमा बसी खट् खट् गर्दै,
दर्जीले मिशीन चलाउँछ।
नयाँ पुराना लुगा थापी,
नापेर राम्रो सिलाउँछ।
भनेको दिनमा ठिक्ठाक् पारी,
भाकल उसले पुराउँछ।

डाकवाला

डाकवालाको झोलामा
आज के के होला,
कति हाँस्लान् चिट्ठी पाउँदा
नपाई कति रोलान् ।

खेतीवाला

खेतीवाला दाइले खेती गर्छ ।
मेहनत गरी अन्न उमार्छ ।
हिउँद वर्षा केही नभनी ।
अन्न फल्-फूल उमारी खान्छ ।

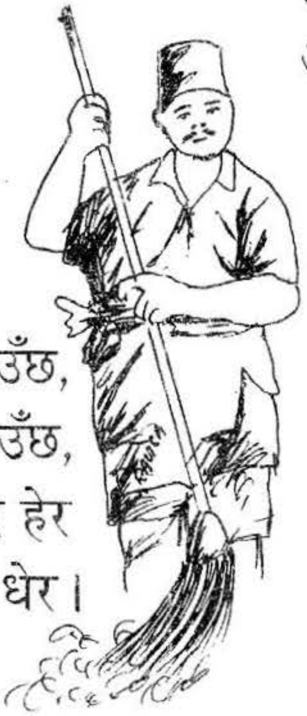

जमदार

सरर सरर झाड़ू लगाउँछ,
सड़क सधैँ सफा बनाउँछ,
मैला – कसिंगर सोरेर हेर
गर्छ जमदार उपकार धेर ।

अस्पताल

डाक्टर नर्स र कम्पाउण्डर
अस्पतालमा सदाभर ।
रोगका गर्छन् उपचार,
निको हुने जान्छन् घर ।

जादुवाला

आज हाम्रो स्कूलमा जादुवाला आयो,
इकि डिकि डिकि डम् भन्दै जादु देखायो ।
रातो सेतो रूमाल धेरै बट्टाबाट झिक्यो,
रित्तो कालो झोलाबाट रंगीन फूल निकाल्यो
सेतो गोली मुखमा हाली कानबाट निकाल्यो,
सिञ्चेल लेकको पानी भन्दै गिलासभरि पार्‍यो ।

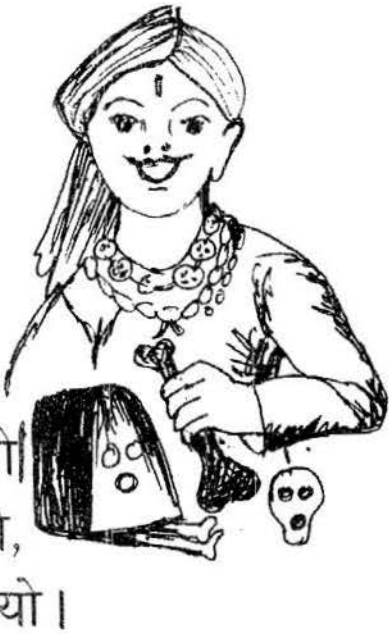

हाम्रो नयाँ गाड़ी

पँ.....पँप्, पँ.....पँप्
पँ.....पँप्, पँ.....पँप्
हाम्रो नयाँ गाड़ी
कुद्दै कुद्दै आयो,
आमा र पापालाई
घरमा लिई आयो।
पँ.....पँप्, पँ.....पँप्
पँ.....पँप्, पँ.....पँप्

राम्रो

माथि माथि उड्छ बादल
अझै बजाऊ मादल,
मादलेको टोपी राम्रो
मारूनीको गाजल।

रेल आयो

लीकै - लीक रेल आयो
छक् - छक् गीत गायो,
सानो भाइ दौड़ी आई
दुवै हात हल्लायो।

सानो रेल

दार्जीलिङको सानो रेल
गुड़ियो जस्तै गुड़िया रेल
ठूलो रेलको तुनलामा
नाति जस्तै सानो रेल।
छरितो छ हाम्रो रेल
कुँककुँक गर्दै कुदने रेल
दार्जीलिङको नाउँमा
कीर्त्ति छर्ने हाम्रो रेल।

कपाल कोरें

कपाल कोरें कोरें
रिवीन देऊ न आमा
अब स्कूल जान्छु
लगाइ सकें जामा।

लुगा धुन्छौं यसरी

धाराको पानी थापेर
लुगा धुन्छौं यसरी
बाल्टीमा पानी भरेर
चोबल्छौं लुगा बेसरी।

आगो

आगो बल्दछ
आगो निभ्दछ
आगोले नै हामी सबको
खाना पाक्दछ।

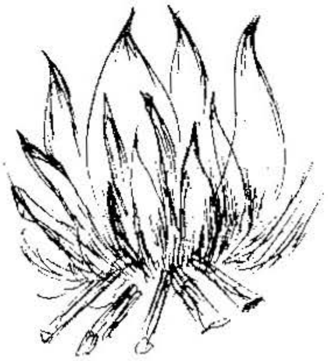

शहर

आउन साथी घुम्न जाँऊ
दार्जीलिङको शहर।
पैसा दिन्छन् बाबुले,
रेल हेरी फर्कि आऊँ।
धेरै दिनको रहर,
हिँड़िरहनु के छ र ?
गाड़ीले लान्छ हरर।

हप्ताका दिन

जब आउँछ सोमबार
स्कूल जाने बार,
खाता - किताब - घरको काम
राखौं है तयार
मंगलबार दोस्रो दिन
तेस्रो बुधबार,
बिहिबार चौथो दिन
पाँचौ शुक्रबार।
शनिबार आधा दिन
बित्छ एकै छिन्
आइतबार छुट्टी
बिसाउने हो दिन।

हाम्रो दार्जीलिङ

दार्जीलिङ हाम्रो खुबै रमाइलो ।
कहिले धुस्से कहिले घमाइलो ।
आकाशमा बादल लुका - चोरी खेल्छ ।
हावाको बेगले सुसेली रहन्छ ॥

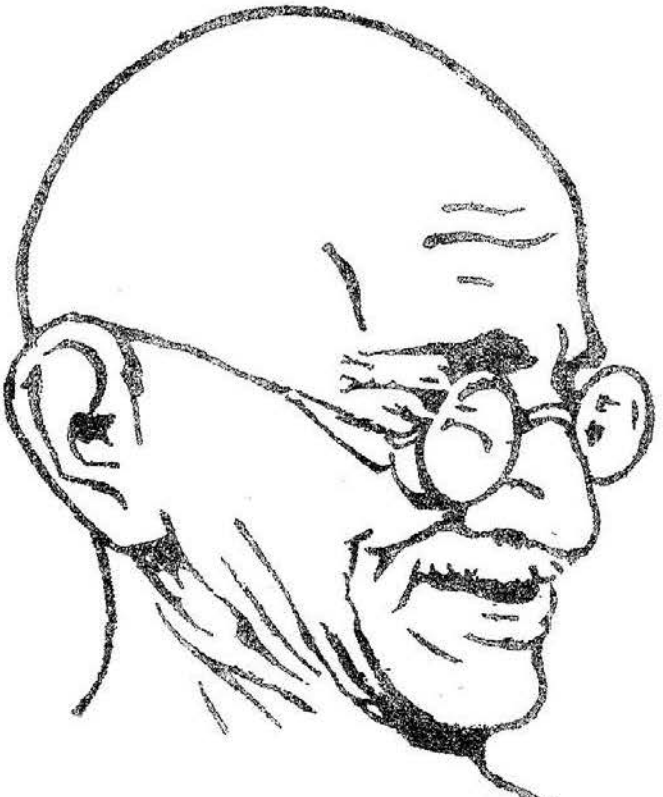

गाँधीजी

चिण्डे तालु
थोते दाँत
गोलो चश्मा
बलिया हात
लामो लट्ठी
राम्रो काम
चिनौं उनलाई
गाँधी नाम ।

(भाग २)

विषय-सूची

	विषय	पृ. सं.
1.	मेरी आमा	1
2.	घरकी रानी	1
3.	आमा सधैं भन्छिन्	1
4.	बाजेको दाँत	2
5.	बाजे बजू	2
6.	बजूको थैली	2
7.	बाजे बजूको माया	2
8.	सानो बाजे	3
9.	सानो सानो भाई	3
10.	चिमी नानी	3
11.	भाइ	4
12.	उपहार पाउँदा	4
13.	मामा	4
14.	आऊ साथी	4
15.	मेरो साथी	5
16.	मेरो परिवार	5
17.	बिह	5
18.	साथीहरू	6
19.	भात खाँउ	6
20.	मुख	6
21.	शिशुको मन-चरी	7
22.	हाम्रा साना हात छन्	7
23.	अंगको काम	7
24.	मेरो साथीहरू	8
25.	हातको काम	8
26.	छाता	8
27.	घड़ी	8
28.	गुड़ियाको बिह	9
29.	काकीको गहना	9
30.	दशैंको जामा	9

	विषय	पृ. सं.
31.	मामाले घड़ी ल्याए	9
32.	गुड़िया सुतेकै हुन्छ	10
33.	सुन्दर गुड़िया	10
34.	मेरो सानो गुड़िया	10
35.	नाचन गुड़िया	10
36.	आँगनमा	11
37.	चञ्चले नानी	11
38.	हामी खेलौ	11
39.	मेरो गोली	11
40.	हामीले जित्नुछ	12
41.	घे घे रानी	12
42.	कूकु कू हा	12
43.	अम्बल डम्बल	12
44.	फकाई- फुस्ल्याई	13
45.	पौड़ी खेलौं	13
46.	तोरीको फूल	13
47.	खेल-साथीसित	13
48.	हामी खेल्छौं	14
49.	छुपु छुपु पानी	14
50.	चङ्गा	14
51.	सिटी	14
52.	पिङ	15
53.	अब खेलौं	15
54.	खेल्न जान्छु	15
55.	कहाँ म खेलूँ	15
56.	लुकामारी खेलौं	16
57.	पर भगाउँछु	16
58.	घुम्न जाउँ	16
59.	मन पर्ने खेलहरू	16
60.	बन-भात	17
61.	पंखा	17
62.	बजारदेखि आमा आइन्	17
63.	बिजुली बत्ती	17
64.	रेडियो	17
65.	समय बताउने घड़ी	18
66.	हाम्रो मिसिन	18
67.	कन्तूर	18
68.	टी. भी. ल्याएँ	18

	विषय	पृ. सं.
69.	घड़ी	18
70.	मेरो प्यारो घर	19
71.	थिरिथिरि नानी	19
72.	मुरईको डल्ला	19
73.	थालको मह	19
74.	मह	19
75.	फुरौलो	20
76.	मेरो बुलु	20
77.	कुकुर	20
78.	काले कुकुर	20
79.	साथी	21
80.	घरका पशु	21
81.	मेरो पप्पी	21
82.	कण्ठे कुकुर	22
83.	कुकुरको छाउरो	22
84.	मेरो म्याऊ	22
85.	पाङ्ग्रे बिरालो	22
86.	'अल्छे पुसी'	23
87.	पुसी खेल	23
88.	मेरो सानो पाठो	23
89.	चञ्चले पाठो	24
90.	बाख्राको पाठो	24
91.	सतो गाई	24
92.	बाछो	24
93.	अति प्यारा	25
94.	भेटी	25
95.	घोड़ा	25
96.	गधा	25
97.	कुखुराको चल्लो	26
98.	कुखुरी काँ	26
99.	जसै भाले बास्छ	26
100.	भाले	27
101.	मेरो सानी भाले	27
102.	भाले बास्यो	27
103.	परेवा	27
104.	चल्ला	28
105.	काग दाजु	28
106.	गौंथली	28

विषय पृ. सं.

107. चिल 28

108. भङ्गेरा 29

109. जुरेली 29

110. मुजूर 29

111. बचेरा 29

112. कागको बुद्धि 30

113. सुनको फुल 30

114. लाटकोसेरो के भन्छ? 31

115. हेर त्यो रूखमा 31

116. कोइलीले गीत गायो 31

117. चराहरू 31

118. गाउँका चरा 32

119. चरीको नाच 32

120. भोकै होला चरी 32

121. डाँफ-मुनाल 32

122. आऊन साथी आऊन 33

123. कोइलीको गीत 33

124. सबै राम्रो 33

125. सुन साथी बनमा 33

विषय पृ. सं.

126. रानी चरी 34

127. चरी आए 34

128. कोइली 34

129. चरीको माया 35

130. पखेटा 35

131. चारो खाने बेला 35

132. सिंह र मूसा 35

133. सिंह र खरायो 36

134. भालू र भालूनी 36

135. बाँदर र गोही 36

136. बर्चहिलको जंगलमा 37

137. ब्वाँसो र कुकुर 37

138. मुर्खता 37

139. स्याल र सारस 38

140. बनमा मेला 38

141. बनको बाँदर 38

142. खरायो र कछुवा 39

143. सेतो खरायो 39

144. मौरी 39

	विषय	पृ. सं.
145.	भमरा - मौरी	39
146.	कर्मी मौरी	40
147.	राम्रा पुतली	40
148.	बनाउँछौ हाम्रो साथी	40
149.	पुतली	40
150.	कमिला र परेवा	41
151.	नसमाऊ जुनकिरी	41
152.	जुनकिरी	41
153.	फटेंग्रो	42
154.	झिंगा	42
155.	कमिलाको बिहे	42
156.	कमिला हाम्रो गुरू	42
157.	परिश्रम	43
158.	कमिला औ रोटी	43
159.	कमिला	43
160.	रेशमको जाल	44
161.	माकुरी झैं जाल बनाउँछु	44
162.	माकुरा	44
163.	छेपारो	44
164.	गंगटाको बस्ती	45
165.	भ्यागुतो	45
166.	मुसा	45
167.	हाम्रो सानो फूल-बारी	45
168.	फूलबारी-माझ	46
169.	रूख र छाया	46
170.	मेरो सुन्दर फूलबारी	46
171.	हाम्रो फूलबारी	46
172.	पाउडर फूल	47
173.	कमल	47
174.	आरूको फूल	47
175.	झारपात	47
176.	लाली-गुराँस	48
177.	मेरो फूल	48
178.	खान्छौ फल	48
179.	फल	48
180.	आँपको बोट	49
181.	ऐंशेलु	49
182.	मकैको बीऊ	49

	विषय	पृ. सं.
183.	लहरा	49
184.	सिमी	50
185.	मकै	50
186.	बैगुन	50
187.	रोपी राखौं	50
188.	चियाबारी	51
189.	दार्जीलिङ्को मिठो चिया	51
190.	रूख रोपौं	51
191.	रूखपात बचाऊँ	51
192.	लाटकोसेरो	52
193.	रूख-हामी जस्तै हो	52
194.	दशैं आयो	52
195.	तिहार	53
196.	मेला	53
197.	माघे मेला	53
198.	चाड़-बाड़	54
199.	हाम्रो बाजा	54
200.	ताल मिलाँऊ	54
201.	हाम्रा बाजाहरू	54
202.	सोघनी	55
203.	मारूनी नाच	55
204.	सर्कस	55
205.	सूर्यको गति	56
206.	घाम र जून	56
207.	पूर्णेको जून	56
208.	जून मामा	56
209.	देखिन्छन्	56
210.	उड़ि जाऊँ	57
211.	लुक्छ कहाँ घाम?	57
212.	उज्यालोमा	57
213.	हाम्रो साथी	57
214.	जून-तारा	58
215.	जून र म	58
216.	घाम र जून	58
217.	पानी झरर	59
218.	पानी पर्‍यो रिमिझिमि	59
219.	पानी पर्‍यो	59
220.	के हो भन त	59
221.	हरर	60
222.	हावा	60

	विषय	पृ. सं.
223.	बतास	60
224.	जाऊ कुइरो	60
225.	कुइरो	61
226.	बादल	61
227.	इन्द्रेणी	61
228.	रेली खोला	62
229.	जाड़ो भयो होला	62
230.	आः छु छु	62
231.	खोला	62
232.	माघको जाड़ो	63
233.	ढोग गर्छु	63
234.	जाड़ोको दिन	63
235.	जाड़ो	64
236.	जाड़ो धपाइदेऊ	64
237.	पहाड़को बाटो	64
238.	हिमाल	64
239.	माने-डाँड़ा	65
240.	पाहाड़की रानी	65
241.	घुम्न जाँउ	65
242.	प्रकृति	65
243.	बसन्त	66
244.	दिशा-ज्ञान	66
245.	लेक र मधेश	66
246.	रकेटमा चढ़ेर	66
247.	बुद्धिमानी बन्नेछु	67
248.	राम्रो स्कूल	67
249.	साऊँ अक्षर	67
250.	गुरू र आमा	68
251.	छुट्टी	68
252.	टिङ-लिङ-लिङ	68
253.	के गर्दछौं - के गर्दैनौ	68
254.	आऊ गिन्ती सिकौं	69
255.	एकाइ	69
256.	गिन्ती	69
257.	जोड़ना	70
258.	एकदेखि दश	70
259.	एक दुइ तीन	71
260.	गन्ती गरौं	71
261.	गन्ती भनौं	72
262.	संख्या	72

	विषय	पृ. सं.
263.	मिलेर बन्दछ	72
264.	छोरा	73
265.	नीदरी	73
266.	त्यो कसले भन्ने?	73
267.	पानी कसरी पर्छ	74
268.	घड़ी किन जागै बस्छ?	74
269.	असल छात्र बन्नेछु	74
270.	बिहान	74
271.	हाम्रो काम	75
272.	हाम्रो साना तारा	75
273.	राम्रो हुन्छौं	75
274.	बन्छौं हामी महान्	75
275.	बानी राम्रो पारौ	76
276.	हाम्रो काम	76
277.	होशियार बनौं	76
278.	रोग लाग्ने डर	76
279.	बाटो कसरी पार गर्ने?	77
280.	सघाउ-पघाउ गरौं	77
281.	मेरो काम	77
282.	सफा बस नानी	78
283.	म सानी सुन्दरी	78
284.	गुणी	78
285.	अघि बढौं	79
286.	हल्ला नगरौं	79
287.	होशियारी	79
288.	गुण	79
289.	ज्ञानी बालक	80
290.	राम्रो बालक	80
291.	बालक हामी हौं	81
292.	सिकौं	81
293.	राम्रो बालक हुन्	81
294.	पढ़ नानी पढ़	81
295.	खेल-पढ़	82
296.	डाक्टर	82
297.	नर्स दिदी हाम्री	82
298.	डाक्टर बाबु	82
299.	नर्स दिदी	83
300.	भावल जान्छौं	83
301.	डाकवाला दाइ	83
302.	म को हुँ?	83
303.	जोगी	84
304.	सहायता	84

	विषय	पृ. सं.
305.	कृषक	84
306.	जालहारी	85
307.	हाम्रो साथी	85
308.	मोची	85
309.	को हुन् यी?	85
310.	चानावाला	86
311.	छिमेकी	86
312.	छाता	86
313.	हावाजहाजमा	87
314.	दार्जीलिङको रेल	87
315.	स्कूलबसको ड्राइभर दाजु	87
316.	दार्जीलिङको सानो रेल	88
317.	दार्जीलिङ	88
318.	दार्जीलिङको चिया	88
319.	गाड़ी	88
320.	हाम्रो शहर	89
321.	गुन्द्री बजार	89
322.	टाइगर हिल	89
323.	जान्नँ गान्तोक	89
324.	डियर पार्क	90
325.	कसरी बन्छ	90
326.	धातु	90
327.	गुहार	90
328.	सहारा	91
329.	छिमेकी	91
330.	मैले होइन आमा	91
331.	राम्रै-राम्रै	91
332.	दिन र काम	92
333.	इछाया	92
334.	हाम्रा महिनाहरू	92
335.	परीको देश	93
336.	सुनकेशरी रानी	93
337.	दया	93
338.	हामी फूल	94
339.	काग धपाउने (बुख्याँचा)	94
340.	बाजूजी	94
341.	बाल-दिवस	94
342.	शास्त्रीजी	95
343.	हाम्रो झण्डा	95
344.	को हुन्?	95
345.	हाट-बजार	95

मेरी आमा

मेरी आमै सुन्दरी,
ओछ्याइ दिन्छिन् गुँदरी ।
उफ्रि बस्छौं दाजु भाइ,
मीठो खाना खानलाई ।
आमै हाम्री कति राम्री,
रिस उठ्दा खुबै चाम्री ।
तरै पनि गर्छिन् माया,
सधैँ पाउछौ उनकै छाया ॥

घरकी रानी

मेरी आमा घरकी रानी
सबकी प्यारी मायाकी खानी
आमा नँहुदा घर त्यो रित्तो
तेल बिनाको बत्ती जस्तो ॥

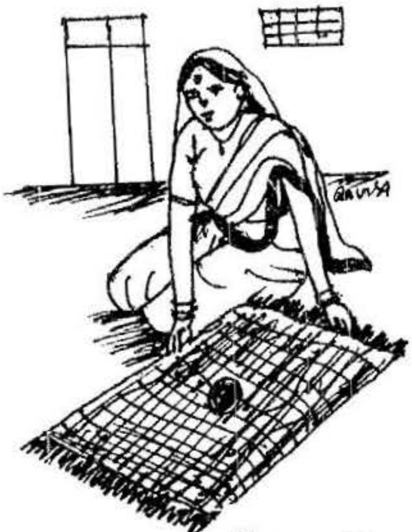

आमा सधैँ भन्छिन्

पढी 'खाता' किताब
राम्रो राख
दिन-दिनै ठूलो भयौ
नपस है काख
पसे काख गर्छ कुरी
तिम्रै संगी - साथी
पढी - लेखी पहिलो हुँदा
फुक्छ मेरो छात्ती
पढ्न - लेख्न मन लाए
पुग्छौ माथि माथि ॥

बाजेको दाँत

फालेलुंगको डाँडै डाँडा,
झण्डि फेलेले ॥
हाम्रो बाजेको मुखै पोल्यो,
तातो खोलेले ॥
आथा आथा भन्दै बाजे कराए ।
वरिपरि कुदि हिँडदा,
दाँतै हराए ॥

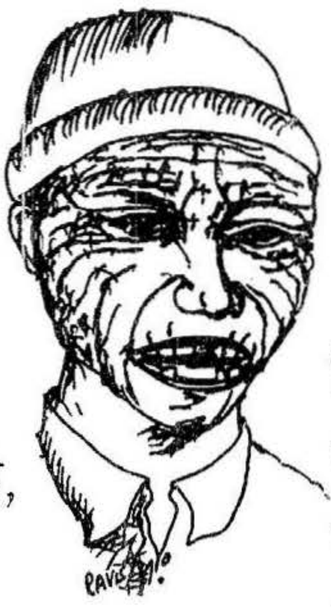

बजूको थैली

ए मेरी बजू के के छन् ?
त्यो तिम्रो नीलो थैलीमा
बालक→ मलाई पनि देखाउन
मन लाग्यो धेरै खेलाउन।

चुप्पा मीठी धेरै छन्
यो मेरो झुम्के थैलीमा
बजू→ काखमा यहाँ बसन
सबै कुरा हेरन ।

बाजे बजू

भित्तामा छ टाँसेको
नक्सा बाजे बजूको
दौरा सूरूवाल लाएर
खुकुरी छ भिरेको

ढुंग्री मुन्द्री च्याप्टेसुन
फरिया चोली लाएकी
मेरो बाजे बजूलाई
कति धेरै सुहाएको ।

बाजे बजूको माया

मलाई हेर्न बाजे र बजू -
लट्ठी टेक्दै आउँदछन्।
आफूले नखाई खानेकुरा -
मलाई ! दिई जाँदछन्।

सानो बाजे

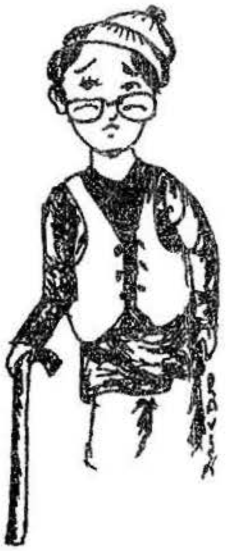

ओठमा राखेर
मकैको जुँगा
हातमा लौरो राखेर
म बाजे हूँ।
चश्मा अड़ाई आँखामा
भन्छु - 'बाजे हुँ।'
मिठाई देखाएर
भन्छु - 'बाजे हुँ।'

चिमी नानी

चिमी नानी चिमी।
आँख रिमी झिमी॥
आमा भन्छिन् ओ ओ ला।
माथि हेरेको होला॥
जून मामा पो होला।
हेर मीठो हाँसेको॥
झिम् झिम् तारा नाचेको।
छम् छम् पाउ चालेको॥
उड़दै जाउली परीको भेषमा।
तिमी पुगौली सपनीको देशमा॥

सानो सानो मेरो भाइ

सानो सानो मेरो भाइ
बाँड्छ आफ्नो मीठो म्वाँई,
तिखा आँखा बोलूँ बोलूँ
किन रूखो हप्काइ।
सानो सानो मेरो भाइ ....

दाँत दुइटा टुसाई,
मनैभरि हँसाई,
हँसाइ भाइको मीठो
मोह भर्छ छिटो।
सानो सानो मेरो भाइ.....

तताङ तुतुङ बोल्छ
अमृत कानमा घोल्छ,
के भन्न खोज्छ
तिमीलाई नै रोज्छ
सानो सानो मेरो भाइ.........

भाइ

मेरो सानो भाइ,
पछि पछि आई ।
भन्छ स्कूल जान्छु,
तिमी सँगै बस्छु ।
आमा भन्छिन् सानै छौ ।
ठूलो भई जानेछौ ॥
धेरै किताब पढ्नेछौ ।
हाम्रो काम थाम्नेछौ ।

उपहार पाउँदा

मामाले दिएका त्यो मेरो नाना,
बाकसमा राखिदेऊ ।
काकाले दिएका त्यो ठूलो फर्मा,
भित्तामा टाँसिदेऊ ।
बाबैले दिएका त्यो खानेकुरा,
सुटुक्कै राखिदेऊ ।
भोक लागे मलाई आमालाई मागी,
बाँडेर खान देऊ ॥

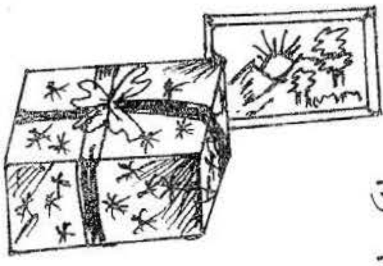

मामा

मामा आउँछन्, थपक्क बस्छन्,
मलाई डाकेर – मिट्ठी दिन्छन्
लुटपुटु हुँदा – कुतकुती लाउँछन् ।
खितितिति हाँस्दा – हाउँ हाउँ गर्छन् ।
मुसुमुसु हाँस्दै – मलाई माया गर्छन् ।

आऊ साथी

आऊ साथी आऊ हाम्रो
अँगालोमा मिल्न आऊ
हातेमालो गर्दै हामी
आँगनमा खेल्न जाऊँ ।
आऊ साथी आऊ सँगै
हरबर खेल्न आऊ
हर्बर् खेल्दा लड्नलागे
झट्ट मेरो हात समाऊ ।

मेरो साथी

नरोऊ....... साथी...........नरोऊ.........
नरोऊ.......साथी.......नरोऊ......
हाँसी खुशी हिजो थियो
आज कस्तो भयो
मिलीजुली खेल्दैथियो
आज किन रोयो।
किन रोयो मेरो साथी आज
दाजुले पो कुटे कि बुलुम फुट्यो कि।
आऊ साथी आऊन
मिली गीत गाउन
साथीलाई फकाउँदै
हातेमालो गरी हामी
गीत गाउँदै नाचौंन।
आऊ साथी आऊ.....।

बिहे

सहनाइ बज्यो तिरिरि त्यहाँ,
काका काकीको बिहा।
ट्याम्को भन्छ कुटुङ किकुटुङ,
दमाहा भन्छ झुंई झुंई
घरको माया लाग्यो कि?
ब्यौली धुरू धुरू रोई - रोई।

मेरो परिवार

मेरी दिदी दीपिकाले
मलाई माया गर्छिन्
पापा पीं पीं भूँ भूँ दिई
मलाई खेल्नु भन्छिन्।

आमा मेरी काम गर्छिन्
काखमा एकछिन राख्छिन्
बाबा मेरा मोटर हाँक्छन्
घुम्नु मलाई लान्छन्।

बाबा-आमा, दिदी, म
हामी जम्मा छौं चार
सबै साथी यहाँ हेर
सुखी मेरो परिवार।

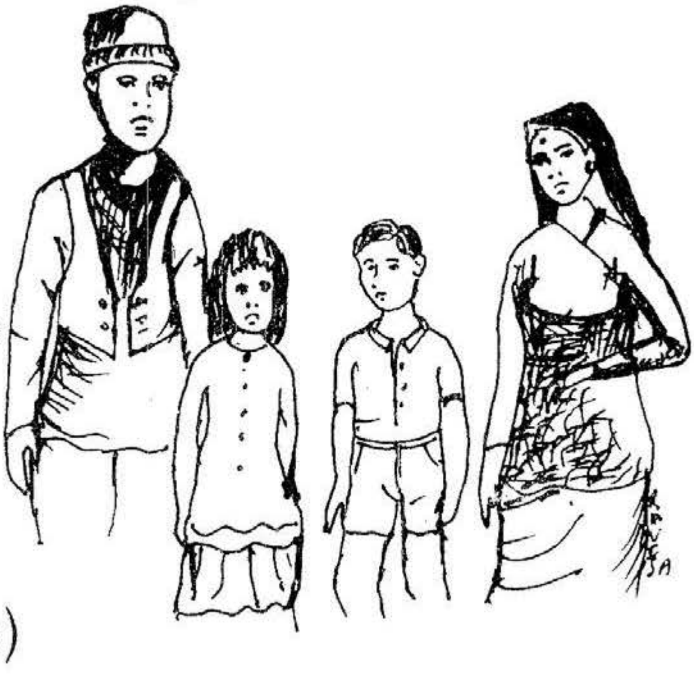

साथीहरू

मेरा धेरै साथी छन्,
सबै मेरा प्यारा छन्,
घर छेउ बस्ने मदन,
घरमाथि बस्ने रतन,
बजार बस्ने मोहन,
स्कूल छेउ बस्ने जोहन,
हामी सबै साह्रै मिल्छौं
सबै मिली सँगै खेल्छौं।

भात खाउँ

ए आमै के भन्यौ?
धुनु पर्ने डाडू पन्यौ?
म र दिदी धारा जान्छौ,
लगी वहाँ सबै धुन्छौं
सफा भाँडामा खाना पकाउँछौं
सबै बसेर मज्जाले खान्छौं ॥

मुख

दुइ आँखा, नाक मुनि
मुख छ हाम्रो।
ठूलो सानु सबैसँग
बोल्दछ राम्रो।
खाना खान्छ सधैँभरि
बोल्छ सबैलाई माया गरी
कहिले गीत गाउँछ यसले
कहिले भजन गाउँछ यसले।

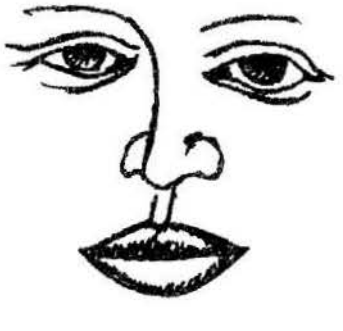

शिशुको मन–चरी

मन चरी मेरो उडी माथि पुग्छ,
बादल पारी पुगी तलतिर हेर्छ।
माथि पुगी आकाशमा तल म त हेर्छु,
तल घरमा आमा देख्दा खुबै रमाउँछु।

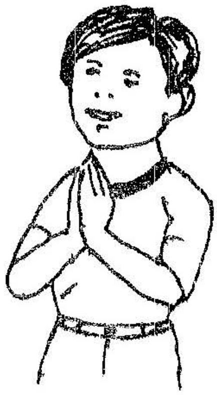

हाम्रा साना हात छन्

हाम्रा साना हात छन्।
नमस्ते गर्दछन्
साँझ बिहान ईश्वरलाई
प्रार्थना गर्दछन्।
साना साना हात हुन्
काम पनि गर्छन्
खाना खानु अघि
पानी ल्याउँदछन्।
साना हाम्रा हात छन्
सफा बस्दछन्
छुट्टी भएपछि
रूमाल धुँदछन्।

अंगको काम

मुखले बोल्छ जिब्रोले चाट्छ
कानले सुन्छ आँखाले देख्छ
हातले लेख्छ खुट्टाले उभिन्छ
नाकले सुँघ्छ सास लिन्छ दिन्छ।

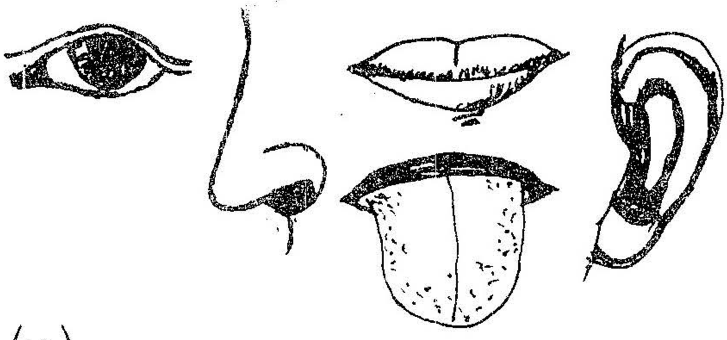

मेरा साथीहरू

मेरा दुइ आँखाले दुनियाँ म हेर्छु,
मेरा दुइ कानले गीत मधुर सुन्छु।
मेरा दुइ हातले ताली बजाउँछु
मेरा दुइ पाउले नाचिरहन्छु।
यिनै हुन् साथी मेरा म सबलाई भन्छु
अरू पनि छन् यस्ता म गन्ती गर्छु।

छाता

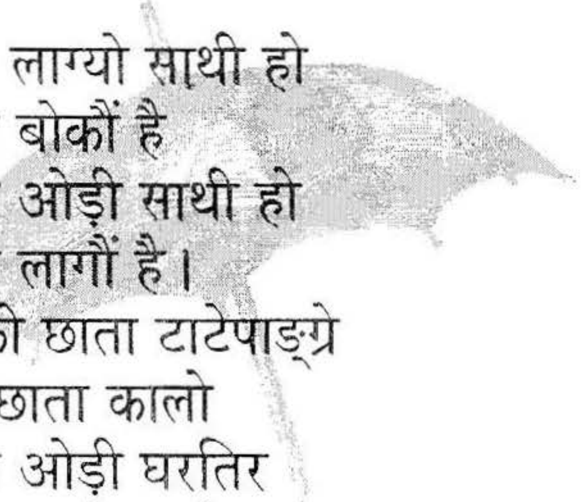

बर्खा लाग्यो साथी हो
छाता बोकौं है
छाता ओड़ी साथी हो
स्कूल लागौं है।
उसको छाता टाटेपाङ्ग्रे
मेरो छाता कालो
छाता ओड़ी घरतिर
लाग्ने हाम्रो पालो।

बाजेको लट्ठी

बाजेको साथी एउटा लट्ठी
ठाउँ नछाड्ने साथ नै बस्ने,
दिनभर हिँड्ने कैले नथाक्ने
रात परेपछि कुनामा पस्ने।

हातको काम

यो हाम्रो हातले
समाउँछ कलम।
यही हाम्रो हातले
लगाउँछ मलम।
यही हातले नै
नाना काम गर्छ।
यही हातले हाम्रो
पुस्तक समाउँछ।

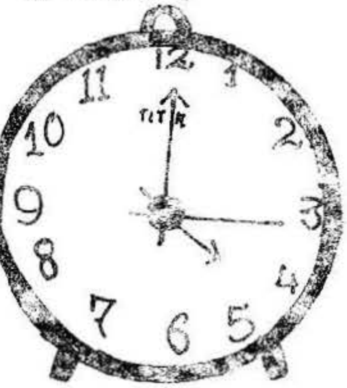

घड़ी

हाम्रो सानो घड़ीको काँटा
टिक् टिक् गर्दै सर्दछ।
झटपट काम गर्नलाई।
बेला बताउने गर्दछ।

गुड़ियाको बिहे

छुनु, मुनु आइदेऊ
गुड़िया मेरो सजाइदेऊ
आज उसको बिहे छ
गुड़िया दुलाहा आउने छ
बाजा बजाऊ धुम मचाऊ
फूलै फूलले घर सजाऊ
सबै मिली गाउने छौं
उफ्री उफ्री गाउने छौं।

काकीका गहना

काकीका हातमा सुनका बाला
छातीमा कण्ठ नौगेड़ी माला
नाकमा फुली औंलामा औंठी
शिरमा सुन्दर छ शिरबन्दी
कानमा गोदावरी बुट्टादार
फरिया लाउँछिन् कैंचीमार
लाछा, पोते, ठूलो टीका
यी सबले छीन् उनी निका।

दशैंको जामा

मेरो जामा दशैंको फूलै फूल भएको
फूलको साटो तारा नै, भए हुने झन् राम्रो
जाऊ न दाजु आकाशमा ताराहरू ल्याइदेऊ
टाँसी मेरो जामामा, झ.ल.ल.ल सजाइदेऊ।

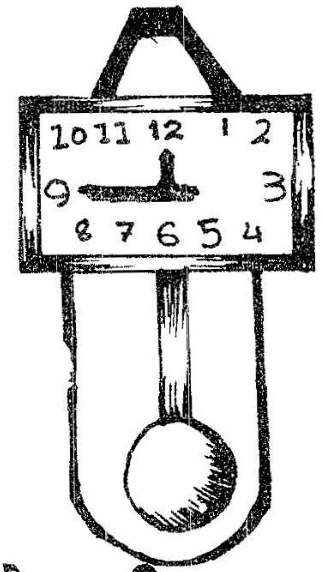

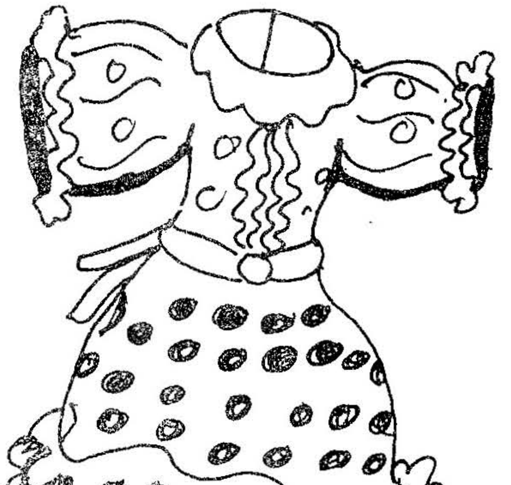

मामाले घड़ी ल्याए

मामा आउँछन् गाड़ी चढ़ी
लिएर एक घड़ी
समय हेर्छु रमाउँछु
म समय बताउँछु।

गुड़िया सुतेकै हुन्छ

म सुताउँछु गुड़ियालाई।
अलि पर सार्छु भाइलाई।
गुन् गुन् गर्दै गुड़िया सुताउँछु।
एकैछिन पछि आफै निदाउँछु॥
छम् छम् गर्दै गुड़िया आउँछे।
हात समाई खेल्न जाउँ भन्छे॥
झसंग भई आफै उठ्छु।
छेवैमा गुड़िया सुतेकै पाउँछु॥

मेरो सानो गुड़िया

मेरो सानो गुड़िया
आमाले किनी ल्याएको
नानी बनाई खेलाउँछु
आफैसँग सुताउँछु
चिमी चिमी गराउँछु
कोक्रोभित्र हल्लाउँछु
थै थै गरी नचाउँछु
काखभित्र लुकाउँछु।

सुन्दर गुड़िया

हेरन साथी गुड़िया
कति सुन्दर गुड़िया
चाँ चाँ चुँ चुँ बोल्दछ
आँखा पनि खोल्दछ।
टुल्की उसको नाम हो
लाग्छ साह्रै राम्रो
राति सँगै सुताउँछु
बिहान पनि उठाउँछु।
हेरन साथी गुड़िया
मेरो सानो गुड़िया॥

नाचन गुड़िया

नाचन गुड़िया नाचन,
छम् छम् पाउ चालन।
आँखा तिम्रो झिम्काउन,
दुइ हात तिम्रो नचाउन।
नाचन गुड़िया नाचन,
छ्याम छ्याम ताली बजाउन।

आँगनमा

हाम्रो सानो आँगन
खेलौं गोली माँगन।
आँगनको छेउमा फूलबारी,
खेलौं हामी फूल नभ्कारी।
आजलाई बिसाउँ आँगनमा
भोलि खेलौंला मैदानमा।

हामी खेलौं

आऊन नानी आऊ।
हामी खेल्न जाँऊ॥
सबै आज खुसी छन्।
उफ्रि उफ्रि नाच्दैछन्॥
कोही नाच्छन् कोही हाँस्छन्।
कोही गाउँछन् कोही सुन्छन्॥
आज भयो खुब अबेर।
समय छैन अब धेर॥
आज हामी घर जाउँ।
बिदापछि फेरि आँऊ॥

चञ्चले नानी

छुपु छुपु पानी।
वर पर हानी॥
खेल्छ सानो नानी।
चञ्चले उसको बानी॥
पढ्छ दुःख नमानी।
भन्छ हुन्छु म ज्ञानी॥

मेरो गोली

रंग बिरंगी मेरो गोली
खूबै गोलो छ
माथि तल, माथि तल
उफ्रिबस्दछ।
आकाशतिर उफारेमा
तलैतल खस्दछ
भूइँमा त्यसलाई खेलाएमा
यतातिर आउँदछ।

हामीले जित्नुछ

मेरो गोली छ
साथी धेरै छन्
मैदान खाली छ
खेल्ने पाली छ।

हिजो हामी हारेको
आज जित्नु छ
मैदान पनि खालि छ
खालि खुट्टा खेल्नु छ।

कूक् कू हा

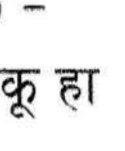

१. बाजेको टोपी
मेरो टाउको छोपी
लुकी–चोरी खेल्छ –
कूक् कू हा कूक् कू हा
२. बजूको बाला
नौगोड़ी माला
मसँग खेल्छ – कूक् कू हा
कूक् कू हा।

घे घे रानी

आउन साथी हात् समाती
सबै गोलो उभौं,
एक साथी बीचमा उभी
उफ्री उफ्री भनौं –
एति एति पानी – घे धे रानी
म त डुबें नानी – घे घे रानी
भन्दाभन्दै भन्ने चाहिँ
साथी छोड़ी भागौं
अरू चाहिँ भोटे कुकुर उम्क्यो भन्दै
पछि पछि कुदौं।

अम्बल डम्बल

अम्बल डम्बल तुलसी पात,
नानीकोलागि दवाइ।
खोकी जरो जाती गर,
तैंले मैले टिप।

फकाई-फुस्ल्याई

चाकल चुकुल खेल्दा खेल्दै,
लड़िगई सानी।
मरें भन्दै सानी रूँदा,
कुदी आइन् आमै।
लाग्यो कहाँ नानी भन्दै,
म्वाइ खाइन् तिनले।
आमा अब फकाउन थालिन्
भन्दै आ-आ-ओ, आ-आ-ओ।

तोरीको फूल

हरवर हरवर तोरीको फूल।
तोरीको फूलमा मौरीको हूल॥
चुसेर लान्छन् फूलका रस।
चिल्छ है मौरीले पर पर बस्॥

पौड़ी खेलौं

पौड़ी खेलौं मज्जाले,
शरीर पुछौं गम्छाले।
भोक लाग्छ खोलामा,
खाजा बोकौं झोलामा।

खेल-साथीसित

आउ न मेरा साथी हो
हाते माले गरौं
वर पर बसेर
मिलिजुली खेलौं।
दीपा, डोमा, शान्ती आऊ
दाहिनेतिर बस
राम, श्याम, रहमान यता
देब्रेतिर बस।
अम्बल डम्बल, अम्बल डम्बल
दीपा तिमी खेलाऊ
हरबर हरबर
गगन तिमी खेलाऊ।

हामी खेल्छौं

डररम् डररम् ड्रम बजाई।
तिरिरि तिरिरि मुरली बजाई॥
हात फारी उफ्रि खेल्छौं।
उफ्रि उफ्रि ताली बजाउँछौ॥

चङ्गा

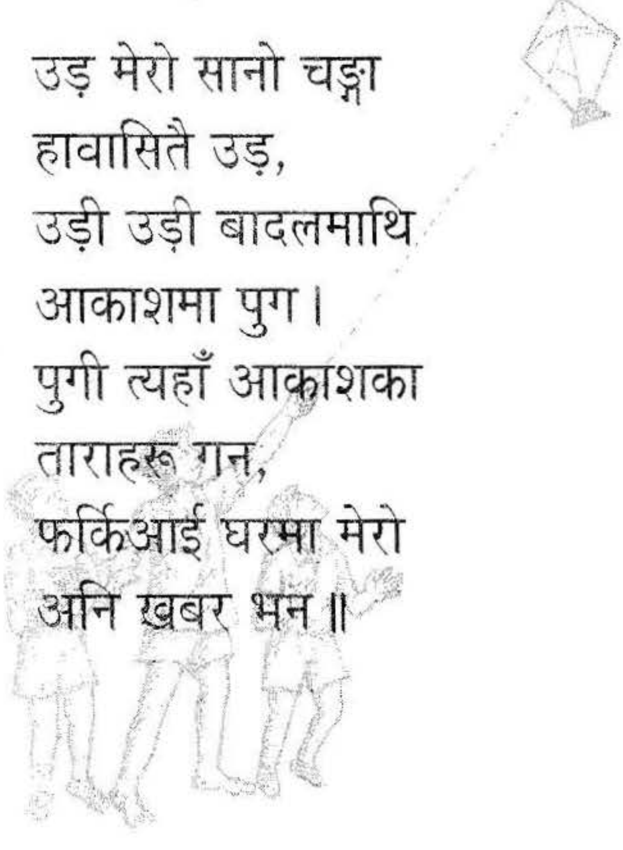

उड़ मेरो सानो चङ्गा
हावासितै उड़,
उड़ी उड़ी बादलमाथि
आकाशमा पुग।
पुगी त्यहाँ आकाशका
ताराहरू गन,
फर्किआई घरमा मेरो
अनि खबर भन॥

छुपु छुपु पानी

छुपु छुपु पानी को हुने रानी।
सबै रानी भए कसले भर्ने पानी॥
मिली जुलि हामी भर्छौं पानी।
हुँदैनौ हामी कसैको रानी॥

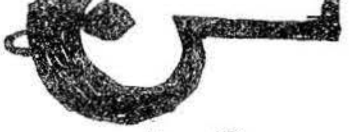

सिटी

एक सानो केटाले
रातो गोली देखायो
एक अर्को आएर
अर्को साथी बोलायो।

साना सानाहरूलाई
गोली देखाइ लोभ्यायो
खेलौं आज आइतबार
भनी सिटी बजायो।

पिङ

आऊ माया, जेनी आऊ
डोमा पनि आऊ
आँपको रूखमा झुल्ने पिङ्मा
आजै खेल्न आऊ।
पिङ्मा हल्लौं मच्ची-मच्ची
हिसाब-किताब भुली
खाजा खान अनि जाउँला
सबै मिली जुली।

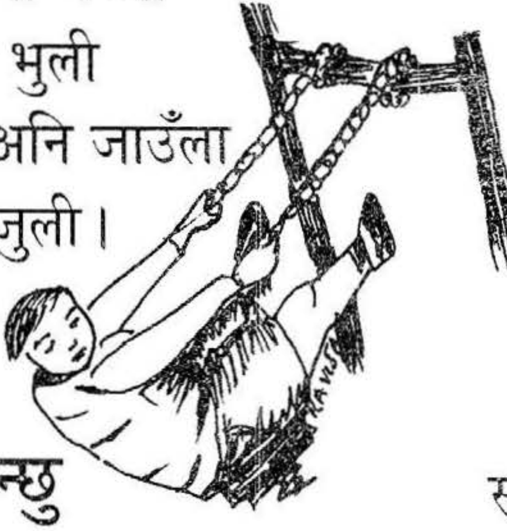

खेल्न जान्छु

झ्यालमा बसी सधैँ म हेर्छु।
कोही छैन साथी एक्लै म बस्छु॥
अरूले खेल्दा खेल्न मन लाग्छ।
उड़ेर आकाश छुन मन लाग्छ॥
त्यो बन्द ढोका आमा खोलन
म पनि जान्छु बाहिर खेलन॥

अब खेलौं

खेलौं साथी खेलौं,
मज्ञासित खेलौं।
पढ्यौं, लेख्यौं, गीत गायौं,
गन्ती पनि सिक्यौं।
आऊ अब एकछिन यहाँ,
फूलबारीमा डुलौं।
खेलौं साथी खेलौं,
मज्ञासित खेलौं।

कहाँ म खेलूँ

सानो बाछो बाँ बाँ गर्छ
भाले बास्छ कुखुरी काँ
भुत्ले बुलू भौं भौं गर्दै
सोध्छ लुक्ने लौ कहाँ?

कोइली चरी रूखमा लुकी
'कुक्कू भन' भन्दैछे
सानी बहिनी पलङ मुनि
डिपगोली पो गन्दैछे।

लुकामारी खेलौं

लुकामारी खेलौं हामी भनी 'कुक्कु हा'!
तिमी उता गई लुक म त लुक्छु याँ।
नदेख्नेमा लुकिरहूँ भनी 'कुक्कु ह"!
थाहै नपाई पछिबाट दिन्छु म झप्पा।
फेरि तिमी लुक्न जानू भनी 'कुक्कू हा'
यसैगरी खेलौं हामी लुकामारी यहाँ।

पर भगाँउछु

अलि अलि हावा छ
गुड्डी उड़ाउँछु
हातमा मेरो लट्टाइ छ
धागो छोड़ाउछु।
हावा जोड़ले आए
धागो तान्दछु
अर्को गुड्डी आए
पर भगाउँछु।

घुम्न जाँउ

हुनुनुनु हावा जहाज,
ढुइँया ढुइँया गाड़ी।
छक छक सानो रेल,
हेर्न आउन हाम्रो खेल।
गाड़ी चड़ी घुम्न जाउँला,
खुशी भई गीत गाउँला।

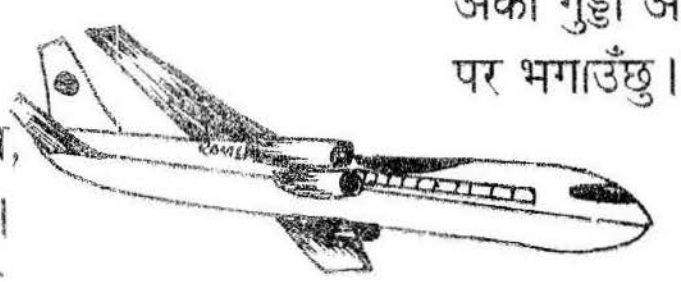

मन पर्ने खेलहरू

जेठा गयो क्रिकेट खेल्न, माइला भलीबल,
काका गए कुस्ती खेल्न मामा फूटबल।
कान्छा गयो हक्की खेल्न हापेन लगाएर,
आमा बाबु घरै बसे खबर पढ़ेर॥

बन-भात

नानीहरू आज धेरै खुसी छन्।
बन भात खान आज सबै जाँदैछन्॥
साथी भाइ सबै चाँडो गरी आऊ।
दाल चामल सबै बोकी बोकी ल्याऊ॥
अबेर भयो अब ढिलो नगर।
पुग्नु पर्छ हेर है रेली-बगर॥

बजारदेखि आमा आइन्

आमा आइन् आमा आइन्,
बजारदेखि आमा आइन्।
दिदीको लागि घड़ी ल्याइन्,
मेरोलागि छाता ल्याइन्।
दाल चामल आँटा ल्याइन्,
सब्जी, साग, फल ल्याइन्।

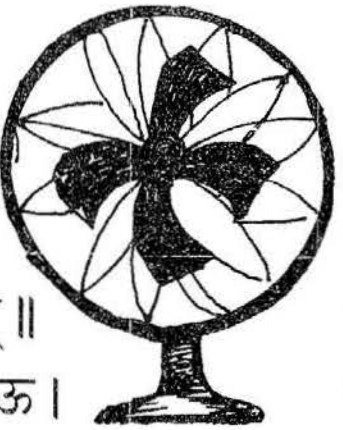

पंखा

गरम भयो साथी,
पंखा खोलन।
हावा लाग्छ साथी
शितल गराउन।

बिजुली बत्ती

रंग बिरंगी छ बिजुली बत्ती,
देख्छौं झलमल्ल उज्यालो कति।
चारै तिरका घर घर यसले उज्यालो,
सुविधा रातमा रहँदैन कालो।

रेडियो

हाम्रो घरको रेडियोले,
गीत र बाजा सुनाउँछ।
घरमा बस्दा रेडियो बजे,
हामीलाई खुशी बनाउँछ।

समय बताउने घड़ी

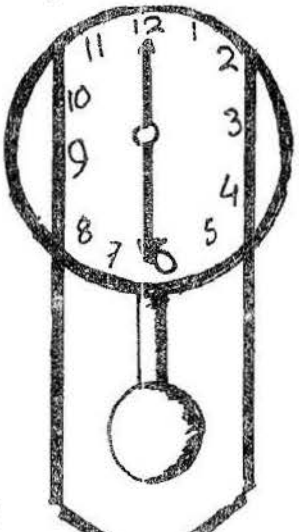

दिनभर हिँड़ने,
रातभर हिँड्ने,
मेलो नतोड्ने,
कैले नअड़ने,
टिक् टिक् गर्दै,
समय बताउने,
घण्टा मिनट,
सेकेण्ड बनाउने।
यसको नाम घड़ी जान
पाएपछि नाड़ीमा बाँध।

कन्तूर

मेरो सानो कन्तूरमा
म पैसा हान्छु,
एकदिन जब भरिन्छ,
पैसा सब गन्छु।
कन्तूरको पैसाले
एउटा किताब किन्छु,
सानो भाइको जन्मदिनमा
उपहार दिन्छु।

हाम्रो मिसिन

मकै पिँध्ने जाँतो हाम्रो,
धान कुटने ढिकी।
ओखली मुसली कोदो चुटने,
घिउ पार्ने ठेकी।

टी. भी. ल्याएँ

तल्ला घरका काकाले
ढाके बारी सागले।
किने जम्मै थापाले,
टी. भी. ल्याए नाफाले॥

घड़ी

टिक टिक गर्दै घड़ीले,
बज्यो साथी पूरा दश।
डीङ....डङ्....डीङ....डङ घण्टीले,
भन्छ स्कूल भित्र पस॥

मेरो प्यारो घर

चिटिक्क परेको -
सानो मेरो घर छ।
भाइ-बैनी आम बा'का-
छुट्टा छुट्टै कोठो छ।
हामी सबै मिलेर,
यहीँबसी खानु छ।
यो घर मेरो प्यारो छ।
जहानैको प्यारो छ।

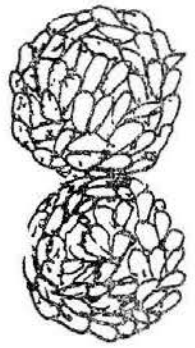

मुरईको डल्ला

डल्लामा डल्ला
मुराईको डल्ला
खाँदा कुरू कुरू
मुखमा फुरू फुरू
पानीसँग निल्दा
पस्यो सुरू सुरू।

थिरिथिरि नानी

थिरि थिरि उभ्यो नानी
बर्ष पुग्यो हाम्रो नानी
ताते ताते पाइला सार्छ
दुदु माम हाम् गर्छ॥

थालको मह

चाका काढी मौरीको
थालमा कसले राख्यो?
सानो भाइले खुपु-खुपु
औंला चोबी चाख्यो।

मह

मह काढे ठूले दाइले
एक चमच त चाखौंन,
चाख्दा - चाख्दै सकिजाला
औषधिलाई राखौंन।

फुरौलो

फापरको फुरौला,
कराइमा तारौंला।
मीठो मानी खाउँला,
अरूलाई पनि बाड़ौंला॥

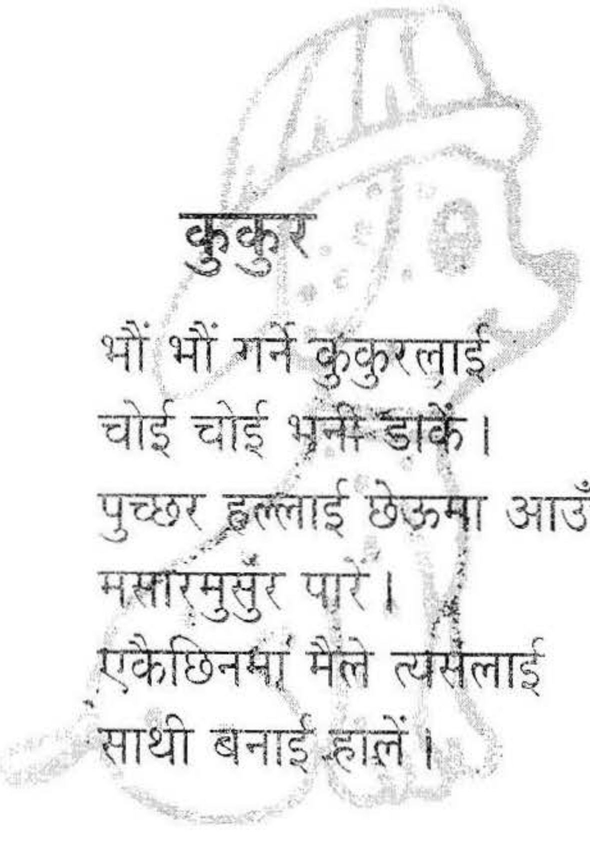

कुकुर

भौं भौं गर्ने कुकुरलाई
चोई चोई भनी डाकें।
पुच्छर हल्लाई छेऊमा आउँदा
मसारमुसुर पारें।
एकैछिनमा मैले त्यसलाई
साथी बनाई हालें।

मेरो बुलु

गड़ाङ–गुडुङ बादल
बात मार्‍यो,
मेरो सानो बुलुले
के ठान्यो।
लुखुर लुखुर कुदी
घरमा आई,
थपक्क बस्यो
मुख लुकाई।

काले कुकुर

एउटा काले कुकुर
रोटी च्यापी भाग्यो
रोटी च्यापी भाग्दै
साँघुतिर लाग्यो
साँघुमाथि हिँड्दाहिँड्दै
मुनि छाँया देख्यो
छाँया माथि झम्टी जाँदा
पानीभित्र डुब्यो।

साथी

तल्लो घरको गोठमुनि,
स्यालले कुखुरा हच्कायो
पल्लो घरको टमी कुकुर,
झम्टी स्याललाई धपायो।
रातो भाले भूर्र उड़ी,
खोरतिर आयो।
कालो पोथी चल्ला खोज्दै,
पोथ्रा तिर हेर्‍यो।
उता सियाल जंगलतिर,
मुर्मुरिँदै लुक्यो।
कुकुर हाम्रो मित्र भनी,
कुखुरा कोटकोटायो।

घरका पशु

हाम्रो घरमा
एउटा पपी छ
त्यो पपीले
श्याललाई भुकदछ
भाऊ....भाऊ....भाऊ...
हाम्रो घरमा
एउटा बिल्ली छ
त्यो बिल्लीले
दुधू माग्दछ
म्याऊ....म्याऊ....म्याऊ....।

मेरो पप्पी

भौ....भौं....भौ भौं....भौं....भौं
मेरो पप्पी भुक्दैछ
भाग्दै भाग्दै लुक्दैछ
फेरि फर्की आउँदैछ
मलाई माया गर्दैछ
भौ....भौं....भौ भौं....भौं....भौं

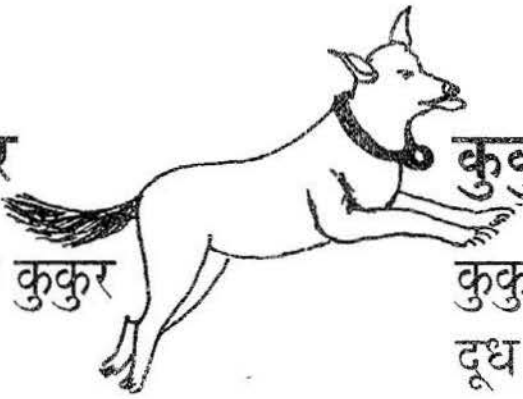

कण्टे कुकुर

मेरो सानो कण्टे कुकुर
साह्रै छ चतुर
चोर आए चोर्न घरमा
टोकी पार्छ थुर्थुर्
स्याल आए कुखुरा लान
दगुरी त्यसलाई धपाउँछ,
कुखुरा बँचाई स्याललाई भेटे
रिसाइ त्यसले चपाउँछ ॥

मेरो म्याऊ

मेरो सेतो पूसी म्याऊ छ
म्याँउ म्याँउ गर्दै दूध माग्छ
घुर्र घुर्र गर्दै सुत्दछ
रूनु त्यसले जान्दैन ।
धेरै मूसा धपाउँछ
अन्न घरको जोगाउँछ
गोलीसित खेल्दछ
कहिले त्यो हाँस्तछ ।

कुकुरको छाउरो

कुकुरको छाउरो भन्छ
दूध भात देऊ
दूध भात दिएर
बलियो हुन लाऊ
बलियो भई यताउता
घुमिरहन्छु
चोर स्याल आए भने
चाल म दिन्छु ।

पाङ्ग्रे बिरालो

म्याऊ - म्याऊको आवाज मीठो
सदा सुनाउने पाङ्ग्रे बाठो ।
पुसी-पुसी भन्दा पछि पछि लाग्ने
कहिले मुसो समाती भाग्ने ।
पाङ्ग्रे सानो पुसी - म्याउ मेरो
घरमै बस्ने बिरालो प्यारो ।

'अल्छे पुसी'

चीं चीं गर्दै मुसी आयो
खायो सबै धान
सुती रहने अल्छे पुसी
तान उसको कान।
डरले काँप्दै लुक्ने मुसी
आज भयो खुबै खुसी
माथि जान्छ तल आउँछ
खान्छ चामल बसी बसी।

मेरो सानो पाठो

मेरो सानो पाठो छ
म मने भन्दै बोलाउँछु
म्या.... म्या..... म्या....
कराउँदै मने आउँछ।
म्या... म्या... म्या....
कराउँदै मने जान्छ॥
म्या... म्या.... म्या....।

पुसी खेल

हामी पुसी खेलमा
खुशी खुशी छौं
पुसी भई बोल्नेछौं
'म्याउ म्याउ म्याउ......'।
दुधू भात खाएर
खेल्न जानेछौं
फेरि बाबा बोलाए
'म्याउ' भन्नेछौं।
हामी पुसी खेल्नेछौं
'म्याउ... म्याउ... म्याउ....'
पुसी भई बोल्नेछौं
'म्याउ.... म्याउ.... म्याउ....'।

चञ्चले पाठो

आयो हेर चञ्चले पाठो ।
आफै भन्छ म हुँ बाठो ॥
कहिले उफ्रन्छ कहिले दर्गुछ ।
माउसँग कहिले जुध्न पुग्छ ॥
माउ भन्छे छुक छुक नगर ।
पाठो भन्छ के को डर ॥
भौं भौं गर्दै कुकुर भुक्छ
डरले काँप्दै पाठो भाग्छ ॥

बाखाको पाठो

काखभरि भारी छ -
पाठो यो हाम्रो,
कुदेको के राम्रो ।
माऊको थुन हान्दै,
दूध खान लाग्छ ।
फेरि कुदी आएर,
उफ्री कराई नाच्छ ।
में में बुरूक्क,
में में बुरूक्क ।

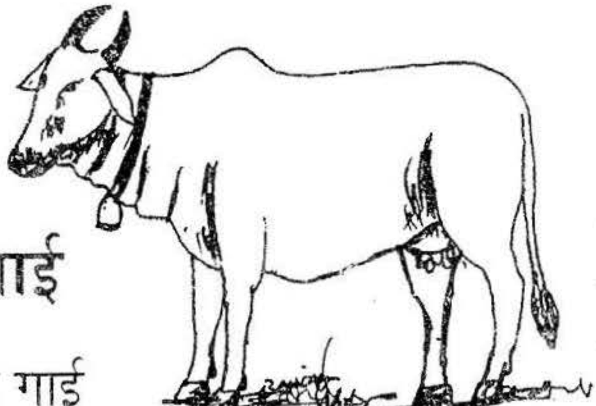

सेतो गाई

मेरी सेती गाई
दूध दिन्छे सधैँ
बजारमा बेची
पैसा ल्याउँछिन् बजै ।

बाछो

मेरी काली गाईको
सानु बाछो छ ।
यो सानु बाछो,
अति बाठो छ ।
कुदि पर जान्छ,
फेरि घर आउँछ ।
बाँ बाँ गर्दै,
माउ खोजी हिँड्छ ।

अति प्यारा

गाईको बाछो, बिरालोको न्याउरो
कुखुराको चल्ला, कुकुरको छाउरो
बाखाको पाठो, चराको बचेरा
सिंहको डमरू, घोड़ाको बछेड़ा
भैंसीको पाड़ो, हात्तीको छावा
मानिसको नानी, अति नै प्यारा।

घोड़ा

घोड़ा ती दोड़ा
ठाड़ा कान जोड़ा
घोड़ा दोड़ा मिलीकन कुद्छन् भई जोड़ा।
घोड़ा ती दोड़ा
जिन लगाई जोड़ा
सेता घोड़ा कुद्छन् चढ़ी जकी जोड़ा।

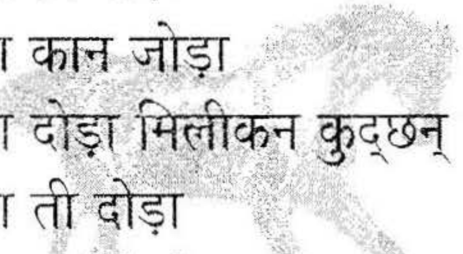

भेटी

ए भेड़ा !
ऊन मलाई देऊ न।
धागोले सुइटर बनाउँछु।
गुड़ियाको बिहा रचाउँछु।
भेटीमा त्यही चढ़ाउँछु।

गधा

घोंकू घोंकू गर्छ त्यो,
नाम त्यसको गधा।
भारी बोक्न सिपालु छ,
हेर्दा सिधा साधा।
खुट्टा त्यसका चारवटा,
पुच्छर छ एउटा।
कान दुइटा ठाड़ा ठाड़ा,
रङ त्यसका फुस्रा।

कुखुराको चल्लो

तल्लो घरको बारीमा
कुखुरो चल्लो चर्दैछ।
आकाशैमा चिलले,
दाऊ हेरी घुम्दैछ।
कुर्र भाले कराउँदा,
हुर्र चल्लो हराउँछ।
टवाल्ल चिल परेर,
आकाशमा बिलाउँछ।
कुट्कुट् माऊ कराउँदा,
फुत्त चल्लो आउँछ।
खुर्र चल्लो लिएर,
चारोतिर धाउँछ।

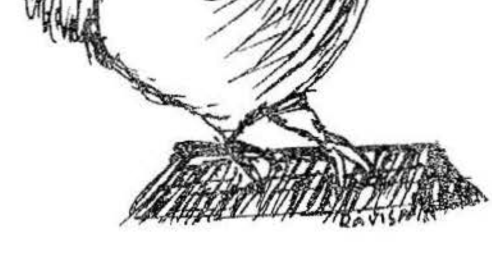

कुखुरी काँ

बाख्रो गर्छ म्याँ म्याँ म्याँ
भोंड़ो गर्छ भ्याँ भ्याँ भ्याँ
कुकुर गर्छ हाऊ हाऊ हाऊ
पुसी गर्छ म्याऊ म्याऊ म्याऊ

सानु हाँस गर्छ टिट् टिट् टिट्
चिङ्ना गर्छ चिप् चिप् चिप्
गोठमा गाई ब्वा ब्वा ब्वाँ
भालेले गर्छ कु खु री काँ।

जसै भाले बास्छ

जसै भाले बास्छ
उठी हालौं झटपट
हातमुख धोई
पढ़न बसौं चटपट
पछि बनौं डाक्टर
इञ्जिनियर र नेता
हाम्रो मन फर्काऊँ
अबदेखि तेता।

भाले

बिहान हुनु अघि
भालेहरू बास्छन्
अनि पछि पछि
साना भाले बास्छन् ।
भाले बासेपछि
चराहरू गाउँछन्
घाम लागेपछि
पाका मानिस रमाउँछन् ।

भाले बास्यो

कु - खुरी क्वाँ ऽऽ
तलतिर मभ्रेरीमा
एउटा भाले बास्यो
भालेसित खुशी भई
हाम्रो पोथी हाँस्यो
कोट् - कोट् कोट्याँस्
कोट् - कोट् कोट्याँस् ।

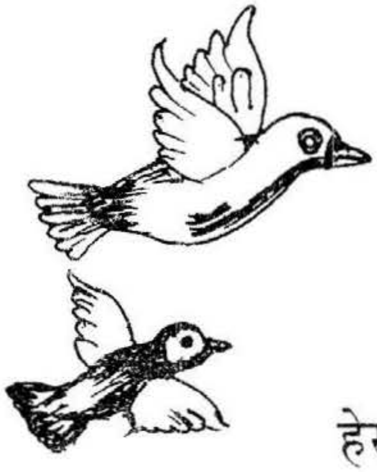

मेरो सानो भाले

मेरो सानो भाले
हिजोदेखि बास्यो
पुच्छरमा लामो - लामो
नयाँ प्वाँख टाँस्यो
नक्कल पार्दै, मस्किँदै
गाउँ घुम्न हिँड्यो
कँक् - कँक् कँक् - कँक्
कुखुररी क्वाँ ऽऽ
कँक् - कँके कँक् - कँक्
कुँखुरी क्वाँ ऽऽ ॥

परेवा

हेरन साथी परेवा
उड्दै गयो परदेश,
फर्की आउने कहिले हो?
ल्याउँछ कस्तो सन्देश ।

चल्ला

बादलमाथि हावाजहाज
उड्छ हुरूरू,
चील आइ छोप्यो भनी
कुद्छ खुरूरू।
ठूलो आवाज डाँडा काटे
चल्ला भुरूरू,
साँच्चै चील आउँदाखेरी
हुन्छ थुरूरू।

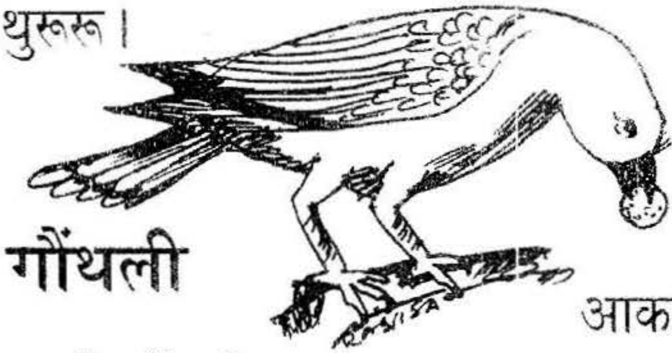

गौंथली

हेर साथी गौंथली,
चुच्चोभरि हिलो लिई,
बनाउँछ गुँड मिलीमिली,
हावामा उड्दै फिलिलि।

काग दाजु

काग दाजु काग,
रङ तिम्रा काला।
चिल्ला छन् गाला,
हल्लाउँछौ डाला।

रोटीका टुक्रा,
बाँडी चुँडी खाऊ।
बचेरा होलान भोकै,
गुँडतिर जाऊ।

चिल

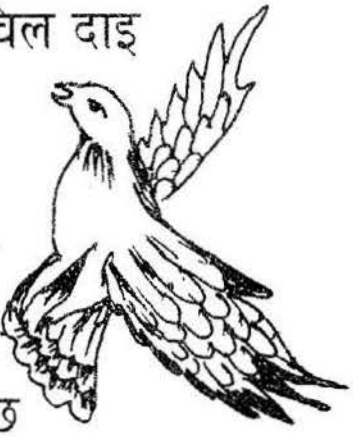

आकाशमा उड्ने ए चिल दाइ
सापटी देउन पखेटा
जूनमा पुगी फर्कन्छु
फर्काइ दिउँला पखेटा
मलाई हेर्न मन लाग्यो
आकाश भित्र के के छ
जून तारालाई सोधेर
रमिता हेर्छु जे जे छ।

भङ्गेरा

मेरो मित्र भङ्गेरा
आउँछ हाम्रो आँगनमा
हिँड़न उसले जान्दैन
फुत्रुक् फुत्रुक् उफ्रन्छ।
चारो खोज्छ उफ्रँदै
चिर चिर शब्द निकाल्दै
पुसीबाट बाँच्नलाई
भुर्र उड्छ चंखो भई।

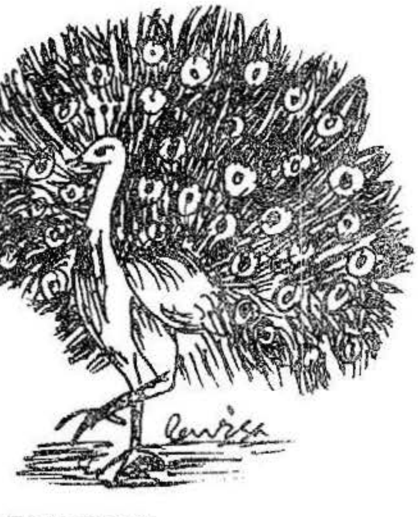

मुजूर

मुजूर नाच्यो छम्छम्
कालो बादल देखी
ताल दिई पोथी चाहिँले
मुसुमुसु हाँसी कहिले।

जुरेली

टाई - टुलिक्........ टाई - टुलिक्
जुरेली बोल्छ
मेरो फूलको छेउमा आई
पखेटा खोल्छ
मलाई नै हेर्दै
के के बात गर्छ -
टाई - टुलिक्...... टाई - टुलिक्।

बचेरा

नसकी नसकी उड्न खोज्यो।
हेर्न सर्दा गुँड़ तल झऱ्यो॥
सिम सिम पानी पर्न थाल्यो।
थर थर काँप्दै कराउन लाग्यो॥
यो देखी सानी कुद्दै आई।
घर लगी उसलाई खुबै सेकाई॥
खुशी भई बचेरा रमाउन थाल्यो।
माऊ आई गुँड़तिर लाग्यो॥

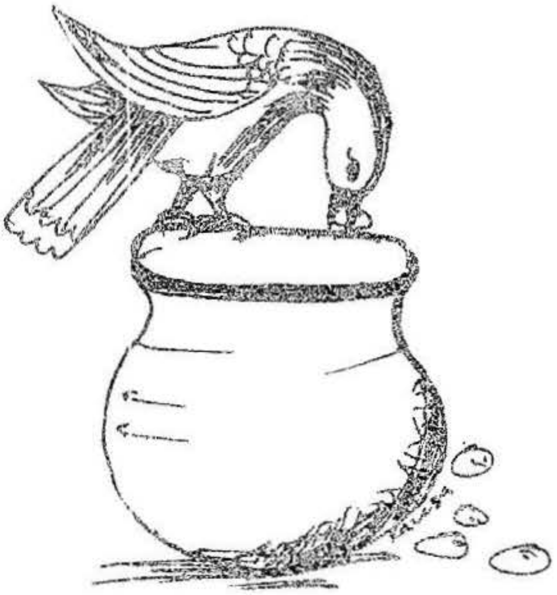

कागको बुद्धि

जेठ महिनाको याम थियो
धेरै धेरै गरम थियो
एउटा काग तिर्खा लागी
छट्पट् छट्पट् गर्दै थियो।
यता उता हेर्दा त्यसले
छेउमा एउटा हाँड़ी देख्यो
हाँड़ी छेउ आई त्यसले
अलिकति पानी देख्यो।
पानी खान साह्रो पर्दा
साना साना ढुंगा हाल्यो
ढुङ्गा धेरै भरिसक्दा
पानी माथि आयो।
खुशी भई पानी खाई
फेरि उड़ी गयो
काग चरी हामीलाई
ज्ञान दिई गयो।

सुनको फुल

मैतेको फुल पार्ने पोथी छ सात
दिनहुँ सात फुल पार्दछ हात
एक दिन एउटाले सुन-फुल पाऱ्यो
मैतेले त्यो फुल थैलीमा हाल्यो।
रातभरि उसलाई नीद परेन
के गरूँ कसो गरूँ सुत्न सकेन
एक मनले सोच्यो म पर्खन्छु
अर्को मनले भन्यो त्यसलाई मार्छु।
काटे पेटमा होला सुन धेर
बटुली अब म हुनेछु कुबेर
मैतेले पोथीको अनि भुँड़ी चिऱ्यो
पाएन केही पछुताले रोयो।

लाटकोसेरो के भन्छ?

लाटकोसेरो बोल्छ
गरी कुलुलु
बेसी नबोल नानी
हेर टुलुलु

कम्ति बोल्ने गर्नु
बेसी सुनेर
बेसी बुझ्ने गर्नु
शान्त रहेर ।

कोइलीले गीत गायो

कोइलीले गीत गायो
बसन्तलाई बोलायो
चाँप फुले हेर लौ लौ
गुराँस फुले हेर लौ लौ
लौलौ लौलौ लौलौलौलौ ।
बनभरि चरीले
मीठो गीत सुनाए
छम्छम् मुजूर नाचे लौ लौ
लौलौ... लौलौ.... लौलौ.... ।

हेर त्यो रूखमा

हेर त्यो रूखमा
कुक्कु चरी गाउँदैछ
लुक्दै हेर हामीलाई
कुक्कु खेलौं भन्दैछ ।

पढ्दैछौं नबोलाऊ
फेरि फेरि नभुलाऊ
आज जाऊ भोलि आऊ
ऐले त नआइदेऊ ।

चराहरू

कोकोलेले मकै ठुंग्यो,
जुरेलीले देख्यो,
लाटकोसेरो झ्याप्प बस्यो,
ढोंड़े - कोइली तर्स्यो ।
ढुकुर कुर्ल्यो कुर्र - कुर्र,
भद्रायोले सुन्यो ।
लाहाँचेले रूख खोप्यो,
न्याहुलीले हेऱ्यो ।
कलचुँड़ाले गुँड़ लायो,
धोबिनीले जान्यो ।
हलेसोले हु - हु गऱ्यो,
चिभे चुप्प लाग्यो ।

गाउँका चरा

हाम्रा गाउँका वरिपरि
उड़छन् चरा थरिथरि।
रूपी भङ्गेरा जुरेली,
धोबिनीको सुसेली ।
काग कोइली एक थरि,
फिस्टा नाच्छ पात फेरी ।
ढुकुर कुर्छ गला फेरी,
कलचौडा नाच्छ मन परि ।

भोकै होला चरी

फुत्रुक उडेछ चरी,
पस्छे गुँडै भरी।
बिहान हुन्छ भूर्र उडछे,
डुल्छे बनै भरि ।
चारो छैन जंगलतिर,
के पो खान्छे होली।
त्यो चरी बिचरी,
भोकै हुन्छे होली।
घर छेऊ बोलाऊ बोलाऊ
खान दिन्छु उसलाई।

चरीको नाच

कुपु कुपु खान्छ पांग्रा
हंग्रायोले बनमा
लोथरकेको कुठाइमा
रानी चरी दंग।
लुँइचे भाले बास्यो
जंगलको बीचमा
पोथी चिडना डाक्छे
बिहानीको सीतमा ।

डाँफे - मुनाल

माथि - माथि लेकतिर
डाँफे - मुनाल नाच्यो,
नाँच हेर्ने कूकू - चरी
मरीमरी हाँस्यो।
नाच्दा - नाच्दै डाँफे - मुनाल
नाच्न छोड़ी भागे,
कूकू - चरी एक्लै परी
आफ्नो बाटो लागे।

आऊन साथी आऊन

घरमाथि रूख छ
एउटा चरा बस्छ,
मलाई उड़न बोलाउँछ
आऊन साथी आऊन।
आँगनमा म खेल्छु
एक्लै डुलिरहन्छु
फूल खुशीले लोलाउँछ
मलाई खेल्न बोलाउँछ
आऊन साथी आऊन।

सबै राम्रो

बेसाराको नाचै राम्रो
परेवाको जोड़ी।
कोइलीको गीतै राम्रो
बनजंगल भरि।
न्याहुलीको भाकै राम्रो
थामेपछि झरि।

कोइलीको गीत

सुन साथी जंगलैमा
कोइली चरी गाउँछ।
माथि निलो आकाशमा
गौंथली पो नाच्दछ।
हामी सबै हेर्न जाऊँ
साँझपख फर्किआऊँ।

सुन साथी बनमा

सुन साथी बनमा,
चराहरू गाउँदैछन्।
गीत गाउँदै बनमा,
लुकामारी खेल्दैछन्।

कुक्कुचरी लुकी लुकी,
कुक्कु खेल खेल्दैछ।
कोइली चरी परबाट,
को हो ? को हो? भन्दैछ।

चिचिनकोटे चरीहरू,
चिन्यौं चिन्यौं भन्दैछन्।
खेला हेरी कोकोले त्यो,
गललल हाँस्दैछन्।

रानी चरी

एउटी चरी रूखमा बसी
रोटी खाँदैथ्यो ।
तलतिर स्यालले हेरी
राल चुहाउँदैथ्यो ।
'सुन सुन रानी चरी
कति मीठो बोली',
स्यालको मीठो बोली सुनी
चरी मुख खोली ।
चरीले त्यो मुख खोल्दा
रोटी भुइँमा झऱ्यो,
स्यालले रोटी टिपीकन
रित्तो भुँड़ी भऱ्यो ।

चरी आए

चुँचुँ गर्दै चरी आए,
आँगनको चारा खाए ।
नाची नाची रमाएर,
कति मीठो गीत गाए ।

भँगेराका जोड़ाजोड़ी,
कति राम्रा भालेपोथी ।
बचेरालाई चारो खोज्न,
आँगनमां छन् ती ।

कोइली

कोइली चरीले गाई
बसन्तलाई बोलाई
आरू आरूचा फूले
रूनेहरू भुले ।
पाउलो पिपिरा पलायो
बनमा चरा करायो
बाटो हिँड़ने नानीलाई
कोइली चराले बोलायो ।

चरीको माया

माया गरौं चरीलाई।
मार्न न देऊ परीलाई॥
हेर चरी नाचेको।
कति खुसी भएको॥
हाँगा हाँगै उड़ेको।
बादल पारी लुकेको॥

चारो खाने बेला

टि टि टि ! आः आः आः !
चारो खान आ ।
पौडी खेली हाँस आयो -
धूलो झारी कुखुरा।
प्वाँख चिल्लाई परेवाले
आँगनमा ढाक्दा-
चारो छरें फुरूरूरू
कुदी हिँडे हुरूरूरू
खानलागे खुलुखुलु ।

पखेटा

चरा जस्तो भएर उड़न मन लाग्छ
छैन तर पखेटा रून मन लाग्छ
खुशीसित चराहरू उड़्छन् आकाशैमा
नहुनाले पखेटा म त भूईको भूईमा
प्रभु मलाई पखेटा बनाइ देऊ न चाँड़ो
उड़दै जान्छु म पनि हिमाल भन्दा टाड़ो।

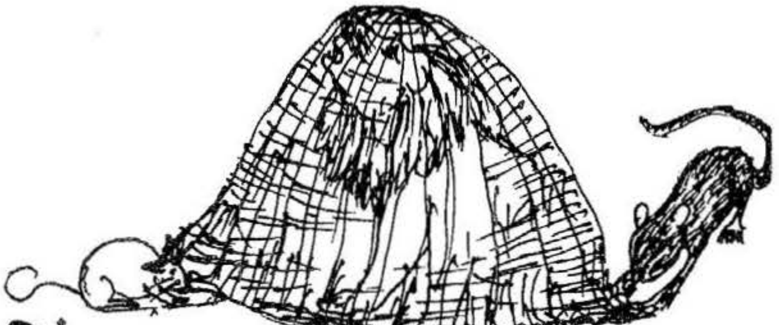

सिंह र मूसा

जालमा परी सिंह गर्जन्छ।
बाहिर निस्कने बल त्यो गर्छ॥
दुलोबाट मूसा हेरिरहन्छ।
चूप चाप गई जाल काटिदिन्छ॥
सिंह र मूसा दुवै भए साथी।
यो देखी बिरालो भाग्यो माथि॥

सिंह र खरायो

खरायोको सन्तानलाई
पालो पालो गरेर
खान्छु भन्यो सिंहले
एकेक गरी मारेर ।
एउटा बाठो खरायोले
बिन्ति गर्दै भन्यो –
'हजुर झैं अर्को सिंह
मलाई खान्छु भन्यो' ।
सिंह रिसले गर्जिएर
'कहाँ छ त्यो?' भन्यो
'झट्ट मलाई लगिहाल'
त्यसलाई हेर्छु भन्यो ।
खरायोले सिंहलाई
कुवा छेउ लग्यो
सिंहले त्यो कुवाभित्र
आफ्नै छाया देख्यो ।
झम्टिएर जाँदा सिंह
कुवाभित्र पस्यो
खरायो त्यो उफ्री उफ्री
बनतिर पस्यो ।

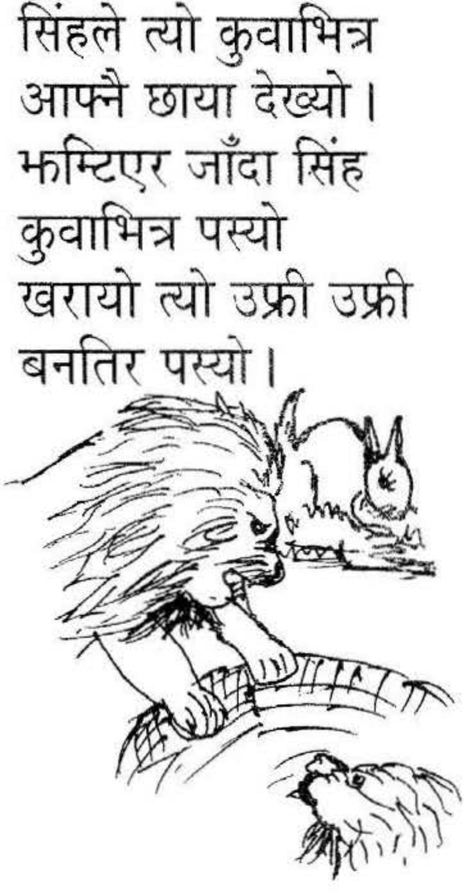

भालू र भालूनी

एउटा बनमा दुइजना भालू
भालूको घरमा धेरै आलू
भालुनी लागी चरचरी भुट्न
रोटी पकाई त्योसित खान ।
थप्‌थप् गर्दै रोटी बनाई
भुंग्रोमा पोली फुक्क फुलाई
एक एक गर्दै भालूले खायो
भालुनीले पनि साथ दियो ।

बाँदर र गोही

एउटा बाँदर नदी पारी जान खोज्दैथियो
पानीभित्र एउटा गोही उसलाई हेर्दैथियो
नदी पारी जाने बिन्ति बाँदर गर्दैथियो
ढाड़माथि बाँदर बोकी गोही जाँदै थियो ।
केही पर पुगेपछि गोही भन्दैथियो
'नदी पारी मान्छेले खेद्‌छ' – भन्दैथियो
'कुनै ठाउँ बस्छु म' – बाँदर भन्दैथियो
ढाड़माथि उफ्रेपछि हात मिलाई गयो ॥

बर्चहिलको जंगलमा

बर्चहिलको जंगलमा
बाघ भालू बस्छ
तार बुनेको घर छ
अलग अलग खोर छ
टाटे पाङ्रे बाघ छ
लमक लमक गर्छ
कालो रङ्को भालू छ
त्यसको ठूलो तालु छ।

मुर्खता

एउटा बाँदर डुल्दै डुल्दै कुवा छेऊ आयो
कुवाभित्र हेर्दा त्यसले मुनि जुन पायो
जून टिप्न भनी त्यसले अरू साथी बोलायो
अरू साथी आई त्यहाँ केही बेर टोलायो।
केहीबेर टोलाएर पुच्छर पुच्छर समायो
पुच्छर पुच्छर समाएर पालो पालो गयो
जून टिप्ने बाँदरहरू कुवाभित्र थिए
तारा जून आकाशमा लागिराके थिए।

ब्वाँसो र कुकुर

एकदिन एउटा कुकुर
जंगल गयो
ब्वाँसो मित्र बनाई
घर ल्यायो

जसै ब्वाँसो आयो
कुकरको घर
देख्यो उसले साङ्लो
बाँधिने डर

तब शंका पस्यो
मनमा चिसो
केही नभनी
भाग्यो ब्वाँसो।

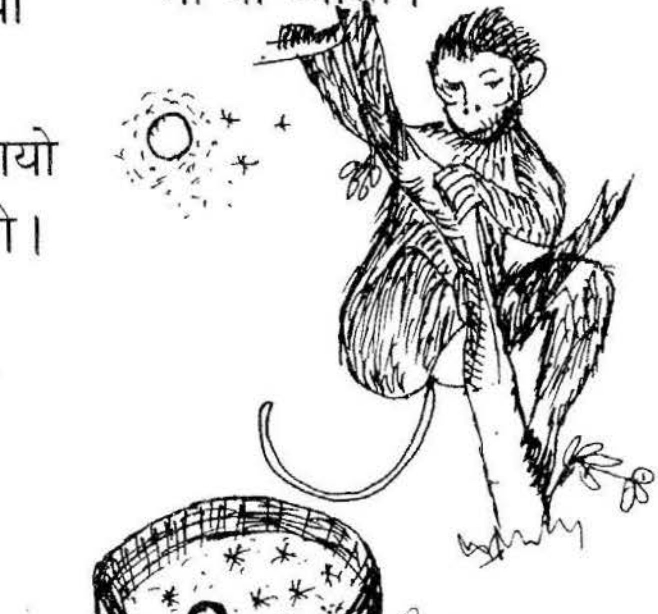

स्याल र सारस

एउटा चलाख स्यालले सारस साथी बनायो
भोज खान भनी सारस साथी बोलायो
मीठो खाना खाऊ भनी थाल अघि सार्‍यो
लामो धाँटी सारसको थुक निल्दै बस्यो ।

अर्का दिन सारसले स्याललाई डाक्यो
खान मीठो सुरहीमा स्याल अघि सर्‍यो
आफू खायो आरामले स्यालले राल चुहायो
जस्तालाई तस्तै पाठ मीठो पढ़ायो ।

बनमा मेला

डम डम डम उम्बरू बज्छ ।
जामा समाई बाँदर नाच्छ ॥
भालू आउँछ ढोल बजाई ।
शियाल गाउँछ सबलाई हँसाई ॥
बनमा आज लाग्छ मेला ।
बनका सबै हुन्छन् भेला ॥

बनको बाँदर

गिद्दे पहाड़तिर
एक हूल बाँदर थिए
साना ठूला सबै
सराबरी थिए ।
साना कोही रूखमा
ठूला धेरै थिए
साना कोही आङ्गमा
बुइ चढ्दै थिए ।

खरायो र कछुवा

जंगलमा मंगल मान्दै
कुदिरहेको खरायो,
देखी कछुवा
अघि बढ़िकन
बाजी उसले लगायो।
कछुवा बिचरा
हरेश नखाई
लगातार नै बढ़िरह्यो
जीतें भनी बीचमै सुत्ने
खरायोलाई हरायो।

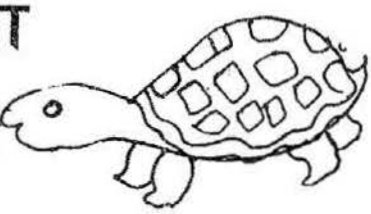

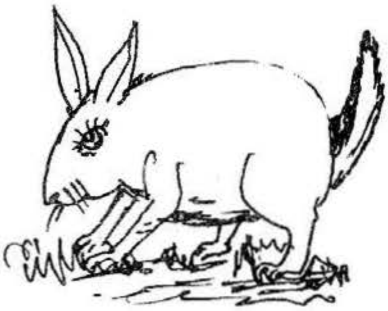

मौरी

गुन गुनाई मौरी
फूलमाथि बस्छन्
रस तानी मुखले
अनि घार पस्छन्

मिलीजुली गोलामा
एक भै बस्छन्
चाका बनाई राम्रो
मह सदा थप्छन्।

सेतो खरायो

एउटा सेतो खरायो
नाची नाची आयो
म त्यसलाई सोध्छु
आज के के खायौ?
एउटा सेतो खरायो
कुदी यतै आयो
आउँदा आउँदै खरायो
कतातिर हरायो।
एउटा सेतो खरायो
स्यालले खेद्दै ल्यायो
भाग्दा भाग्दै खरायो
कतातिर हरायो।

भमरा - मौरी

पैंयु फूलमा भमरा डुल्छ।
मिठो रसमा मौरी भुल्छ॥
रमाई रमाई कोइली गाउँछ।
मलाई उसले गाउन बोलाउँछ॥
मिठो सुरमा मन यो भुलाउँछ।

कर्मी - मौरी

गर्दै भु - नु - नु - नु मौरी आउँछ।
सञ्चयको पाठ सिकाउँछ।
लाखौं फूलको रस बटुल्छ।
काम सदा गरिरहन्छ।

बनाउँछौ हाम्रो साथी

पुतली हेर साथी,
फूलहरूका माथि,
रस चुस्दै जान्छ,
फेरि फर्कि आउँछ,
पखेटा हेर कति राम्रो
बनाउँछौ उसलाई साथी हाम्रो।

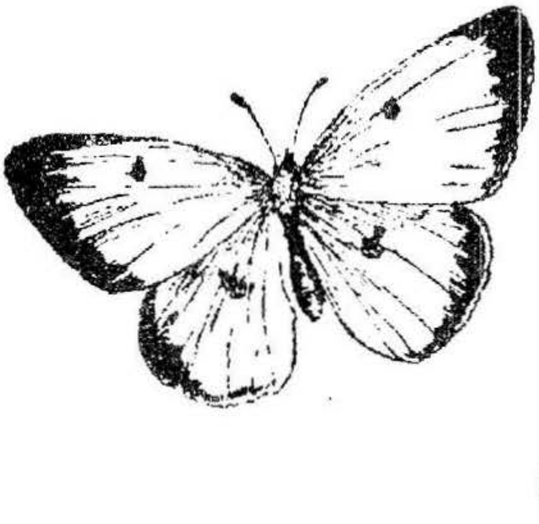

राम्रा पुतली

राम्रा राम्रा पुतली
फूलमा घुम्दछन्
रस खाँदै फूलमा
सबै झुम्दछन्।

पुतलीका पखेटामा
कति राम्रा फूल छन्
फूलमाथि बस्दा झन
कति राम्रा खुल्दछन्।

पुतली

पुतली सुन्दर फर फर गर्दै
फूल - फूलमा घुम्छ,
मोह लगाउँछ रस पनि लिन्छ,
सबलाई खुशी बनाउँछ।

कमिला र परेवा

सानो त्यो कमिला
पानीमा बगेछ
परेवाले देखेछ
पात झारिदिएछ।

त्यसमा चढी कमिला,
खोलापारि गएछ
बल्ल बाँचे भन्दै
धन्यवाद दिएछ।

शिकारीले एक दिन
परेवालाई ताकेछ
कमिलाले उसको
खुट्टामै चिलेछ।

शिकारीको काँड़ त्यो
अर्कोतिर गएछ
परेवाले खुशी हुँदै
'धन्य साथी!' भनेछ।

नसमाऊ - जुनकिरी

हेर न साथी जुनकिरी
सानो बत्ती बालेर
भित्तातिर उड्दैछ
त्यहाँ के के खोज्दैछ

नसमाऊ साथी त्यसलाई
बत्ती त्यसको निभ्दछ
खुसीसँग उड्न देऊ
त्यसलाई सुख मिल्दछ।

जुनकिरी

तारा जस्तै चम्कने,
राति मात्रै देखिने।
झिलिमिलि पाखै बनाउने,
जुनकिरी हो त्यो नाचने।

फटेंग्रो

के राम्रा फटेंग्रो
छिटो र छरितो
फुत्रुक फुत्रुक उफ्रन्छ
पर गई बस्दछ
घाँसको मुना खाँदछ
किरकिर गीत गाउँदछ
फिर फिर गरी उड़दछ
यता उता खेल्दछ।

कमिलाको बिहे

हेर कमिला माटामा,
लहर लहर बाटामा।
डोली बोकी काँधमा,
जन्ती जान लागेछन्।
कमिला रानी बेहुली,
कमिला राजा बेहुला।
बिहा भतेर खाएर,
यतैबाट आउला।

झिंगा

झिंगा हेर फोहरमा
मैला चुस्न व्यस्त छ,
छोपी राखौं खाने कुरो
नत्र हैजा पस्तछ।
बुझ झिंगा हानिकारक
धपाएर हुँदैन,
बस्न नदेऊ कतै पनि
सफा राखी खेदन॥

कमिला हाम्रो गुरु

एक जीउ भई मिलेर,
कमिला तिमी काम गर्छौं ।
जस्तै ठूलो काम पनि,
मिली जुली पार लाउँछौ ।
फूर्सद छैन कहिले,
देख्छु सँधै कामको काम ।
परिश्रम र एकताको,
गुरुमा छ तिम्रो नाम ।

परिश्रम

कमिलाको ताँती हेर कति मिलेको,
एकै लहर एकै बाटो मिली हिँडेको ।
कोही चारो खोजिहिँडछन् पर-पर गएर,
चारो भेटी सबै मिली ल्याँउछन् उचालेर ।
कोही घर बनादँछन् माटो खोदलेर,
कोही माटो ओसार्छिन् एकक्षण नबसेर ।
कति सारो मिलेको कमिलालाई हेर,
हामी पनि त्यस्तै बनौं परिश्रम गरेर ।

कमिला औ रोटी

सानो कालो कमिला
आहार खोज्दा खोज्दा
ठूलो गोलो रोटी
फेला पार्‍यो खोज्दा ।
आहार छोडी वरपर
खबर गर्न गयो
क्षणभरमा हजार आए
रोटी सबै लगे ।

कमिला

कमिलाको गोलाभित्र
रानी अण्डा पार्छिन् ।

लस्कर लागी कमिलाले
आहार खोजी ल्याउँछन् ।

मेहनती- काम काजी
सबैजना हुन्छन् ।

रेशमको जाल

माकुरीको बुट्टा भरेको
जाल राम्रो रेशमको।
गोलो बनाई कुनामा बसी
शिकार उसले पर्खेको।

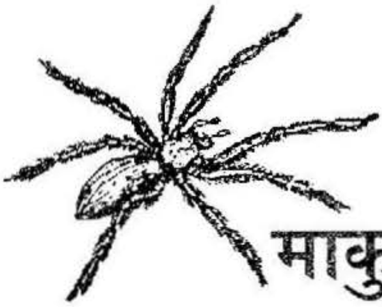

माकुरा

माकुराको जाल हेर ।
कति राम्रो बुनेको ,
ढुकी बस्छ त्यसले ।
जालमा कीरा परेको ।
कीरा पर्दा जालमा,
झम्टी टोकी मार्दछ ।
जालले फेरि बेरेर,
रमाई -रमाई खाँदछ ।

माकुरी झैं जाल बनाँउछु

सधैँ म हेर्छु माकुरीलाई।
बुन्छ उसले जाल बनाई ॥
भन्छु म उसलाई सिकाऊ मलाई ।
बुन्नेछु जाल खुबै मिलाई ॥
जाल समाई म माथि जान्छु ।
तारालाई छोई म झरी आउँछु ॥

छेपारो

म हुँ सानो छेपारो
ढुंगा हानी नमार
पेटमा अण्डा धेरै छन्
बच्चाहरू बन्नेछन्

तिमीसँग खेल्नलाई
फूलबारीमा आउँदछु
चार खुट्टा मेरा छन्
खुर्र खुर्र दौड़न्छु ।

गंगटाको बस्ती

सिम सारे टारमा,
गंगटाको बस्ती,
बकुला घुम्दै आयो
पाहुना भई अस्ती।
माछा समाई थालमा ल्यायो।
बकुला दाइलाई खुबै खुवायो।

भ्यागुतो

टापाक टुपुक पानी पऱ्यो।
भ्यागुता रमायो॥
दुलो भित्र सुतिबस्ने।
बाहिर निस्की आयो॥
जति देख्छ पानी त्यसले।
उति त्यो रमाउँछ॥
यता उता कीरा पाए।
क्वापै त्यसले निल्छ॥

मुसा

हेर लौ त्यो मुसा
दुलोभित्र छ कता
खत्रक खत्रक गर्दछ
कत्रक कत्रक काट्दछ
दुलो त्यसको धेरै छ
आपद परे उम्कन्छ
पुसीसँग डराउँछ
अर्कै बाटो हराउँछ।

हाम्रो सानो फूल-बारी

सानो हाम्रो फूलबारी,
खटछिन् आमा स्याहारी।
रंग बिरंगका फूलहरू हेर,
भँमरा मौरी आउछन् धेर।
रस बटुली लानलाई,
मह धेरै बनाउनलाई।

फूलबारी-माभ

फूलबारीको माभ पसी
भार राम्रो गोड़न,
गोड्दै अनि गिन्ती-गुण।
मेलैमारी भनन भनन
फूलबारीमा फूल फूल्दा
को हुन्न हेर आनन्दी
याद गरी गिन्ती-गुणा
अनि लेख बसी।

मेरो सुन्दर फूलबारी

सानो छ मेरो फूलबारी।
बनाउछु सुन्दर फूल उमारी॥
पानी हाल्छु फूलहरू सार्छु।
फूल उमारी स्याहार गर्छु॥
छुन हुन्न फूलहरूलाई।
छोए लाग्छ दुःख मलाई॥

रूख र छाया

गरम भयो साथी
यहाँ रै'छ छाया
ठूलो रूखमुनि छ
शीतल दिने छाया
साथ दिने साथी भैं
शीतल दिने छाया
छाया दिने रूखलाई
गरौं सबले माया।

हाम्रो फूलबारी

फूलबारीको वरिपरि,
लाली – गुँरास, चाँपै छन्।
मखमली, गोदावरी,
सयपत्रीको बोटै छन्।
डेजी, बेली, चमेली,
गुलाब फुल्छन् बेसरी

लिल्ली अनि सुनाखरी
फुल्छन् पप्पी बहुरंगी।
सुन्दर हाम्रो फूलबारी।
सधैँ राख्छौ स्याहारी॥

पाउडर फूल

पाउडर फूल भूइँभरि
आऊ हातले नटिप
हातले छुँदा हातभरि
गालामा लाऊ नपुछ।

सानो तिम्रो गुड़िया
उठाएर नुहाइ देऊ
रोयो भने फकाई
सेतो पाउडर लगाइदेऊ।

आरूको फूल

बारीको डिलमा
आरूको फूल छ,
बोटभरि बसेको
चराको हूल छ।
कति राम्रा फूलहरू
मलाई हेरी हाँसे,
भँमरा र मौरीले
माया-प्रीति गाँसे।

कमल

सानो सानो पोखरी
गोलो हरियो पातले
ड्याम्म पाऱ्यो छोपेर
कमल हेर्नु आँखाले
छुन हुन्न होस् गर।

झारपात

कति राम्रो झार पात
सँगै बसौं एकै साथ
डाँड़ा काँड़ा चाप लाली
बनाइ राखौं हरियाली।

बन जंगल कति राम्रो
हरियाली सधैँ राम्रो
हावा दिने बन हो
यो हाम्रो धन हो।

लाली-गुराँस

माथि माथि लेकतिर
लाली-गुराँस रातै,
घुम्न जाउँ भोलि हामी
गुरूजनका साथै।
गुराँस मात्र कहाँ होला
फुले होलान् चाँप,
टिप्न जाँदा होशियार हुनु
मुनी होला साँप।

खान्छौं फल

छन् मेरी साथी एक कुन्तला
उ खान्छिन् धेरै सुन्तला।
आँप, अम्बक, अरू कटहर
ल्याउँछिन् आमा गई बजार।

मेरो फूल

हेरन साथी आकाशमा
बादल कुदी आउँदैछ,
मेरो सानो फूलको बोटमा
पानी हाल्न आउँदैछ।

मेरो रातो फूलमा
पुतली नाँच्नु आउँदैछे
मेरै फूल देखेर
कुक्कूले पनि गीत गाउँछे।

फल

आँप, अम्बक, सुन्तला
थाप साथी झोला
मेवा, लिची, आरू
झटारोले झारूँ
नस्पती र कटहर
बेच्न लैजाउँ शहर।

आँपको बोट

म हुँ सानो आँपको बोट
चिचिलामा नझार
मासीले तिमीलाई सताउँछ
आन्द्रा भुँडी सुकाउँछ।
पाकेपछि म झर्छु
हल्लाई रहनु पर्दैन
फेदमा आई टिपौला
धोई – कन बाँड़ौला
अहिले त हामी सानै छौं
सानै त सानै चिचिला।

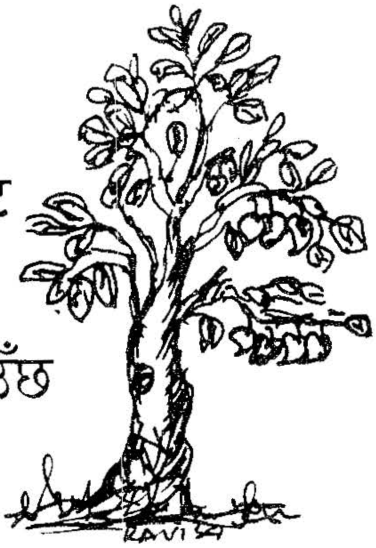

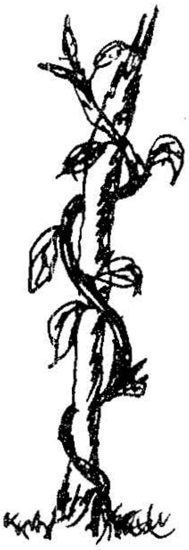

मकैको बीऊ

बाबु भन्छन् ए छोरो
छोरो भन्छ ज्यू,
छर्नु पर्ने मकैको,
कहाँ राख्यौ बीऊ।

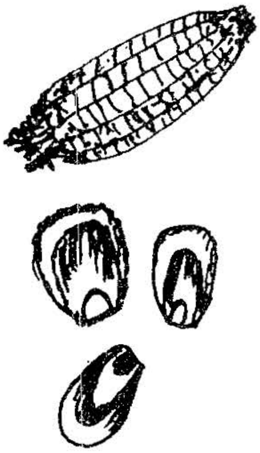

ऐंशेलु

ऐंशेलु दाना
क्या मिठो खाना,
बोटको झ्याङ्ग भने
काँड़ाले घोच्ने,
खाऊ यो दाना
नगरी ताना
अनि गाऊ गाना
मेरा साथी साना।

लहरा

म त लड़ेँ लहरा
खुट्टा लुलो भएर
कसले दिने सहारा
माथि उठ् उठ् भनेर

रूखले दियो सहारा
औधी प्यारो गरेर
जून तारा देखायो
अति सुन्दर भनेर।

सिमी

बारीको सिमी
पकाउने तिमी
खाने त भिनाजु
सिमीले मात्र
छिरेन गाँस
हालिदेऊ नौनी घिउ ।

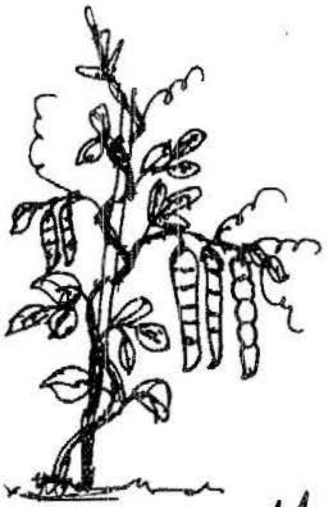

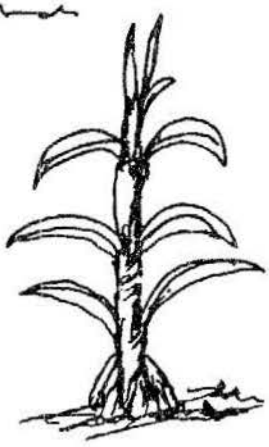

मकै

मकै छरी बारीमा
बाबू हलो जोत्दछन्,
छोड़ाई मकै नाङ्लोमा
मानू-पाथी भर्दछन् ।
मकै भुटी सातु पिँधी
महीसित खाँदछन्,
खाई अघाई पेटभरी
अनि खेत जाँदछन् ॥

बैगुन

नाम त यसको छ बैगुन,
अर्थ सुन्दा छ अगुण,
काम चाँहि यसको गुणै गुण,
नाम चाँहि किन भो बैगुन ।
बैगुन भाजी साह्रै राम्रो,
दैनिक चट्नी यही हाम्रो,
भन्छिन् बजू छ भिटामिन,
खाने गर कुनै कुनै दिन ॥

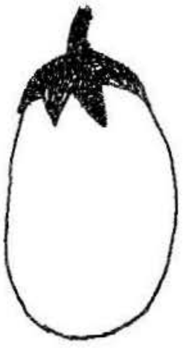

रोपी राखौं

आऊन साथी
रूख रोपौं
डाँड़ा-काँड़ा ढाकौं,
घरको जहान
भन्दा बढ़ी
बिरूवा रोपी राखौं ।

चियाबारी

चियापत्तीको दुइटा पात
टप् - टप् टिप्ने दुवै हात
हातमा चुरा बजेको
गलामा पोते सजेको
कति राम्रो देखेको ।

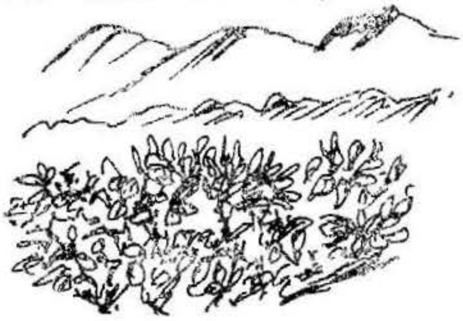

रूख रोपौं

लेकतिर डाँफे - मुनाल
बेंसी झरे मैना ।
जंगल सबै राख्न सके,
जीव जन्तु घट्ने छैन ।
कहाँ कति बिरूवा रोप्यौ,
गर्दै सबलाई भन ।

दार्जीलिङको मिठो चिया

दार्जीलिङको मिठो चिया
सुरूप् सुरूप् पिउँदा
बर्खा पनि बितिजान्छ
अनि आउँछ हिउँद ।

रूखपात बचाऊँ

हाम्रो छिमेक रूखपात
हामी जस्तै बाँचेका,
हाम्रो खाँचो टार्ने जात
हरियाली साँचेका ।
देशका धन हुन् यी
बन जंगल हाम्रा
जोगाई राखौं मिली मिली,
बिचार राखौं राम्रा ।

लाटकोसेरो

दिनमा हराउँछु रातपछि आउँछु।
सारा रात सधैँ म उड़ी रहन्छु ॥
जब उड़ी थाक्छु हाँगा खोजी बस्छु।
को हो को हो भनी सारा रात गाउँछु ॥
सबै मलाई लाटकोसेरो भन्छन्।
म जस्तो बाठो अरू को हुन्छन् ॥

दशैँ आयो

दशैँ आयो दशैँ आयो।
नानीहरू सबै रमाउन थाले ॥
नयाँ नयाँ नाना लगाउन पाउने ॥
मीठा मीठा खाना खान पाउने ॥
हाम्रो दशैँ कति रमाइलो।
दिन पनि हुन्छ खुबै घमाइलो ॥

रूख - हामी जस्तै हो

बोक्रा छाला जस्तै हो
पात रौं जस्तै हो
हाँगा हात जस्तै हो
जरा पाउ जस्तै हो
मुड़ा हाड़-मासु हो
चोप रगत जस्तै हो
रूख प्राणी जस्तै हो
रूख पशु जस्तै हो
रूख पंक्षी जस्तै हो
रूख मान्छे जस्तै हो
रूखलाई हेला गर्दैनौं
रूख हामी जस्तै हो।

तिहार

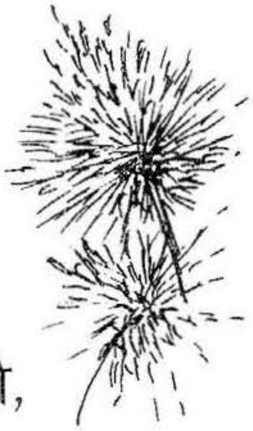

झिलिमिलि तिहारमा,
देउसी - भैलो खेलौं।
नयाँ लुगा लगाएर,
रमाई - रमाई घुमौं।
सयपत्री र मखमली,
फूलै फुल्यो टम्म
गाउँ-घरको मुहार खुल्यो,
गोदावरी झ्याम्म।
साथी - भाइ मिलीजुली,
लिङ्गे पिङ्गमा झुलौं।
मादलको तिङधाङमा,
फनफनी नाचौं।

मेला

माघे मेला माघे मेला,
माइबेनीको मेला।
तरूल पकाई, रोटी घुमाई,
सबै भए भेला।
लिङ्गे-पिङ र रोटे-पिङको
अनि भयो खेला
खेल्दा - खेल्दै हप्ता बित्यो
भयो फिर्ने बेला।

माघे मेला

खोला छेउको बगरमा
माघको चीसो याममा
मेला लाग्छ तीनै दिन
जाउँ है सबै दिन।
त्यहाँ जम्बू सर्कसमा
नाच्छ बाघ डोरीमा
खेलौंला है रोटे-पीङमा
खाँदै तरूल अचारमा।

चाड़-बाड़

सयपत्री फूल नि
फुले झपक्क
हेर लौ साथी
दशैं र तिहार
आएनि घर घ...र।
मखमली फूल नि
फुले झपक्क
हेर लौ साथी
भाइ–टीका लाउने दिन
आयो नि घर घ....र।

ताल मिलाऊँ

हारमनीमा सा, रे, ग, म,
तबलामा तिन्ना
ताल मिलाई नाचौं साथी
तिरकिट धिन्ना।

हाम्रो बाजा

धिनताङ धिनताङ मादल बज्यो,
सारङ्गीको ऱ्याँई।
नौमतीमा शहनाई झुल्यो,
तानापुल्टुङ झ्याँई।
यी बाजा सुन्न कति राम्रो लाग्छ,
मलाई सुनी साथी नाचूँनाचूँ लाग्छ।

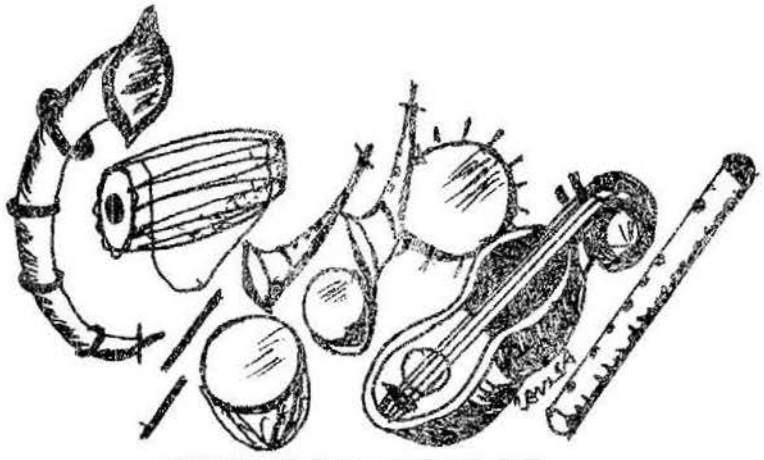

हाम्रा बाजाहरू

सारङ्गी साथ गाइने दाइको,
सनही र तुरही मादल हाम्रो।
मुरली ट्याम्को अनि बिनायो
मुर्चुङ्गा डम्फू च्याबुङ राम्रो।

सोधनी

अक्कट बक्कट ढोल बज्छ।
ढाङ्ढाङ् दुङ्दुङ् के बज्छ?
ढ्याङ्ग्रो..........।
धिनितक धिनितक तबेला बज्छ।
तिन्धाङ् तिन्धाङ् के बज्छ?
मादल.........।
तिरिरिरि तिरिरिरि मुरली बज्छ।
पुटपुट पुटपुट के बज्छ?
डमरू.......।

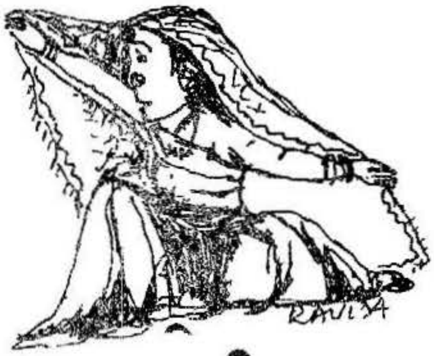

मारुनी नाच

हेरन साथी आँगनमा
मारुनी औधी नाचेको,
उफ्री उफ्री फनक्क घुमी
बारुले कम्बर भाँचेको।

सर्कस

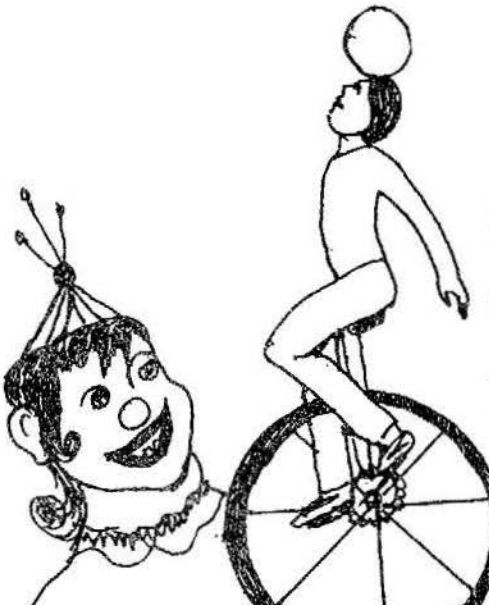

हिजो हामी बजारमा सर्कस हेर्न गयौं
टाटेपाङ्ग्रे जोकर हेरी मरी-मरी हाँस्यौं।
एउटा मान्छे साइकल चड़ी डोरीमाथि हिँड्यो
भटटट भटभटेमा बाँदर चड़ी कुदयो।
माथि - माथि अग्लो पिङ्गमा थुप्रै मान्छे खेल्यो
ठूलो हात्ती घुमीघुमी रातो गोली खेल्यो।
घुर - घुर गर्दै तीनटा बाघ टेबलमाथि उभ्यो
लड़ीबड़ी गर्ने जोकर साह्रै मनपर्‍यो।

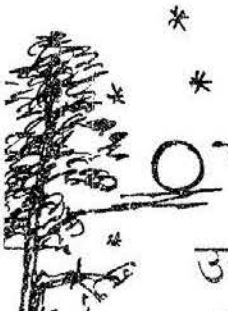

सूर्यको गति

बिहान हुँदा सूर्य उदाउँछ,
मध्य दिनमा ठीक माथि पुग्छ।
साँझको सूर्य तलतिर झर्छ,
रात परेपछि सूर्य अस्ताउँछ।

पूर्णेको जून

माथि आकाशमा बत्ती गजबको
गोलो, ठूलो, खुबै उज्यालो
पूर्णेको जून ओर्ली आउन
हाम्रो घरमा लौ बसिदेऊन।

देखिन्छन्

फूल फुलेर बनै राम्रो
घाम लागेर पाखा रमाइलो
जूनले हेर रातै उज्यालो
बर्खाले गर्ज्यो खोलो - नालो।

घाम र जून

उज्यालो दिने घाम हो
शीतल दिने जून हो
दिनमा हामी घाम देख्छौं
रातमा हामी जून देख्छौं।
घाम नभए दिन अँध्यारो
जून नभए रात अँध्यारो
ए घाम, तिम्रो सेवा अटल छ
ए जून, तिम्रो माया अटल छ॥

जून मामा

जून रहेछन् तिम्रा मामा,
मेरा पनि साक्खै मामा।
काखमा राखी चुप्पी गर्छु;
बादल बीच घुमाउन लान्छु।

तारा देशको फेरो मारी,
लान्छु आफ्नै देश उड़ाई।
भन्छु म मामा यहीँ नै बस्छु,
'हुँदैन' भन्दा निराश हुन्छु।

उड़ि जाऊँ

निलो ठूलो आकाशमा,
दुइ टुक्रा बादल खेल्दैछ,
उड़िरहने बादललाई,
हावा पछि ठेल्दैछ।
बादलमाथि चड़ेर,
हावा सँगै उड़ेर,
तल हेर्दा क्या राम्रो,
साना साना घर हाम्रो ॥

उज्यालोमा

राति जून झुल्कन्छ
रात नै उज्यालो
दिनमा घाम झुल्कन्छ
दिन नै उज्यालो
घेग्घेरानी खेल्ने छौं
बाँधी अङ्गालो
खेलमा जिती भन्नेछौं
हूर्रे.... हूर्रे.... हो।

लुक्छ कहाँ घाम?

घामसित उठ्छु म,
जूनसित सुत्छु
ताराहरू आँखाभरि
सपनीमा देख्छु।
राति कहाँ लुक्छ घाम?
दिउँसो कहाँ जून तारा
गालामा हात लगाई
सोचिरहन्छु दिन सारा।

हाम्रो साथी

संसारको माथि माथि
आकाश ठूलो छानु,
घाम जून हाम्रो साथी
गुरू पनि जानु।

जून - तारा

१. मेरो सानो हातले
घरको खिड़की खोल्छु,
सधैँ मलाई पर्खिबस्ने
जूनसित बोल्छु।
२. हिजो पनि मेरो जून
खेल्नलाई आयो,
आकाशबाट मेरो लागि
ताराहरू ल्यायो।
३. मेरा साना हात जोड़ी
नमस्ते म गर्छु,
कति राम्रा जून-तारा
हेरी छक्क पर्छु।

जून र म

मसँग खेल्ने
जून मेरो साथी
टाड़ामा बस्छन्
आकाश माथि

म जब हिँड्छु
जून पनि हिँड्छ
म जब उभ्छु
जून पनि उभ्छ

मसँग खेल्ने
जून मेरो साथी
टाड़ामा बस्छन्
आकाश माथि।

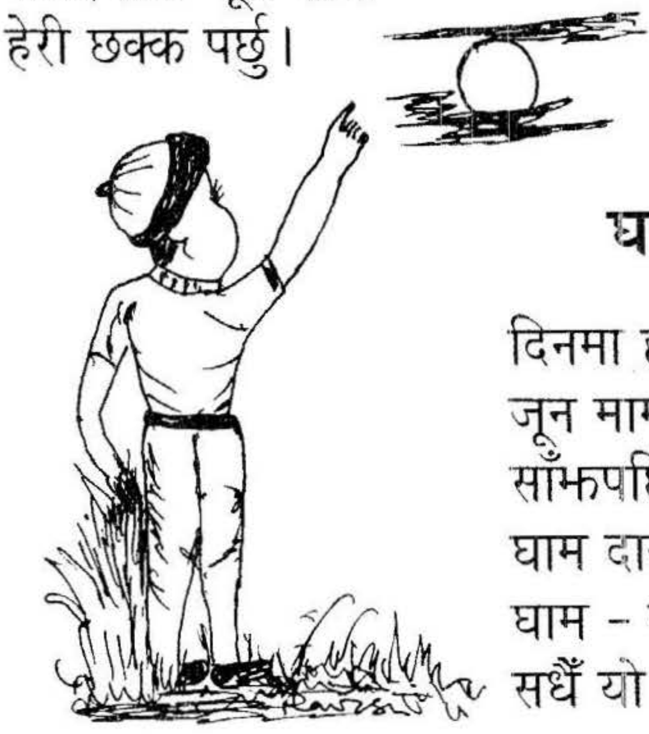

घाम र जून

दिनमा हराई साँझमा आउँछौ
जून मामा तिमी कहाँ गई बस्छौ?
साँझपछि लुक्छौ बिहान उदाउँछौ
घाम दाजै तिमी कतातिर भाग्छौ?
घाम - जून यहाँ लुका-चोरी खेल्छन्
सधैँ यो मलाई आमाले भन्छिन्।

पानी झरर

पानी झरर
पानी झरर
पर्‍यो पानी झरर
बर्खा लाग्यो
हेर साथी
पानी झरर।
पानी झरर
पर्‍यो पानी झरर
छाता ओड़ी
घर जाउँ
पानी झरर।
पानी झरर।

पानी पर्‍यो

पानी पर्‍यो दरर
हावा चल्यो सरर
आकाश गर्ज्यो गड़र
भूइँ थर्क्यो थरर।

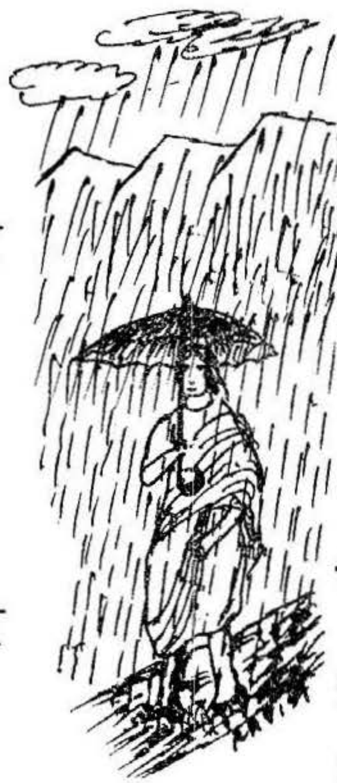

पानी पर्‍यो रिमिझिमि

पानी पर्‍यो रिमिझिमि
बादल लाग्यो डम्म।
हावा चल्यो सिरिरिरि
हिउँ पर्‍यो टम्म।

के हो भन त !

कैले सिरिसिरि,
कैले हुरिहुरि।
आउँछ फूल हल्लाई,
जान्छ बोटै झुलाई।
छुँदै जान्छ जताततै,
देखिँदैन कता कतै,
आउँछ फेरि सुरुरु,
जान्छ फेरि लुरुरु।
भन भन नानी उ को हो?
नानीहरू भन्छन् - “हावा” हो।

हरर

हावा चल्यो सरर
लुगा भयो फरर
पानी पर्‍यो धरर
धारा भयो झरर
पसिना चुह्यो तरर
जाड़ोले चाहिँ थरर
छाँगोबाट छरर
नानी खेल्छ हरर ।

बतास

सिरिरि है सिरिरि
बतास चल्यो सिरिरि
स..र..र..र..
पात झरे
पाउला नयाँ आउनलाई ।

हावा

जाड़ोको दिनमा हावा नै चिसो ।
गर्मीको दिनमा हावा नै मीठो ॥
हावाकै तालमा पातहरू नाच्छन् ।
हावाकै बेगमा चंगा उड़ाउँछन् ॥
यही हावामा बाँचिरहन्छौ ।
हावाको गुण गाइरहेछौ ॥

जाऊ कुइरो

जाऊ कुइरो जाऊ उड़ी
माथि माथि जाऊ
ताराहरू कहाँ छन्
खबर बोकी आऊ ।
आकाशमा काँ काँ छन्
तिमी हेर्दै जाऊ
उनीहरू जहाँ छन्
खबर बोकी ल्याऊ ॥

कुइरो

कहाँबाट आयो यो
सेतो कुइरो नि
देख्न सक्छु छेऊमा
हातले छुनु सक्तिनँ
सेतो पर्दा लाग्छ
पारी देख्न सक्तिनँ
संसार छोपी आउँछ
हल्ला गर्दैन
हावाले खेदिदिए
फेरि आउँदैन ।

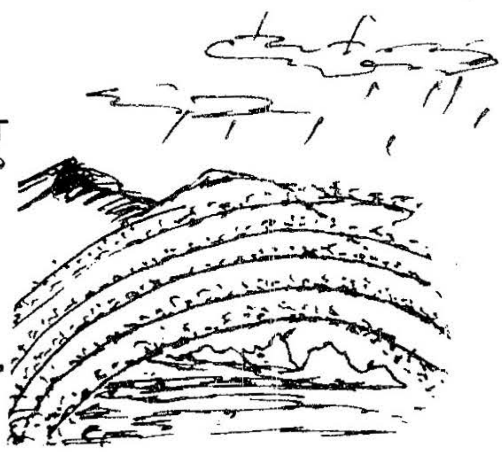

इन्द्रेणी

घाम पानी घाम पानी ।
लाग्यो पारी इन्द्रेणी ॥
सातै रंगले कोरेको ।
आकाश छोई झरेको ॥
भनन आमा केहोला ।
न भए मन यो रोला ।

बादल

पानीको बाफ
कुइरो हो,
कुइरोको ओइरो
बादल हो,
बादल के हो?
पानी हो,
पानी कहिले,
हिउँ पनि हो,
पानीको पोखरी
आकाशमा
न हुने त्यो
कुरा हो
किन होइन
बादल हो
आकाशमा
पानीको पोखरी
बादल हो - बादल हो ।

रेली खोला

खल ल ल बग्ने त्यो रेली खोला।
मन मनै भन्छु त्यो के होला॥
डाँड़ामा बसी म सधैँ हेर्छु।
लैजाउ बाबा म सधैँ भन्छु॥
उड़ी जाउँ भने पखेटा छैन।
कुदी जाउँ भने साथ दिने छैन॥

जाड़ो भयो होला

स्वेटर टोपी मोजा लगाई
सिरकमा गुटुमुटु तातो खाई
मेरो सानो पाठो छ खोरमा
जाड़ोले काम्दै गर्द म्याँ म्याँ
आमा, त्यसलाई यहाँ म ल्याऊँ
सिरकले छोपी काखमा राखूँ।

आः छु छु

औ बादल, औ कुइरो, पर भागि देऊन
औ बादल, औ कुइरो, घाम लाग्न देऊन
जाड़ो लाग्यो आः छु छु, कुरा सुनिदेऊन
दिनमा होइन कुइरो, राति लागि देऊन।

खोला

कल - कल गर्दै बग्छ खोला
छल - छल गर्ने चाल
छाँगो बनी झर्छ कतै
छर - छर दिँदै ताल।

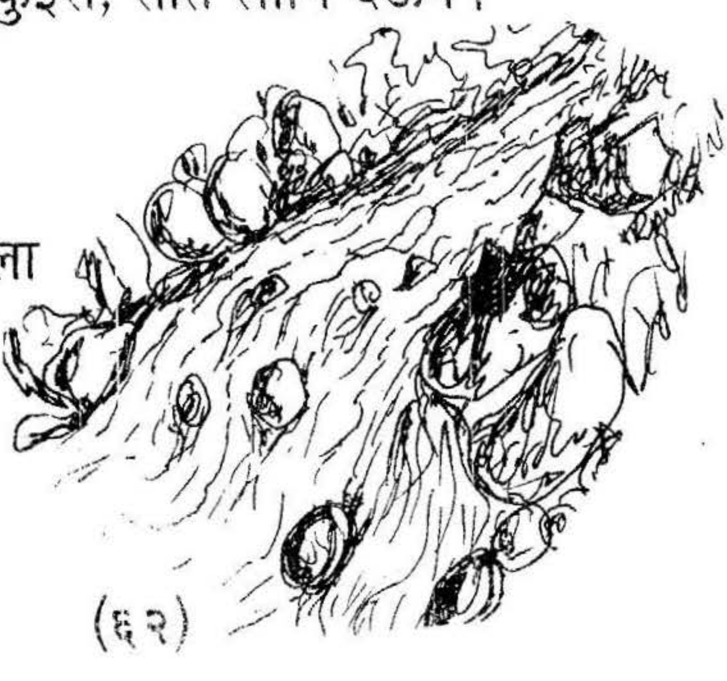

माघको जाड़ो

माघको जाड़ो आ छु छु छु
हिउँ पनि पर्‍यो सुरुरुरु
लौ आगो बालौं हुरूरूरू
लौ, जाड़ो भगाऊँ भुरूरूरू
लहै

छुट्टीको दिनमा जाड़ो भो
मावली जाउँ त टाढ़ो भो
अँगेनु छेउमा बसेरै
कथा भनौं हाँसेरै – लहै।

ढोग गर्छु

म घाम देख्छु
म जून देख्छु
म तारा देख्छु
म धरती देख्छु

म फूल देख्छु
म पात देख्छु
म अन्न देख्छु
म पानी देख्छु

बनाउने को हो
फुलाउने को हो
उनैलाई सदा
म ढोग गर्छु।

जाड़ोको दिन

आऊ साथी आऊ हामी वरिपरि बसेर
जाड़ो भयो आगो तापौं घुँड़ा हाम्रो कसेर
बीचमा हामी आगो बालौं झ्यास सबै खोजेर
कथा सुनौं गुरुजनको ध्यान गरी बसेर।

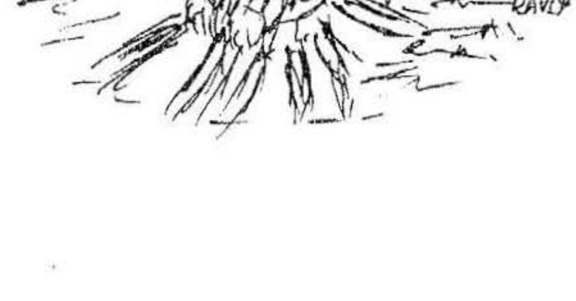

जाड़ो

हेरन साथी चाँप गुराँस
सन्दकपूरको डाँड़ोमा,
घुम्न जाने कक्रियो
ठिऱ्याउने त्यो जाड़ोमा।

पाहाड़को बाटो

पछि पछि बाजे
अघि अघि लौरो
पाहाड़को बाटो
हेर कति घुमाउरो।

माने - डाँड़ा चौतारी
बाजे - नाति बिसा'को
आकासको घाम छेलि
बादल किन रिसा'को?

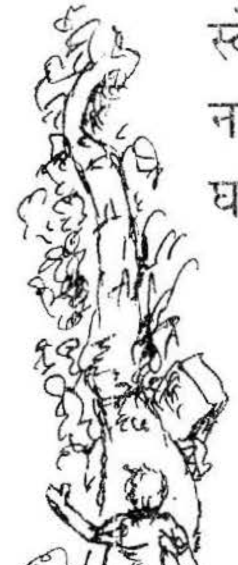

जाड़ो धपाइदेऊ

आमाको हातमा काँटा र धागो,
ठण्डा महिना अति नै जाड़ो।
टोपी र मोजा बुनिदेऊ न चाँड़ो,
धपाउन दुष्ट कट्केट जाड़ो।
टोपी र मोजा मात्र भएन,
स्वेटर पञ्जा नभई हुन्न।
नत्रदेखि बिरामी परूँला,
घरमा सबलाई मुस्किल होला।

हिमाल

हेर साथ हिमाल
कति सफा छ
आँधी-बेही-बतासमा
साह्रै अटल छ।
पानी - झरी - असिनाको
न त वास्ता छ
घाम, जून, तारासित
प्रीति गाँस्दछ।

माने - डाँड़ा

हेर माने डाँड़ामा
घाम झुल्क्यो मिरिरि।
बतास चल्यो सिरिरि,
ध्वजा हल्ले फिरिरि।
चिया-बोट उठ्छन् जुरूरूरू,
चरी उड्छन् भुरूरूरू।
हामी खेल्छौ रमाउँदै
गाउँ घर सबलाई जगाउँदै ॥

घुम्न जाँउ

दिन छ आज खुबै घमाइलो
लाग्यो साथी धेरै रमाइलो ॥
घुम्न जाउँला तल फूलबारी।
काम धन्दा सब शेष पारि ॥
सुन्दर सुन्दर फूल फुलेको
रंग रसले खुबै झुलेको ॥

पाहाड़की रानी

हिमालयको मुकुट छ,
दार्जीलिङ्को शीरमा।
सुन्दर बन हरीयाली,
यहाँको भीरमा।
टिस्टा रंगीत दोभान
चिया बारी बगान।
चाँप गुराँस फुलेको।
कति राम्रो देखेको ॥

प्रकृति

चाँप, गुराँस फुल्यो हेर,
बनैभरि डम्म।
सिरू फुल्यो लह लह,
पाखै लटरम्म।
आरू फुल्यो सबैतिर,
मन भयो दंग।
बसन्तको राजमा हेर,
मन भयो चंगा।

बसन्त

चाँप गुँरास फुले साथी,
बनै रमाइलो।
बनभरि चराहरू,
कति रमाँउछन्।
बसन्तले छोप्यो साथी,
दिनै घमाइलो।
मिली जुली हेर साथी,
मीठो गीत गाउँछन्।

लेक र मधेश

उँभो लेक जाँदा,
लुकुनीको बोझ।
उँधो मधेस जाँदा,
पंखाको खोज॥

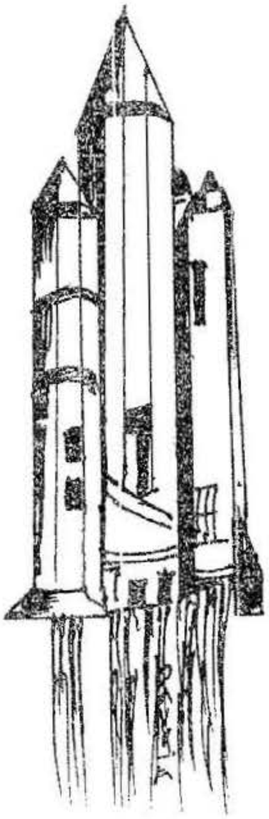

दिशा - ज्ञान

जताबाट घाम झुल्क्यो
त्यतातिर फर्के
त्यसलाई पूर्व भनें।
पछिपट्टि पश्चिम
बाँया पर्‍यो उत्तर
दायाँ पर्‍यो दक्षिण।
अब सोधे कसैले
दिन सक्छु उत्तर।

रकेटमा चढ़ेर

रकेटमा चढेर
म त जान्छु जूनमा
एकक्षण त्यहाँ झरेर
फेरि जान्छु तारामा,
तारालाई टिपेर
फर्की आउँछु घरमा
घरमा ल्याई बसेर
बाँड़िदिन्छु ठहरमा
थन्काई राख्छु रकेटलाई
फेरिपछि जानलाई।

बुद्धिमानी बन्नेछु

खाता किताप च्यापेर
पाठशाला म जानेछु।
बुद्धिमानी बन्नुलाई
विद्या पढ्नु जानेछु।

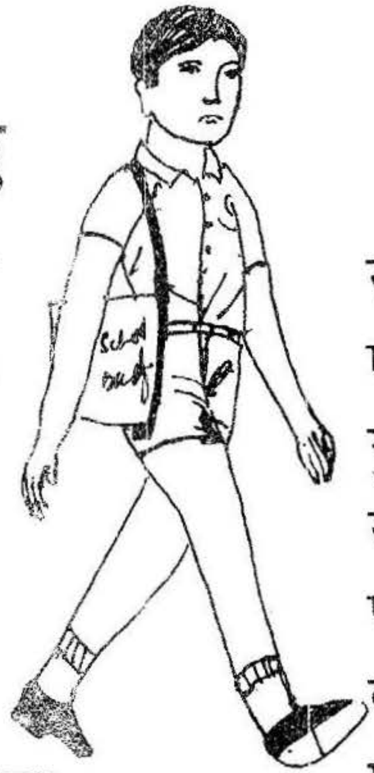

राम्रो स्कूल

स्कूल हाम्रो राम्रो छ
एकै भेष हाम्रो छ
गुरू सबै प्यारो छ।
सबलाई स्कूल राम्रो छ।
पढ्छौं दिनभर किलासमा
बीचमा खेल्छौं मैदानमा
घण्टी बज्दा छुट्टिको
कुदेर आउँछौं घरमा।

साऊँ सक्षर

'अ' बाट अचार - खाई गर विचार
'आ' बाट आमा - लगाइदिन्छिन् जामा
'इ' बाट इस्कूस - पूस महिना फासफूस
'ई' बाट ईंटा - खेल्नेहरू ठीटा
'उ' बाट उखू- बिहान छिटो उठूँ
'ऊ' बाट ऊन - आकाशमा जून
'ऋ' बाट ऋतु - आज हामी जितूँ
'ए' बाट एक - खाऊँ हामी केक
'ऐ' बाट ऐना - तीस दिनको महिना
'ओ' बाट ओखर - नाच्दै आयो जोकर
'औ' बाट औंला - अब घर जाउँला ।

गुरु र आमा

आमाका हामी छोरा र छोरी
छोरा छोरी सराबरी पढ्छौं बराबरी ।
गुरुका हामी चेला र नानी
साना साना हामी नानी खेल्ने हाम्रो बानी ॥

टिङ - लिङ - लिङ

नयाँ नाना लाउँछु म
स्कूल पढ्न जान्छु म
सरले घण्टी बजाउँछन्
भित्र पस्न लगाउँछन्
टिङ- लिङ- लिङ- लिङ-लिङ
भित्र पसी पढ्छु म
गीत गाई नाच्छु म
सरले घण्टी बजाउँछन्
छुट्टी भन्न लगाउँछन्
टिङ- लिङ- लिङ- लिङ-लिङ

छुट्टी

घण्टी लाग्यो साथी
स्कूल जाउँन,
वर्षभरि साथी
हप्ता बाउन्न ।
छुट्टी भयो साथी
घर जाउँन
गरम छुट्टी साथी
महिना साउन ॥

के गर्दछौं - के गर्दैनौं

हामी पानी खेल्दछौं,
आगो हामी खेल्दैनौं ।
हामी साँचो बोल्दछौं,
झूटो कहिले बोल्दैनौं ।
हामी फूल रोप्दछौं,
कहिले हामी टिप्दैनौं ।
स्कूल हामी जाँदछौं,
आफ्नो पाठ पढ्दछौं ।

आऊ गिन्ती सिकौं

एक दुई तीन,
सिलेट खरी किन
चार पाँच छ
पढ़ लेख क ख ।
सात आठ नौ
सधैँ स्कूल जाऊँ
दश एघार बाह्र,
सूर्य - चन्द्र - तारा ।
तेह्र चौध पन्ध्र
नेता सुवास चन्द्र,
सोह्र सत्र अठार
डोरी बटार
उन्नाइस बीश
गर्नु हुन्न रीस ॥

एकाइ

एक औंला छ
अर्को औंला छ
यस्तै पाँच औंला मिली
मुठी बनिन्छ ।
तिमी एक छौ
म एक छु
यस्तै अरू साथी मिली
एकाइ बन्दछ ।

गिन्ती

साथी तिमी जोड़ त
दश बीस तीस
त्यसमा आधा घटाए
हातमा रहयो तीस ।
म त भन्छु साथी
चालीस पचास साठी
भन्न जानेनौ त
तिमी हुन्छौ लाटी ॥

जोड्ना

थप्दै थप्दै जाँदा,
बड्दै बड्दै जान्छ।
अंक अंक जोड्दा,
बेसी हुँदै जान्छ।
एक (१) मा एक (१) जोड्दा (+)
दुइ (२) हुन जान्छ। १+१=२
दुइ (२) मा दुइ (२) जोड्दा (+)
चार (४) हुन जान्छ। २+२=४
चार (४) मा चार (४) जोड्दा (+)
आठ (८) हुन जान्छ। ४+४=८

एकदेखि दश

मलाई मात्र गन्दा एक (१) भन्नु पर्छ।
म र तिमी भयौं भने दुइ (२) भन्नु पर्छ।
तिमी, म, उनीलाई तीन (३) भन्नु पर्छ।
यसमा अझै एक थपे चार (४) भन्नु पर्छ।
चारमा अर्को एक आए पाँच (५) भन्नु पर्छ।
पाँचमा अझै एक बड़े छ (६) भन्नु पर्छ।
छ मा अझ एक भए सात (७) भन्नु पर्छ।
सातमा अरू एक बड़े आठ (८) भन्नु पर्छ।
आठमाथि एकजोड़े नौ (९) भन्नु पर्छ।
नौदेखि एक चड़े दश (१०) भन्नु पर्छ।

एक दुइ तीन

एक दुइ तीन
एक दुइ तीन
आऊन साथी एकैछिन्

चार पाँच छ
चार पाँच छ
पढौं लेखौं क–ख–ग

सात आठ नौ
सात आठ नौ
अब हामी घर जाऊँ

एक र शून्य दस है
एक र शून्य दस है
लौ है साथी बस है ।

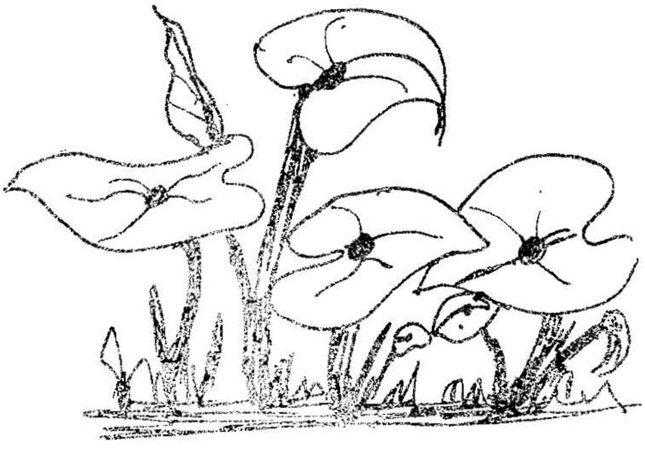

गन्ती गरौं

लेखको माने
औलको काने
औंला गन्नु
मैले जानें
गुरुको कुरा
मैले मानें
गुरुको कुरा
मैने मानें
ढुंगा गन्नु
मैले जानें
मकै गन्नु
मैले जानें
दाना सार्दै
गन्नु जानें
अंक गन्नु
मैले जानें ।

गन्ती भनौं

एक नानी एक
सके खोला छेक
दुई नानी दुई
किन गर्छौ खुई
तीन नानी तीन
आउला राम्रो दिन
चार नानी चार
दुख सधैँ टार
पाँच नानी पाँच
सुखै सुखमा बाँच
छ नानी छ
खाऊ मीठो मह
सात नानी सात
गर मीठो बात
आठ नानी आठ
पढ यही पाठ
नौ नानी नौ
रोप भोलिको गौ
दश नानी दश
कमाऊ राम्रो यश ॥

संख्या

एकसंख्या के भन्छ? लागौं उँभो लेक,
दुइ संख्या के भन्छ? भाइ चढ्यो बुई।
तीन संख्या के भन्छ? ऋण हो घीन,
चार संख्या के भन्छ? कति राम्रो टार।
पाँच संख्या के भन्छ? कम्मर भाँच्दै नाच,
छ: संख्या के भन्छ? साँचो बोल्नु पर्छ।
सात संख्या के भन्छ? पर्‍यो अब रात,
आठ संख्या के भन्छ? घोक अब पाठ।
नौ संख्या के भन्छ? कुकुर भुक्यो भौ भौ।

मिलेर बन्दछ

थोपा थोपा पानीले, सागर बन्दछ,
धागो धागो मिलाई लुगा बुन्दछ।
सीटा सीटा मिलेर बिटा बन्दछ,
घर घर मिलेर देश बन्दछ,
गाउँ गाउँ मिलेर देश बन्दछ,
रूख पात मिलेर जंगल बन्दछ।
आमा बाबु दाजु भाइ मिली जहान बन्दछ।

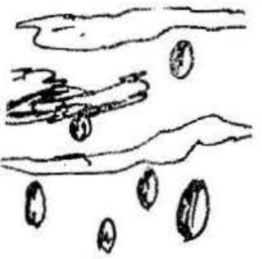

छोरा

काखी च्यापी पालेको
कुकुर लुते हुन्छ,
नानी नानी भनेको
छोरा कातर हुन्छ,
शील - स्वभाव नभए
छोरा मोरा हुन्छ,
परी परी चेतेको
मात्र छोरा हुन्छ।
मरी मरी बाँचेको
धीर छोरा हुन्छ,
लड़ी लड़ी बाँचेको
वीर छोरा हुन्छ,
खेली खेली हारेको
छोरा विजयी हुन्छ
पढ़ी पढ़ी एकदिन
छोरा विद्वान् हुन्छ।

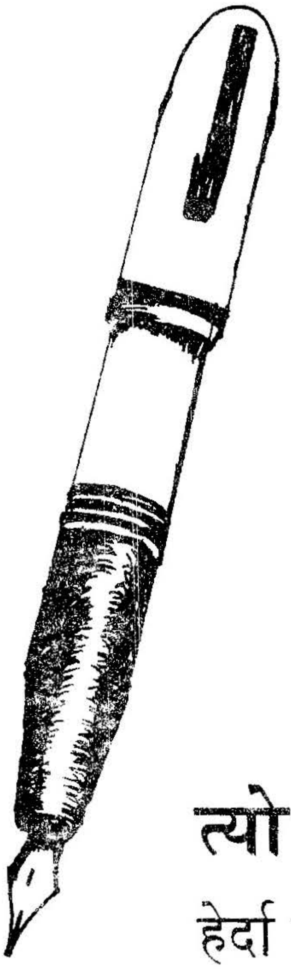

नीदरी

आ आ ओ ओ नानी
नानी आ आ ओ ओ.....
बास बसे चरी
चिऊँ चिऊँ आँखाभरि
सुते फूल वरिपरि
बास बसे चरी।

खुलुलुलु धारा
आकाशमा तारा
सुते घर सारा
खुलुलुलु धारा॥

त्यो कसले भन्ने?

हेर्दा ढुंग्रो साथैमा बिर्को
खोलेर हेर्दा एकपटि चुच्चो
हातले च्यापी सर्सर् कोर्ने
नीलो पानी सँग-सँगै कुद्ने
काम सकेपछि गोजीमा भिर्ने
के होला साथी त्यो कसले भन्ने?
कलम हो साथी हाम्रो साथी।

पानी कसरी पर्छ?

भाइ-बहिनी पानी पर्छ कसरी?
भनन दिदी बिस्तारी
हामी सबै छक्कै छौं
झरी देखी वाक्क छौं।

दिदी हेर तल खोलामा
सेतो कुइरो उठ्दैछ
आकाशमा पुगेर
बादल त्यो बन्दछ।
हिमालमा त्यो पुगी
याम ल्याउँछ वर्षाकाल
झरर पानी पारेर
ल्याउँछ यसले सहकाल।

असल छात्र बन्नेछु

साफ सुग्घर भएर,
पाठशाला म जानेछु।
गुरु आज्ञा मानेर,
असल छात्र बन्नेछु।

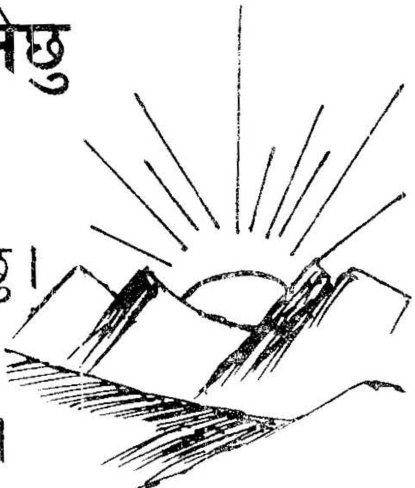

घड़ी किन जागै बस्छ?

आमा हामी सुतिसक्यौं
घड़ी कहिले सुत्छ
बिहान पनि हामीभन्दा
सधैँ चाँड़ै उठ्छ

आमा यसले हाम्रो निम्ति
सधैँ काम गर्छ
खाने कुरा नखाई कन
जागै किन बस्छ?

बिहान

कुखुरी काँ..........
भाले बास्यो है
बहिनी,
छिटो उठ त!
चिया पाक्दैछ।
मुख धोयौ बहिनी?
पूजा गर्‍यौ के?
बहिनी
छिटो उठ त!
चिया पाकेछ।

हाम्रो काम

आमा गईन् धारामा
हातमा गाग्री लिएर
बाबा गए बारीमा
काँधमा हलो बोकेर
हामी जान्छौं स्कूलमा
खाता - किताब च्यापेर
छुट्टि हुँदा मैदानमा
खेल्छौं सबै मिलेर ।

राम्रो हुन्छौं

साना - साना बालक हामी
स्कूल पढ्न जान्छौं
पढी गुणी ज्ञानी बनी
ठूलो मान्छे हुन्छौं ।
आमा-बाबुको कुरा मानी
राम्रो बानी सिक्छौं
साथी भाइलाई माया गरी
रमाई - रमाई खेल्छौं ।

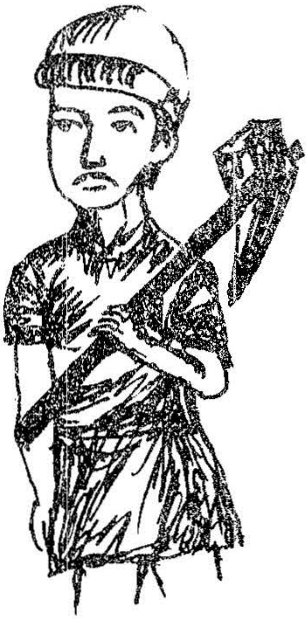

हामी साना तारा

हामी साना तारा हौं
तारा जस्तै चम्कन्छौं
झिलि मिली सबै तिर
हेर्न आऊ यतातिर
हामी सबै तारा हौं ॥

बन्छौं हामी महान्

आमा र बाबु, भाइ र म,
हाम्रै घरका जहान ।
काका र कामी, मामा र माइजु,
हाम्रै आफ्नो सन्तान ।
छर र छिमेक, साथी र संगी,
मानी सबलाई समान ।
सबलाई आफ्नै मान्ने गरेमा,
बन्दछौ हामी महान् ।

बानी राम्रो पारौं

घुर - घुर गर्ने मोटर गाड़ी
यतैतिर आयो
बाटो छाड़ी दिउँन साथी
हरन त्यसले लायो।
बाटो हिँड़दा जहिले पनि
जोगिएर हिँड़ौ
गुरुजनको कुरा मानी
बानी राम्रो पारौं।

हाम्रो काम

सुतु - उठ्नु, रूनु - हाँस्नु
बहिनीको हो काम।
खानु - पिउनु, खेल्नु-नाच्नु
हामी सबको काम।
माथि - चढ्नु, तल झर्नु
कति गर्नु र?
घाममा गई रमाउँदै
खेलौं हरबर।

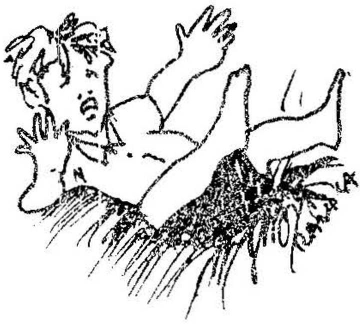

होशियार बनौं

हड़बड़ गरे गड़बड़ हुन्छ
तरबर गरे बुङ्ग लड़छ
छुलबुल गरे भूल हुन्छ
रग - रग गरे चोट लाग्छ।

रोग लाग्ने डर

बसौं सदा साफ सुग्घर,
रोग लाग्ने हुन्न डर,
जहीं तहीं थुक खकार
नफ्याक्नु है खबरदार॥

बाटो कसरी पार गर्ने?

होशियार! होशियार!!
होशियार! होशियार!!
पर्ख, हेर, गर बाटो पार
गर बाटो पार, गर बाटो पार
होशियार! होशियार!!
पहिले हेर दाहिनेतिर
पछि देब्रेतिर
अनि फेरि दाहिने हेर
बाटो पार गर
होशियार! होशियार!!

सघाउ - पघाउ गरौं

किताब मेरो खोजिदेउन
भाइ मेरा ज्ञानी।
आफ्नो काम आफै गर्ने
दिदी सिकौं बानी।
आपसमा सघाउ–पघाउ
गरौं भन्छिन् आमा।
पानी ल्याउँदै त्यसै भन्छन्
हाम्रा कान्छा मामा।

मेरो काम

नङ लामो छैन मेरो हिजै काटेको
केश लामो छैन मेरो अस्ति काटेको
दाँत मैला छैन मेरो सँधै माझेको
हात पाउ सफा मेरो सँधै धोएको।
जीउ सबै सफा मेरो हिजै नुहाएको
लुगा फाटा सबै सफा अस्ति धोएको
सफा गरी मिलाइवरी हिजै राखेको
आफ्नो काम जति सबै आफैं गरेको।

सफा बस नानी

सफा बस्ने नानी
हुन्छन् धेरै ज्ञानी
सफा बस्ने नानी
बस्छ त्यस्तै बानी
सफा बस्ने नानी
माया गर्छन् तानी
सफा बस्ने नानी
आँखैको रानी
सफा बस्छ नानी
राम्रो कुरा जानी
सफा बस नानी
हुन्छौ पछि नामी ।

म सानी सुन्दरी

म सानी सुन्दरी
सबै भन्छन् नानी
बिहान सधैँ छिटो गरी
उठ्ने गर्छु बानी
उठीवरि खेलूँ भने
मेरो कान तानी
बाबा भन्छन् - 'सान्नानीको
खराब रै'छ बानी'
आमा भन्छिन् - छेउ तानी
'मेरी सानी नानी
बिहान छिटो उठीकन
पढ्ने गर्नू बानी ।'
म सानी सुन्दरी ।

गुणी

बेलैमा सुते सबेरै उठे ज्ञानीमा गनिन्छ ।
ठूला र साना सबैलाई माने, गुणिलो मानिन्छ ।
बालखैदेखि अक्कल राखे, मानिलो ठानिन्छ ।
सबैलाई माया बराबर गरे, मिलनसार जानिन्छ ॥

अघि बढौं

हेरन साथी सिमी बोट
कति राम्रो बढ्ेको,
थाङ्रोमा साथी लोटपोट
औंधि औंधि सप्रेको।
लौ है साथी तिमी हामी
सिमी जस्तै सप्रौं,
गुरुको साथ घुमीघुमी,
सधैँ अघि बढौं।

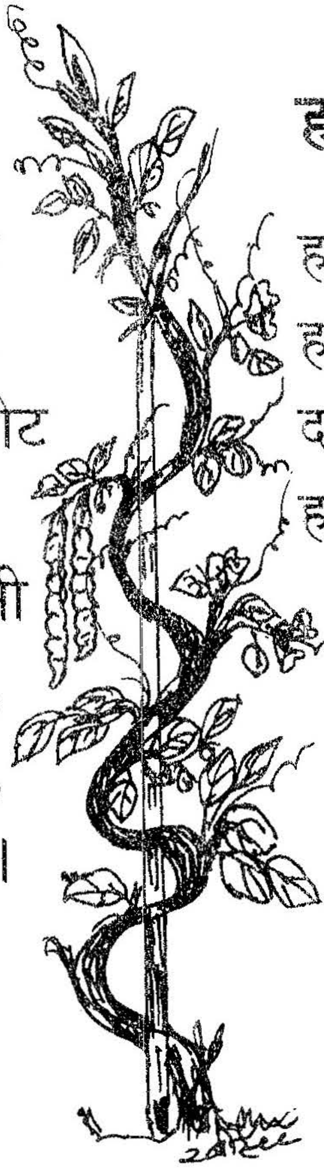

होशियारी

स्कूलको छेउछाउ, गाड़ीको भीड़
दायाँ बायाँ हेर्दै, अनि अघि हिँड़
बाटोको वार पार, ढिस्कनुको फेर
झोला बोकी कुदेको, संकेतलाई हेर।

हल्ला नगरौं

हल्ला नगरौं साथी
हल्ला नगरौं,
दाजु - दिदी पढ्दै छन्
हल्ला नगरौं।
बाल - गीत गाऔं साथी
बाल - गीत गाऔं,
घण्टी लाग्छ जब साथी
घर हामी जाऔं।

गुण

उसको खाजा भुईंमा पोख्दा
आज भोकै हुने भो।
आफ्नो खाजा बाँड़ी खाँदा
सधैंभरि साथी भो।

ज्ञानी बालक

हामी ज्ञानी बालक हौं
सधैँ स्कूल जाँदछौं
आमा बाबु गुरुको
आज्ञा सदा मान्दछौं।
झूटा हामी बोल्दैनौं
झगड़ा गाली गर्दैनौं
टी. भी. मा मात्र भुल्दैनौं
पढ़नमा बेसी ध्यान दिन्छौं।

राम्रो बालक

जसले दाँत मोल्दछ
टलक्क टल्काउँछ,
जस

बालक हामी हौं

हामी सुखी बालक हौं।
अहिले हामी साना छौं।
स्कूल पढ्न जानेछौं।
पढ़ी गुणी ठूलो भई॥
सबको प्यारो हुनेछौं॥

सिकौं

राति छिटो सुत, उठ बिहानै
भन्छन् बाबा मेरा, सुन्छन् जहानै
यसलाई पाठ भनी, सधैँ पढ़ौं हामी
गुनौ पनि मनमा, आफ्नै भलाइ जानी।

राम्रो बालक हुनू

पढ्नु नानी ध्यान लगाई।
गर्नु आदर गुरुजनलाई॥
लिनु असल शिक्षा सारा।
बन्नु सबैको आँखाको तारा॥

पढ़ नानी पढ़

सानी नानी पढ़ पढ़,
अझ अगि बढ़।
पढ़ पढ़ माथि चढ़,
सबै सँग बढ़॥

खेल-पढ़

आउन साथी खेलौं अब,
हामी सबै मिलेर।
अम्बल डम्बल, चाकल चुकुल,
आफैले नै चुनेर।
लेख्न पढ्न सिकन,
यही हो हाम्रो जीवन।
खुशी मन, स्वस्थ्य तन,
यसै गर्छु भनन।

नर्स दिदी हाम्री

सेतो जामा लाएकी
नर्स दिदी राम्री
अस्पतालका रोगीलाई
हेर्ने दिदी हाम्री।
हामी पनि धेरै पढी
उनी जस्तै राम्री
बनौं हेर साथी हो
नर्स दिदी हाम्री।

डाक्टर

दाजु बिमार भएछन्
डाक्टर बाबु आएछन्
एउटा सियो लाएछन्
अनि जाती भएछन्।
सानो सियो रहेछ
कसरी दबाई छिरेछ
म ता छक्कै परेछु
सोध्ने काम पो गरेछु॥

डाक्टर बाबु

मेरा दाजु ठूलेलाई
हिजोदेखि जरो छ
धामी ल्याई हेराउँदा
भन्छ उ त साह्रो छ
धामीको जोखना
काम लागेन
डाक्टरलाई घरमा
नल्याई भएन।

नर्स-दिदी

हस्पिटलको नर्स दिदी,
सबलाई माया गर्छिन्।
कहिले म बिमार हुँदा,
भेट्नु मलाई आउँछिन्।
फल फूल दबाई बोकी,
डाक्टर बोलाई ल्याइन्।
दबाई खाई जाती भएँ,
फेरि स्कूल गएँ।

मावल जान्छौं

कोट मेरो सिलाइदेऊ है
दर्जी काका राम्ररी
मावल जान्छौं दशैंमा
टीका लाउन बेसरी।
मोची भैया जुत्ता मेरो
झट्टै पालिश गरिदेऊ
ढीलो गर्छौ भने चाहिँ
पैसा मेरो फर्काइदेऊ।

डाकवाला दाइ

परबाट आउने डाकवाला दाइ।
घर घर घुम्छन् धाई धाई॥
काँधमा तिनको पुरानो झोला।
भित्र धेरै चिट्ठी पत्र होला॥
सधैँ आमा पर्खिरहन्छिन्।
डाकवाला दाइको बाटो हेर्छिन्।

म को हुँ ?

बिहानै ढोका ढक्ढक् गर्दै,
सेतो पिउने अमृत बाँड्दै
घर-घर घुम्ने दुःख गर्ने
प्राणी सबैलाई गद्गद् पार्ने
म हुँ दूधवाल ग्वाला
म हुँ ग्वाला दूधवाला।

जोगी

अगि राति जोगी आयो
के - के बर्बराउँदै
पुँ - पुँ गरी फेरी लायो
वरिपरि घुम्दै ।
बिहान फेरि माग्दै आयो
गरेरखनाथ भन्दै
काँधमा झोली टाटेपाङ्ग्रे
हातमा लट्ठी टेक्दै ।

सहायता

दर्जीले लुगा सिलाउँछ,
बढ़ाईले कुर्सी बनाउँछ,
मोचीले जुत्ता सिलाउँछ
कृषकले अन्न फलाउँछ,
मालीले फूल सजाउँछ,
कामीले फलाम गलाउँछ,
घाँसीले हसियाँ चलाउँछ,
सिपाहीले बैरी हराउँछ ।

कृषक

पसीना काढ़ी हलो म जोत्छु
बीऊ छरेर अन्न उमार्छु
बाली सप्रे खुशी म हुन्छु
अन्नले सबको प्राण म राख्छु ।

जालहारी

खोलै - खोला हुँदै
झोला बोकी आउने
त्यही हो जालहारी,
काम अरू छैन
खोला सधैँ जान्छ
माछा मार्छ सालभरी ।

हाम्रो साथी

खटट गरी मेशिन चलाई,
लुगा सिलाउन जान्दछ ।
सिलाई लुगा हातमा थमाई,
सन्तोषले ज्याला थाप्दछ ।
थापेर पैसा, बजार गई
चाहिएको सामान ल्याउँदछ ।

मोची

बीसै दिनमा जूत्ता फटाएँ
घरबाट धेरै गाली खाएँ
मोची भैया सियो निकाली
मसिना काँटी ठक्ठक् ठोकी
फट्फट् पालिश पनि लगाई
जूत्ता नयाँ दियो बनाई ।

को हुन् यी?

हातमा डमरू शीरमा टोपी
गलाभरि माला, काँधमा झोला ।
घरघर घुम्ने तर नबोल्ने
सेतै जामाले तन चाहिँ ढाक्ने ।
को हुन यी भन भन साथी
कुशुले हुन् तर खूब जाती ।

चानावाला

घण्टी बजाउँदै चानावाला आयो।
पल्लो घरमा बेची हाम्रो घर आयो,
किनिदेऊन बाबै खान मन लाग्यो,
धेरै दिनपछि चानावाला आको।

छिमेकी

जुत्ता फाट्यो मोची भैया सिलाइदेऊन
सिलाइदेऊन मोची भैया जुत्ता फाट्यो मेरो ॥
लुगा फाट्यो दर्जी दाजु सिलाइदेऊन
सिलाइदेऊन दर्जी दाजु लुगा फाट्यो मेरो ॥

छाता

पानी झरीमा सबको साथी,
उघारी ओड़छन् टाउको माथि।
वर्षा कालमा सधैँ चाहिने,
ओडन पाउँदा सबै रमाउने।
पानी परुञ्जेल काखी च्याप्छन्,
वर्षापछि जतनले राख्छन्।

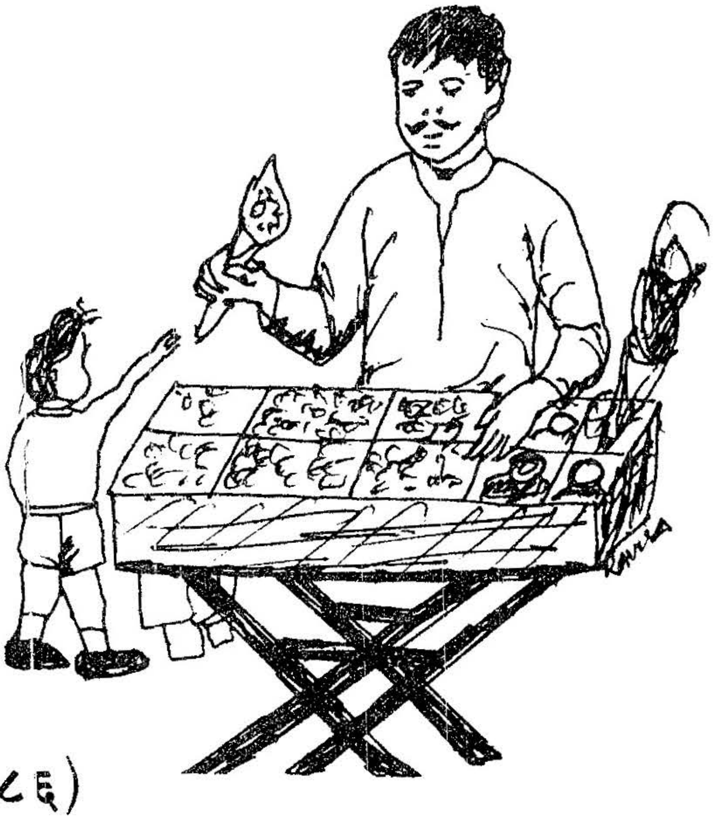

हावाजहाजमा

पाइलट बाबु, पाइलट बाबु
हावाजहाजमा
उड़ाइलैजाऊ मलाई पनि
हावाजहाजमा
चिल जस्तै उड्न मन छ
खुल्ला आकाशमा
उड़ाइलैजाऊ पाइलट बाबु
हावाजहाजमा ।

दार्जीलिङको रेल

दार्जीलिङको सानु रेल
उकालो कुद्छ ।
सानु सानु सुन्दर सानु
त्यो दार्जीलिङको रेल ।
घूम-बतासे घुम्दै घुम्दै
अघि बढ्दछ ।
त्यो दार्जीलिङको रेल ।
छक् छक् छक् छऽक
कूँक्कू कँक्कू गर्दै
दार्जीलिङ पुग्छ ।

स्कूलबसको ड्राइभर दाजु

स्कूलको बस आयो घुरूरूरू गर्दै,
ड्राइभर दाइले दैलो खोले घररर गर्दै
लौन आमा छिट्टो दिनोस् मेरो टिफिन
दिदी मेरो कपाल मिलाई लाइदेऊ रिबिन
ड्राइभर दाइ खूबै असल हाँसिबस्दछन्
भाइ-बहिनीलाई बसबाट ओरालिदिँदछन्
धन्यवाद छ ड्राइभर दाजु हामी सबैको
पास भई दिन्छौं हामी मिठाई खुशीको ।

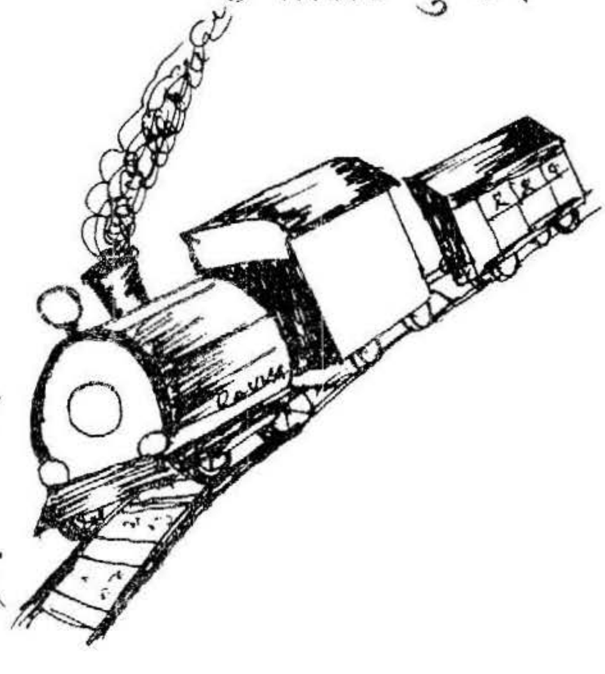

दार्जीलिङको सानो रेल

शिलगढीदेखि रेल
लाग्यो पाहाड़तिर
अघि अघि कुद्यो दाज्यू
भाइ पछिलतिर।
आज आउने रेलका यात्री
छक्कै पर्दै थिए
कहिले पुग्नु दार्जीलिङ
मनमा भन्दै थिए।
कु.... कु.... गर्दै गर्दै
छक् छक् गर्दै गर्दै
दार्जीलिङको सानो रेल
आउँदै जाँदै थिए।

दार्जीलिङको चिया

दार्जीलिङको चिया दामी
संसारभरि नामी
पिउँछन् सबले चुनी - चुनी
अति गुणी मानी।

दार्जीलिङ

पाहाड़की रानी दार्जीलिङको
केटा केटी हामी
पाहाड़ पर्वत हिमालको
मुनि बस्ने नानी।
खुशी हुन्छौं सफा बस्छौं
पिउँछौं शीतल पानी
आउने जाने यात्री पनि
हाम्रै साथी मानी।
गर्छौं नम्र नमस्कार
छोरा छोरी हामी
पाहाड़की रानी दार्जीलिङको
केटा केटी हामी।

गाड़ी

नागबेली जस्तो,
बाटो छ हाम्रो।
कीरा हिँड़े जस्तो,
गाड़ी कुदछन् राम्रो।

हाम्रो शहर

त्यहीं माथि उकालीमा
दार्जीलिङ शहर छ।
त्यहीं तल ओरालीमा,
शिलगढी शहर छ।
टिस्टा नदी तरेर,
कालेबुङ पुगिन्छ।
त्यसको पारिपट्टि,
गान्तोक शहर भेटिन्छ।
पाहाड़ मधेस बीचमा
खर्साङ शहर पुगिन्छ।

टाइगर हिल

दार्जीलिङको टाइगर हिलमा
घाम झुल्केको देखिन्छ
सुन्तला जस्तो पहिले सानु
पछि बन्छ झकमक भानु।

गुन्द्री बजार

गुन्द्री बजार साथी गुन्द्री बजार
आउँछन् जान्छन् मानिस धेरै
काम-काज हजार।
कोही चड्छन् महाकाल
कोही झर्छन् धीरधाम
कोही गर्छन् व्यापार-धन्दा
कोही गर्छन् कुल्ली काम।

जान्नँ गान्तोक

काकी, म त जान्नँ गान्तोक
खूबै जाड़ो छ
जाड़ो मात्र होइन गान्तोक
टाढ़ो पनि छ।
यूनिकको लड्डू-पेड़ा
खाने मन छ
नारानदासको जिलेबी चाहिँ
हेर्ने मन छ।
काकी तिमी लाल बजार
पक्कै जानू है
सेतो छुर्पी दुइ लुङ चाहिँ
पक्कै ल्याउनू है।

डियर पार्क

गान्तोकको डियर-पार्क
हेर्दै रमाइलो
आज त्यहाँ घुम्न जाऊँ
दिनै घमाइलो ।

रूखमा हेरौं रातो पाण्डा
भूइँमा मुजूर,
पार्कके बीचमा बुद्धज्यूको
सुनको गजूर ।

मृगहरू डुलिबस्छन्
घाम हुञ्जेलसम्म
कालो भालु सुतिबस्छ
अघाइकन डम्म ।

धातु

चूरा हुन्छ सुनको,
कल्ली हुन्छ चाँदीको
तामाको भाँड़ा कुँड़ा,
कोदालो हो फलामको ।

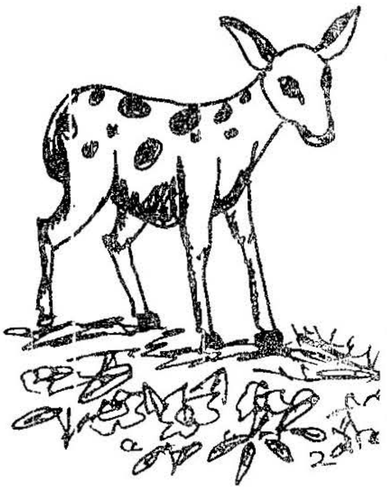

कसरी बन्छ

सेकेण्ड, सेकेण्डले
मिनट हुन्छ,
मिनट, मिनटले
घण्टा बन्छ,
घण्टा - घण्टाले
हुन्छ दिवस
दिवस तीसले
बन्छ मास ।

गुहार

हिँड्दा हिँड्दै एउटा ठिटो
बाटो बीचमा लड्यो ।
खुर्र कुदी हेर्न जाँदा
छट्पट् उसले गर्‍यो ।
हाते-गुहार गरेपछि
घरमा ल्याइ सुतायौं
सबै मिली दबाई गरी
निको पनि पार्‍यौं ।

सहारा

हेर साथी बाटोमा,
एउटा अन्धो आउँदैछ।
हातले अनि छाम्दछ,
फेरि पाइला चाल्दछ।
उनलाई बाटो बताइदेऊ,
परसम्म पुऱ्याइदेऊ।
लौरो खस्यो हातको,
टिपीकन उसलाई देऊ।

मैले होइन आमा

छरलम्म गर्दै गिलास फुट्यो।
भागेर गई कुनामा उ लुक्यो।
ती साना पाउ डरले काँप्यो।
आँखा ती साना आँसुले भिज्यो॥
मन मनै भन्छ मेरा हात छन् साना।
समाउने शक्ति ममा छैन जान॥
शिशुको भाव आमाले बुझिन्।
कुदेर गई म्वाइ धेरै खाइन्॥

छिमेक

तल्लो घरका ठूला बाजे
दाउरा हेर भाँचे,
आछु आछु जाड़ो साँचे
तातो भई नाचे।
पल्ली घरकी सनी फुपू
टिप्न थालिन् डुकू
कराइ भित्र लुटुपुटु
खाइन कुपुकुपु ॥

राम्रै -राम्रै

दिन राम्रो घामले
रात राम्रो जूनले,
चारैतिर राम्रो
लैबरीको धूनले ।
गाई राम्रो धेरै दूधले
भेडा राम्रो ऊनले,
शिर राम्रो शिरबन्दीले
कान च्याप्टे -सुनले ।

दिन र काम

आज त हो दिन् सोमबार
पार्छ सबलाई खूब हतार
भोलि त आउँछ मंगलबार
सफा गरौं घर– बार
सफा गरौं घर– बार ।
पर्सि त हो है बुधबार
भर्न जाउँ है हाट –बजार
निकोर्सि त बिहीबार
मामा माइजू आउने बार
मामा माइजू आउने बार ।
काने –कोर्सि शुक्रबार
हेर्न जाने राजदरबार
आउँदैछ है शनिबार
गोली खेल्न जाने बार
गोली खेल्न जाने बार ।
बल्ल आयो आइतबार
नुहाई – धुवाई ठीक्क पार
आज कतै न जाउँ है
टि. भी. हेर्दै बसौं
टि. भी. हेर्दै बसौं ।

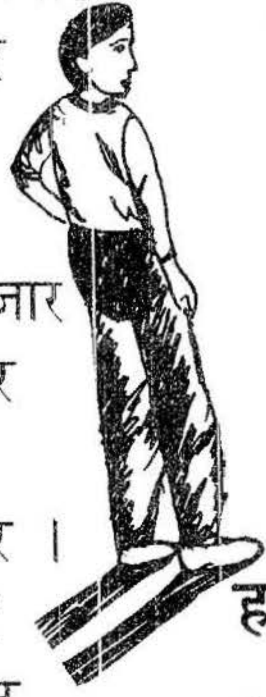

छाया

म हिँडछु सरासरी
मेरो पछि आउँछ
हिँडन रोके घरिघरि
उ पनि थाम्छ

सँधै मेरो साथमा
मेरो आफ्नै साथमा
लाउँछ दीगो माया
यो मेरो छाया ।

हाम्रा महिनाहरू

चैत , बैशाख, जेठ,
छैन अब भेद,
असार, साउन, भदौ,
अघि बढौं, कुदौं,
अशोज ,कार्तिक ,मंगसीर,
थिए तेन्जिङ बीर
पुस, माघ , फागुन
सबै अब जागून्

परीको देश

नीलो आकाश कसको देश ?
अवश्य होला परीको देश
त्यही देशमा गई अनेक
खेलौं खेल उदेक उदेक ।
अम्बल डम्बल रिङ्ग रोजी
परीहरू साथी खोजी
खाऔं जुलबी लड्डु केक्
खाई फर्कौं आफ्नै देश ।
हा हा हा हा हा हा

सुनकेशरी रानी

सुनकेशरी रानीको
सुनौलो केश
सुनको देश
सुनको दरवार
भयो हेर सवार
चम्कने आँखा
मीठो बोली भाका
सुनकेशरी रानीले
माया धेरै गरिन्
फेरि आउला भनिन् ।

दया

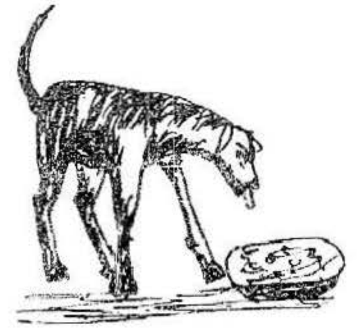

खाना सबले खान लाग्छौं घरमा बसेर ।
देख्छु बाहिर नौलो कुकुर बसेको ढुकेर ।
माया लाग्छ केही दिन त्यसलाई भोको सोचेर ।
आमालाई भन्छु " अलिकति दिन्छु खाई सकेर" ।

हामी फूल

हाम्रो देशको बागमा
हामी साना फूल रे
पढी -गुणी हेर साथी
गाँधी जस्तै बन रे।
रङ्गी - चङ्गी फूल झैं
हामी फूल लौ बनौं
फूलको महक लिई
संसारमा लौ डुलौं ।

काग धपाउने(बुख्याँचा)

मकै बारी, बीच कोही उभिरहेछ ।
दुवै हात फैलाई काग तर्साइ रहेछ ॥
चराहरू सब उसलाई देखी भाग्छन् ।
नानीहरू उसलाई हेरी डराउँछन् ॥
हाँडीको टाउको हात खुट्टा काठको ।
पुराना लुगाले सबै ढाकेको
म हुँ सबैको 'काग धपाउने'
(बुख्यांचा)

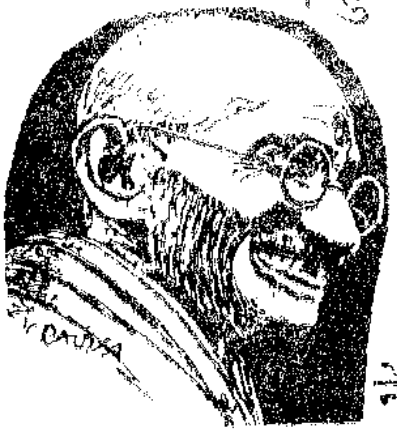

बापूजी

देशको नेता छैन फेटा
टाउको त नाङ्गै छ,
टेकेर लट्ठी हिंडे तापनि
शरीर त चंगै छ ।
कम्बरमा धोती, हातमा लट्ठी
आँखामा छ चश्मा,
गान्धीजी भनी नाम छ उनको
भारतवर्ष देशमा ।

बाल -दिवस

नेहरूजी ! नेहरूजी !!
तिम्रो तस्बीर सजायौं
जन्म दिन आज
बाल- दिवस मनायौं ।
लहर लहर बसी
धूप बत्ती बाल्यौं
नांची गाई आज
बाल- दिवस मनायौं ।

शास्त्रीजी

देशका रक्षक 'जय जवान'
अन्न दाता 'जय किसान'
नारा दिने शास्त्री महान्
गर्छौं उनमा सदा प्रणाम ।

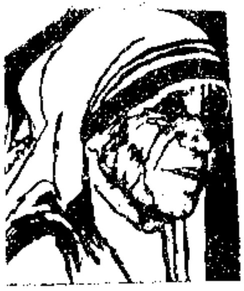

को हुन् ?

निलो पारी भएको,
सेतो साडी लाएकी,
गरीब - दुःखी जनका,
मिल्ने साथी भएकी,
उनलाई तिमी चिन,
तिनी को हुन् भन,
तिनी हुन्—— 'मदर टेरेजा' चिन ।

हाम्रो झण्डा

माथि हेर फ-र-र तिरंगा
यो हो हाम्रो देशको झण्डा
यसको इज्जत सदा म राख्छु
आदरले झुकी प्रणाम गर्छु ।

हाट - बजार

बजार जाने दाज्यू बुचे,
बोकी एउटा ठूलो थुन्से ।
म पनि भन्छु सँगै जान्छु,
बजार गई हाट सबै घुम्छु ।
प्याँ प्याँ पुँ पुँ बाजा देख्छु,
हाटबाट धेरै खेलौना किन्छु ।